

דברי הכנסת

הישיבה המאה-ושמונים-וחמש של הכנסת הארבע-עשרה

יום שני, ד' באדר התשנ"ח (2 במרס 1998)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:00

תוכן העניינים

הודעת היושב-ראש

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

דברי היושב-ראש

הצעות לסדר

דוח ועדת-נאמן והצעות פשרה בנושא הגיור

הצעת ועדת הכספים להסיר מסדר-יומה את הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – שווי הרכישה ליורש מקרקעין), התשנ"ז–1997

הצעת חוק יום ירושלים, התשנ"ז–1997

(קריאה ראשונה)

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

חילופי גברי בוועדות הכנסת

הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון – משרות לנכים), התשנ"ו–1996

(הצעת חבר הכנסת מ' שטרית)

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון – חובת דיווח), התשנ"ז–1997

(הצעת חבר הכנסת מ' שטרית)

הצעה לסדר-היום

החלטת המועצה לשלום וביטחון בעניין היציאה מלבנון

הצעה לסדר-היום

מדיניות ישראל בדרום-לבנון

הצעה לסדר-היום

תוכניות הנסיגה מלבנון והצהרת הממשלה

הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 2),

התשנ"ח–1998

(קריאה ראשונה)

הצעת חוק שירות הביטחון הכללי, התשנ"ח–1998

(קריאה ראשונה)

הודעת היושב-ראש

היו"ר מ' שטרית:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. היום יום שני, ד' באדר התשנ"ח, 2 במרס 1998.

רבותי, אנחנו מתחילים בסדר-היום. ראשית: הודעה לממלא-מקום יושב-ראש הכנסת.

"ראש הממשלה ביקשני להודיע, על-פי סעיף 36(א) לחוק-יסוד: הממשלה, כי: 1. שר האוצר שב ארצה ביום כ"ג בשבט התשנ"ח, 19 בפברואר 1998; 2. שר המשפטים שב ארצה ביום כ"ז בשבט התשנ"ח, 23 בפברואר 1998."

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר מ' שטרית:

הודעה למזכיר הכנסת. בבקשה.

מזכיר הכנסת א' האן:

ברשות ממלא-מקום יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו על שולחן הכנסת –

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה: הצעת חוק-יסוד: חופש העיסוק (תיקון מס' 3).

לדיון מוקדם: הצעת חוק הרשות למלחמה בעוני, התשנ"ח-1998, מאת חברי הכנסת יהודה הראל, עמנואל זיסמן ואלכסנדר לובוצקי; הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון – עבודה לפי חוזה מיוחד), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת אופיר פינס-פז; הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – ייעוד קרקע למבנים לאוכלוסייה הקשישה), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת יורי שטרן; הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון – הגדרת נכות), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר; הצעת חוק הספורט (תיקון – שחרור ספורטאים), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר; הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון – מעבר מקופת-חולים אחת לאחרת פעם בשנה), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת משה גפני; הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – פטור מטעמי מצפון), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת אחמד סעד וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק שוויון הזדמנויות בעבודה (תיקון – איסור בקשת מידע בדבר שירות צבאי), התשנ"ח-1998, מאת

חבר הכנסת אחמד סעד וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (הקלות למאמני ספורט חוץ), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת מיכה גולדמן; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (כופר טכני), התשנ"ח-1998, מאת חברי הכנסת אברהם הירשזון ודוד מגן.

היו"ר מ' שטרית:

תודה למזכיר הכנסת.

דברי היושב-ראש

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, להלן סיכום תאונות הדרכים במשך השבוע האחרון – צוותי מגן-דוד-אדום טיפלו במהלך השבוע האחרון ב-600 תאונות דרכים ברחבי הארץ, בהן: תשעה פצועים קשה, 21 פצועים באורח בינוני, והשאר קל. סך הכול, 847 נפגעים. מתוכם נהרגו: טרנלייב נינה, דיין אריצ, מהדיזאדה ענת, יזדי אורלי, מירוסלב דוברובינסקי, אברהמים ג'עפר, מלכה אילן, נידם צולאחה, עמאר מעאלי. יהי זכרם ברוך.

אני פונה לשר התחבורה החדש ומאחל לו שיצליח להוריד את רמת תאונות הדרכים ואת מספר ההרוגים בכבישי הארץ ומאחל לו הצלחה רבה בתפקידו זה.

הצעות לסדר

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, אנחנו עוברים להמשך סדר-היום. לפני כן, חבר הכנסת שמואל הלפרט ביקש ממני הצעה לסדר. בבקשה. מהמיקרופון, אדוני.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, רצוני להביע בזאת מחאה חריפה ונמרצת על ההחלטה החמורה והאומללה של רוב חברי מועצת עיריית תל-אביב, ביוזמת ראש העירייה, לשנות את חוק העזר העירוני, את הסטטוס-קוו בעיר העברית הראשונה במדינה, בתל-אביב – –

חיים אורון (מרצ):

מה זה – – –

היו"ר מ' שטרית:

גם אתה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

– – שמייסדיה קבעו בעת ייסודה, כי השבת תישמר בה בפרהסיה; לא תהיה בה תחבורה ציבורית בשבת, לא תהיה פגיעה בקדושת השבת.

בהחלטה זו, שלפיה ניתן לפתוח מעתה בתי-עינוגים בשבת, נתנו גושפנקה רשמית לחילול שבת בפרהסיה, דבר שאין לו תקדים במדינה.

ראש העיר ואלו מחברי המועצה שהצטרפו אליו, ובמיוחד מפלגת העבודה, שהתירה משמעת סיעתית בהצבעה, פגעו לא רק בשבת; הם פגעו קשות בעם היהודי כולו, אשר במשך אלפי שנים שמר במסירות נפש על קדושת השבת.

זוהי בגידה חמורה של ראש העירייה ברבבות שומרי השבת בתל-אביב אשר הצביעו עבורו, ורק בזכותם הוא נבחר, בסופו של דבר, ברוב קטן, ופגיעה קשה במיליוני יהודים שומרי שבת במדינה ובעולם כולו.

זהו יום שחור לתל-אביב, וההחלטה תיזכר לדיראון בתולדות העם היהודי; החלטה שיזם ראש העירייה, רוני מילוא; החלטה של פגיעה בשבת קודש, השבת ששומרת על עם ישראל.

היו"ר מ' שטרית:

תודה. חבר הכנסת אורון, בבקשה. גם לך הצעה לסדר.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, לכל אחד מאתנו יש במגירה תקנון הכנסת. אם התקנון הזה לא קיים, אז אין בעיה. אם התקנון קיים, הנוהל שהיה פה עכשיו, בלי להתייחס לתוכן הדברים, הוא לא תקין.

לגופו של עניין, מועצה של עיר, ציבור נבחר, מחליטים לקבל החלטה ולהמשיך במצב הקיים. אני חושב שבמסגרת דבריו במליאה חבר הכנסת הלפרט יכול להביע את מה שהוא רוצה. אני חושב שזו החלטה נכונה, החלטה במקומה, ומוטב שירבו כמוה בישראל.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת אורון. כבר בעבר נתנו אפשרות לחברי הכנסת, שמשהו בער בעצמותיהם, להשמיע הודעה, וכך נהגתי.

דוח ועדת-נאמן והצעות פשרה בנושא הגיור

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצבעה על הצעות שיש בפנינו לסיכום הדיון בעניין חוק ההמרה.

אני קיבלתי הודעה מחבר הכנסת גפני, שהוא מסיר את הצעת האי-אמון שלו לעניין זה.

כמו כן, סיעת המפד"ל הודיעה על הסרת הצעת הסיכום שלה.

נותרו, אם כן, לפנינו שלוש הצעות בלבד להצבעה: הצעת הסיכום של מרצ, הצעת הסיכום של חד"ש-בל"ד והצעת הסיכום של מולדת. אני מעמיד אותן להצבעה אחת לאחת.

רבותי, מי בעד הצעת הסיכום של סיעת מרצ? בבקשה להצביע.

הצבעה מס' 1

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת רן כהן – 15

נגד – 54

נמנעים – 2

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת רן כהן לא נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

ובכן, אני קובע, שברוב של 54 נגד, 15 בעד, שני נמנעים, הצעה זאת לא מאושרת.

אנחנו עוברים, רבותי, להצבעה על הצעת הסיכום של חד"ש-בל"ד. בבקשה להצביע – מי בעד ומי נגד?

הצבעה מס' 2

בעד הצעת הסיכום שהביאה חברת הכנסת ת' גוז'נסקי – 16

נגד – 55

נמנעים – 2

הצעת הסיכום שהביאה חברת הכנסת ת' גוז'נסקי לא נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

ובכן, אני קובע, שברוב של 55 נגד, 16 בעד, שני נמנעים, גם ההצעה הזאת מוסרת.

אנחנו עוברים להצעה של סיעת מולדת. אבקש להצביע מי בעד ומי נגד.

הצבעה מס' 3

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ב' אלון – 7

נגד – 60

נמנעים – 5

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ב' אלון לא נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

ובכן, אני קובע, שברוב של 60 קולות נגד, שבעה קולות בעד, חמישה נמנעים – גם הצעה זו מוסרת.

אני מודה לכל המציעים, ומודה לחבר הכנסת גפני, שמנע מאתנו את הצורך להצביע על אי-אמון.

משה גפני (יהדות התורה):

יהדות התורה.

היו"ר מ' שטרית:

יהדות התורה. אתה צודק. תודה, אדוני.

הצעת ועדת הכספים להסיר מסדר-יומה את הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – שווי הרכישה ליורש מקרקעין), התשנ"ז–1997

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, אנחנו עוברים להמשך סדר-היום. הנושא הבא בסדר-היום הוא הצעת ועדת הכספים להסיר מסדר-יומה את הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – שווי הרכישה ליורש מקרקעין), התשנ"ח–1998, של חבר הכנסת אברהם פורז. אנחנו צריכים להצביע על כך. אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, בבקשה.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לעשות את זה בקצרה.

הצעת החוק של חבר הכנסת פורז ומיכאל איתן, הייתי אומר שמבחינה ערכית היא הצעה שיש בה מן הטעם הטוב, אבל יש לנו בעיה. אנחנו לא יכולים להציע הצעות חוק פיסקליות, כאשר אנחנו לא מצביעים על מקורות מתאימים, ואנחנו מדברים כאן על הוצאה כספית של כמה מאות מיליוני שקלים, והניסיון להציע מקור שירע עם קבוצות אחרות במשק על חשבון קבוצות אלו שאנחנו רוצים להיטיב אתן – – –

היו"ר מ' שטרית:

חברי הכנסת, אני מבקש לשבת. אתם מסתובבים באולם. חבר הכנסת שטרן, חבר הכנסת יצחק כהן, אני מבקש לשבת.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

הניסיון הזה לא התקבל על דעת ועדת הכספים, ומשום כך ועדת הכספים הציעה ומציעה למליאת הכנסת לדחות את הצעת החוק של חבר הכנסת פורז ושל חבר הכנסת מיכאל איתן. לכן אני מציע למליאה להצביע נגד הצעת חוק זו ולבטל אותה. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. סליחה, חבר הכנסת פורז, תן לי לברר.

אברהם פורז (מרצ):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת פורז, סגנית מזכיר הכנסת ומזכיר הכנסת אומרים לי שאין פה דיון בעניין, רק הצבעה, ולכן, רבותי, יש לשבת. אנחנו עוברים להצבעה, ואני מבקש – – –

אברהם פורז (מרצ):

לא נכון, מותר לי להסביר למה אסור להסיר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

היו"ר מ' שטרית:

בבקשה, חמש דקות.

אברהם פורח (מרצ):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני רוצה שתדעו על מה אתם מצביעים.

היו"ר מ' שטרית:

חברים, יש לו חמש דקות, בעוד חמש דקות – הצבעה. בבקשה.

אברהם פורח (מרצ):

יש מקרים שבהם יש הבדלים עצומים במס בין מי שמשלם מס שבח על נכס שקיבל בירושה והמוריש נפטר לפני שנת 1981 ובין מי שמשלם מס שבח על נכס שקיבל בירושה והמוריש נפטר אחרי שנת 1981. למה זה קורה? עד שנת 1981 היה בישראל חוק מס עיזבון, והוא בוטל בימי ממשלת הליכוד. בתקופה שהיה מס עיזבון, היו מדווחים למס עיזבון, והיום, כאשר מישהו קיבל נכס בירושה, על נכס שהתקבל לפני שנת 1981, מביאים בחשבון מחיר הרכישה שלו את המחיר למס עיזבון, ואז הוא משלם על כל ההשבחה שנוצרה מאז הפטירה ועד היום את מלוא המס. לעומת זאת, מי שירש נכס של מי שנפטר אחרי שנת 1981 בא בנעלי המוריש.

אני רוצה לומר לכם, רבותי חברי הכנסת, החוק במתכונתו הנוכחית – רק תדעו – גורם לזה, שאנשים שקיבלו בירושה נכס מאדם שנהרג באחת ממלחמות ישראל – ויש כמה מקרים שבהם פנו אלי אנשים, שהמוריש להם נהרג במלחמת יום הכיפורים, ובמקרה כזה הורש משלם יותר מס שבח מאדם אחר, ומדוע? כי באותה תקופה, שנת 1973, היה חוק מס עיזבון, עשו שומה קטנה, והיום על כל הסכום – – –

אברהם שוחט (העבודה):

אברהם פורח (מרצ):

חבר הכנסת בייגה שוחט – – –

חיים אורון (מרצ):

מה אתה רוצה?

אברהם פורח (מרצ):

אמרו גם נציגי האוצר והממשלה – אגב, ההצעה הזאת משותפת לי ולשר מיכאל איתן, זה לא איזה עניין של קואליציה ואופוזיציה, שלא תבינו לא נכון. אין מחלוקת על כך שהמצב הנוכחי הוא בלתי נסבל, שאנשים שמורישם נהרג באחת ממלחמות ישראל ישלמו יותר מס. המצב הוא בלתי נסבל, ובא משרד האוצר, מבחינתו אולי בצדק, ואומר: תביאו לי את הכסף.

להערכת, הסכום שבו מדובר הוא פחות מ-100 מיליון שקל בשנה. הצעתי בוועדה הצעה איך לגשר על הסכום החסר. הצעתי, שהבסיס שהיום הוא 12% – זאת אומרת, מי שירש בשנת 1948 ולפני כן, ובשנים שלאחר מכן 1% בכל שנה – יעלה מ-12% ל-15%. על-ידי ההגדלה הקטנה כזאת של הבסיס, מה אנחנו עושים בעצם? אנחנו מטילים עומס נוסף על ציבור גדול מאוד, נכון שזה עומס נוסף במס, אבל לעומת זאת, מקילים מאוד מאוד על אנשים שקרתה להם טרגדיה איומה.

רבותי חברי הכנסת, לכן אני מבקש מהכנסת שלא להסיר מסדר-היום את ההצעה המשותפת, כאמור, לי ולשר מיכאל איתן. אני גם רוצה להסביר שדיברתי עם יושב-ראש ועדת הכספים, ואמרתי לו שאני מוכן בוועדה להגמיש ולמצוא פתרון הגיוני לפרשה הזאת. צריך למצוא מצב שלא תהיה אפליה מטורפת כזאת, שיכולה להיות אפליה בין 12% ל-50% במס רק בשל השאלה מתי נפטר המוריש.

לכן, אני מבקש שההצעה המשותפת לשר מיכאל איתן ולי לא תוסר מסדר-היום ותוחזר לוועדת הכספים להמשך הדיון. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, אני מבקש מכולם לשבת, אנחנו עוברים להצבעה, ותרשו לי להסביר את סדר ההצבעה, רבותי. מי שמצביע בעד, פירושו שהוא מצביע בעד הצעת ועדת הכספים, ומי שמצביע נגד, מצביע נגד הצעת ועדת הכספים. זאת אומרת, מי שמבקש להצביע בעד ההצעה, מסיר את ההצעה של פורח מסדר-היום; וההיפך.

ובכן, רבותי, אנחנו מצביעים, מי בעד ומי נגד? אבקש להצביע.

חגי מירום (העבודה):

נגד.

הצבעה מס' 4

בעד הצעת ועדת הכספים – 44

נגד – 36

נמנעים – 2

הצעת ועדת הכספים להסיר מסדר-יומה את הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – שווי הרכישה לירוש מקרקעין), התשנ"ז–1997, נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

ובכן, 44 קולות בעד, 36 קולות נגד, ההצעה של ועדת הכספים אושרה.

הצעת חוק יום ירושלים, התשנ"ז–1997

(קריאה ראשונה)

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק יום ירושלים, התשנ"ז–1997 – של חבר הכנסת חנן פורת. יש לנו פה רק תשובה והצבעה, ואני מבקש להביא לידיעת חברי הכנסת שלא תהיה הצבעה, מכיוון שקיבלתי פנייה של חבר הכנסת סאלח סלים, יושב-ראש סיעת חד"ש-בל"ד, שמודיע לי שהוא מבקש לראות בהצבעה על הצעת חוק ירושלים של חבר הכנסת פורת בקריאה ראשונה הצבעת אי-אמון בממשלה, ועל כן ההצבעה על ההצעה הזאת תהיה רק בשבוע הבא. תשובה אתה יכול לתת עכשיו; אם אתה רוצה, נדחה גם את התשובה, אדוני.

חנן פורת (מפד"ל):

היו"ר מ' שטרית:

סליחה? אתה רוצה לתת תשובה עכשיו, חבר הכנסת פורת? אם כן, אני דוחה גם את התשובה. בבקשה, חבר הכנסת פורת, תשובה.

חיים אורון (מרצ):

הוא חייב תשובה עכשיו — — —

חן פורת (מפד"ל):

חיים אורון (מרצ):

הוא לא יכול.

היו"ר מ' שטרית:

אתה לא יכול, תן עכשיו תשובה, ונצביע בשבוע הבא.

דוד צוקר (מרצ):

כי אין אי-אמון — — —

היו"ר מ' שטרית:

אתה לא יכול, תן תשובה עכשיו, נצביע בשבוע הבא.

חבר הכנסת אורון, גם במזכירות הכנסת אומרים לי שחבר הכנסת פורת יכול לדחות את התשובה לשבוע הבא, ולכן אנחנו דוחים את ההצבעה ואת התשובה לשבוע הבא.

חיים אורון (מרצ):

האי-אמון הוא רק אחרי התשובה.

היו"ר מ' שטרית:

נכון.

חיים אורון (מרצ):

אז אם אין תשובה, אין אי-אמון, אז תצביע עכשיו.

היו"ר מ' שטרית:

האי-אמון יכול להיות מוגש לפני התשובה, חבר הכנסת ג'ומס, אורון.

חיים אורון (מרצ):

בסיום דיון.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

בסיום דיון.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אורון, קיבלתי הודעה בכתב מחבר הכנסת סאלח סלים, שהוא רואה בהצבעה בעניין הזה – – –

דוד צוקר (מרצ):

הוא לא יכול – – –

היו"ר מ' שטרית:

רגע, סליחה, אברר את העניין.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — — עם תשובה או בלי תשובה.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אורון, אם אני מבין נכון, אם דוחים את התשובה לשבוע הבא, זאת אומרת שהאי-אמון לא מתקיים היום, אלא אם בשבוע הבא תינתן תשובה, ואחרי התשובה אתה עדיין יכול — — —

דוד צוקר (מרצ):

אם יש אי-אמון — — —

חיים אורון (מרצ):

בעוד שבוע.

היו"ר מ' שטרית:

אמת, אמת.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש, יש לכנסת כללים, ואני מציע שנשמור עליהם.

היו"ר מ' שטרית:

בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

סדר-היום אמר שהיום יש הודעה והצבעה, סיכום דיון והצבעה. בשלב הזה, אם היה סיכום דיון, יכול חבר הכנסת סלים לבקש הצבעת אמון, וזה נדחה בשבוע.

היו"ר מ' שטרית:

יפה, אז אתה רוצה לקחת בחזרה את הצעת האי-אמון.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — — אם הוא לא יעשה — — —

חיים אורון (מרצ):

לא, צריך לקיים את סדר-היום, קרי: חבר הכנסת חנן פורת יסיים את הדיון, ורק אז נכנס לתוקפו — —

היו"ר מ' שטרית:

אין בעיה, רבותי.

חיים אורון (מרצ):

זהו.

שבח וייס (העבודה):

סליחה, אדוני?

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת וייס.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לא, ואז זה יידחה לשבועיים – – –

היו"ר מ' שטרית:

אתה צודק, חבר הכנסת אורון.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אין ספק, שכללי המשחק, בעיקר בעניינים שקשורים לאי-אמון, חשוב מאוד שיהיו מדויקים לחלוטין.

היו"ר מ' שטרית:

אמת.

שבח וייס (העבודה):

אם התוכנית היתה שחבר הכנסת חנן פורת עולה לדוכן – –

היו"ר מ' שטרית:

נכון.

שבח וייס (העבודה):

– – מדבר – –

היו"ר מ' שטרית:

נכון.

שבח וייס (העבודה):

– – ואחר כך אתה מציע לעבור להצבעה, ולאחר מכן חבר הכנסת סאלח סלים מבקש אי-אמון – זה בשבוע הבא.

היו"ר מ' שטרית:

נכון.

שבח וייס (העבודה):

מכיוון שהוא החליט לשאת את דבריו אחרי שחבר הכנסת סאלח סלים כבר אמר את מה שאמר, ובעצם הכוונה היתה, כך אני למד, שהוא לא ידבר – אני רואה בדחייה לשבועיים טקטיקה שלא כדאי שנקבל אותה.

לפיכך, אני ממליץ שחבר הכנסת חנן פורת יוותר על נאומו. בשבוע הבא נצביע על זה אמון או אי-אמון. זהו.

היו"ר מ' שטרית:

א.ו.ק'י., חברים. אם כן, אחרי שמיעת הדברים מחדש, גם כדי שלא ייווצר תקדים לא מדויק, וצודק חבר הכנסת וייס, אני קובע כדלקמן: כאשר הנושא מופיע בסדר-היום ונאמר שמדובר בגמר דיון, תשובה והצבעה – צריך היום לקיים את גמר הדיון, התשובה וההצבעה, אלא אם כן אתם מוותרים על זכות הדיבור שלכם ועל התשובה. אז זכותו של חבר הכנסת סאלח סלים, או כל חבר כנסת אחר, לבקש בשם סיעתו לראות בהצבעה הזאת אי-אמון, ובגין כך ההצבעה תידחה בשבוע.

חבר הכנסת פורת, מאחר שיש עוד שלושה דוברים בדיון, ואלה הם חברי הכנסת אלי גבאי, יהודה לנקרי וחיים דיין, הרשומים כאחרונים ועדיין לא דיברו על החוק הזה, אם הם ירצו לדבר – בבקשה. אני מזמין אותם לדבר. אתה תשיב בסוף הדברים וההצבעה תידחה לשבוע הבא.

חנן פורת (מפד"ל):

עלי זה מקובל.

היו"ר מ' שטרית:

אם כן, אני מזמין את חברי הכנסת. מי שירצה לוותר – יוותר. חבר הכנסת אלי גבאי? איננו? נמצא?
חבר הכנסת גבאי, בבקשה, אתה רוצה לדבר? – לא. חבר הכנסת יהודה לנקרי – איננו. חבר הכנסת
חיים דיין, בבקשה.

קריאה:

על מה לדבר?

היו"ר מ' שטרית:

על חוק ירושלים, קריאה ראשונה. חבר הכנסת חיים דיין. אני מבין שאחריו יעלה חבר הכנסת חנן
פורת.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בשבוע שעבר העלו כאן במליאה בקריאה ראשונה את חוק חגיגות
יום ירושלים, ושמענו כאן דעות של חברי כנסת, בעיקר מהסיעות הערביות. אנחנו נשארו ארבעה
חברי הכנסת, ואני בהם. בסך הכול, במקום לבוא ולשמוח ביום מיוחד, יום לעיר בירה, לא כך היה.

הבירה הזאת היא בירתה של העם היהודי, עם השורשים העמוקים שלה, עם ההיסטוריה שלה.
אומרים: "שבעים שמות לירושלים"; עיר האבות, עיר השופטים, עיר המלכים, עיר שכולה חומה, עיר
דוד וכו'. איך שלא ניגע במקום הזה, בירושלים, עם איזה שם שלא נקרא לה, אנחנו בעצם נראה
שורשים של היסטוריה מפוארת, שהעם היהודי עבר בה מעקדת יצחק ועד היום הזה. במשך הדורות,
כפי שכתוב: בכל דור ודור קמים עלינו לכלותנו, והקב"ה מצילנו מידם. אבל את ההיסטוריה של עם
ישראל לא ניתן למחוק. לא ניתן להעלים את השרידים הארכיאולוגיים. מי שהולך היום במנהרת
הכותל רואה את השרידים, רואה את הכניסה, רואה את הפתח לקודש הקודשים, רואה איך עם
ישראל שמר על בית-המקדש, רואה מה ניצב היום מעל בית-המקדש, ולמה יהודים שם נטבחו על
אותו מקום קדוש, שמסמל תקופה היסטורית לאדם כולו. מאותו אדם היתה התפצלות לכל מיני דעות
ועדות, כאשר כל אדם בפני עצמו חושב שירושלים היא קדושה רק לעמו.

נשמעו כאן כל מיני דברים, כמו: היזהרו שלא יבואו ימים שהאסלאם עוד יעלה כולו על ירושלים ויכריז
על ירושלים כעל בירתו הנצחית.

אני חושב שהיום עם ישראל לא רק שהוא בא לשמור על זכויות האדם, לא רק שהוא בא לעודד
ולתמוך בחופש הדת והפולחן. אני חושב שבהיסטוריה לא היה דבר כזה. כל מי ששלט בירושלים
השתדל למנוע את חופש הפולחן. אבל, העם היהודי מאמין באמונתו של כל אדם ואדם ונלחם קשות

– ואני פעם עמדתי בהר-הבית ביום שישי – על מנת לאפשר למאמינים מוסלמים להגיע ולהתפלל בהר-הבית, להתפלל את תפילתם.

הר-הבית נמצא על שרידי בית-המקדש. השרידים מוכיחים זאת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

איזה שרידים?

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

שרידים של בית-המקדש, שנמצא מתחת להר-הבית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אף שריד לא נמצא.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

עובדה היא, שקשה לעם הפלסטיני ולעם המוסלמי לבוא ולעמוד מבחינת ההוכחות – גם ב"אורות שלמה" – עם כל השרידים היהודיים שנמצאו שם, לבוא ולהתכחש – – –

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

איפה נמצאו?

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יכול לבוא ואראה לך. באים ומתכחשים לעובדה שבית-המקדש נחרב ושבמקום בית-המקדש יש שם היום מסגד אל-אקצה.

קריאה:

-- --

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע יפה מאוד את ההיסטוריה. טלב אלסאנע ידע לומר לנו את ההיסטוריה.

אנחנו נמצאים במצב שהוא בבחינת עובדה, ואנחנו אומרים: עם ישראל חזר למקורות שלו, עם ישראל חזר לבירתו, עם ישראל, העם היהודי, מכבד כל אדם ואדם באמונתו, שיכול לבוא ולהתפלל ויכול לבוא ולשמוח ביום ירושלים. אני לא חושב שעם ישראל יתנגד לחגוג את חגה של ירושלים עם כל מי שירצה להצטרף לחגיגות האלה.

לכן אני חושב, שהחוק שמונח כאן בפנינו, חוק יום ירושלים, נוגע ליום שצריך לסמל את בנייתה של ירושלים, את השמחה של כל אדם באשר הוא אדם בעולם כולו שיכול לבוא ולהתפלל במקום הקדוש הזה. זה מקום שבו קיימת השושלת של אברהם, יצחק ויעקב. זה המקום של אברהם, יצחק ויעקב, שבעצם הובילו לכל האמונות של העולם.

נעמי חזן (מרצ):

שלוש דקות.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

צריך לבוא ולחגוג את היום הגדול הזה.

אני קורא לחברי הכנסת לתמוך בחוק ירושלים. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת חיים דיין. ידבר עכשיו חבר הכנסת אלי גבאי.

אליהו גבאי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חוק ירושלים, חוק יום ירושלים, הוא חוק של רגש, חוק של נשמה לעם היהודי היושב בציון ולעם היהודי בעולם כולו. אני חושב, שאין חוק יפה יותר, מרגש יותר ומחמם

את הלב יותר מאשר החוק שקובע את יום ירושלים. זו ירושלים אשר כל עם ישראל פונה אליה בתפילות. מתוך ארץ-ישראל פונים אל ירושלים ומתוך ירושלים פונים אל בית-הבכירה.

אני חושב שזו הזדמנות לכולנו. מאז מלחמת ששת הימים התעכבנו בחקיקת החוק. הגיע הזמן – ויפה שעה אחת קודם – לחוקק את החוק למען יום ירושלים.

ירושלים מופיעה בתנ"ך יותר מ-600 פעם. ירושלים מופיעה בשמות שונים ובשמות רבים. היא לא מופיעה אצל שום דת אחרת כפי שהיא מופיעה בתנ"ך וכפי שהיא מופיעה בתפילות, בשירה, בסיפורים ובחגיגות. יום ירושלים הוא היום היחיד שאני חושב שירגש את כל העם בבואם לחגוג אותו.

אנחנו אומרים בעת שמחה ובעת אבל: אם אשכח ירושלים תשכח ימיני, תדבק לשוני לחי. כלומר, אם אשכח את ירושלים, תדבק לשוני לחי אם לא אדע להתפלל עבורה; תשכח ידי, יד ימיני, אם לא אלחם עבור ירושלים.

אם זכינו ואיחדנו את ירושלים, מן הראוי שנקבע את היום הזה כיום חג לעם ישראל, לכולנו ולעם היהודי בעולם.

נקווה שהחג הזה יהווה תפנית ויביא אותנו לעודד את הילדים בבתי-הספר, את הקהילות השונות, את הגופים השונים, שכולם יחגגו אותו כחג עם נשמה, עם רגש, שיסחף את כולם אל החג הזה. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת אלי גבאי. אני מזמין את חבר הכנסת חנן פורת לסיכום הדיון ותשובה לאלה שהתבטאו. בבקשה, אחרון הדוברים.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

מספיק שתאמר פסוק אחד: אם אשכח ירושלים תשכח ימיני — — —

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

זה לא חברי. חבר הכנסת דראושה מסכים שאני – – –

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בסיכום הדיון שנערך כאן אשר ליום ירושלים, אין את לבי להביא ולהגיע להתנצחות עם חברי הכנסת הערבים הנכבדים בבית הזה, אני מרשה לעצמי בכל זאת לומר לכם דבר. ראו נא, אנחנו יודעים, שיום ירושלים, היום שבו שוחררה ירושלים וחבורה לה יחדיו, הוא לא יום קל עבורכם, אבל חשוב עד מאוד לפחות דבר אחד – שלא נסלף את ההיסטוריה.

אנחנו לא הגענו לירושלים המזרחית כתוצאה מאיזו פרובוקציה מצד ישראל. המלך חוסיין, שנשלחו אליו מסרים, בקשות ותחנונים להגיע להסכם ולשביתת נשק עם ישראל ולא להפגז את ירושלים, לא נענה לבקשה הזאת.

אני, חנן פורת, כחייל בחטיבת הצנחנים ששחררה את ירושלים, טעמתי את טעמם של הפגזים שנורו אלינו על-ידי הלגיון הערבי, ולאחר שירושלים שוחררה, כשעלינו להר-הזיתים וראינו את ההרס הנורא שנעשה במשך אותן 19 שנה שירושלים לא היתה בידינו, ראינו את הרובע היהודי על כל חורבותיו ומוראותיו, ידענו שהגיע עידן חדש. לכן, גם אם הדבר הזה איננו עולה בקנה אחד עם שאיפותיכם, לפחות חשוב שנדע דבר אחד – – –

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

כמה בתים הרסתם בירושלים?

חנן פורת (מפד"ל):

לפחות חשוב שנדע – – –

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

כמה בתים הרסתם בירושלים?

חנן פורת (מפד"ל):

תרשה לי. לפחות חשוב שנדע דבר אחד – נדע שמי שהביא על-ידי הגורל ההיסטורי, על-ידי מהלך אלוהי גדול, לשחרורה של ירושלים, היה ממלכת ירדן, בראשותו של המלך חוסיין.

ולך, אדוני, חבר הכנסת שבח וייס, אני מבקש להשיב דבר. סהדי במרומים – – –

שבח וייס (העבודה):

לי?

חנן פורת (מפד"ל):

כן, הרי אתה היית זה שנשארנו לשמוע את דבריו, ודברך מאוד מאוד פצעו את לבי. החוק הזה איננו חוק פוליטי, כפי שניסית להגדיר. אני חושב, שכיסופיו של עם – – –

קריאות:

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זה "אבוהא" של הפוליטיקה; אבא של הפוליטיקה.

היו"ר א' זמברג:

חברי הכנסת, אני מבקש לאפשר לנואם לסיים את דבריו.

קריאות:

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — — בכל נקודה, תאמין לי.

חנן פורת (מפד"ל):

אתם יכולים לצעוק כמה שאתם – – –

קריאות:

– – –

חן פורת (מפד"ל):

הואיל ואמרתי שאינני מתכוון להתווכח אתכם, חבל שתשחיתו דברים.

קריאות:

– – –

חן פורת (מפד"ל):

היה חשוב לי לומר מלה – – –

קריאות:

– – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

– – –

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, הדיון הסתיים, המציע משיב על הצעת החוק, והוגשה הצעת אי-אמון. אני חושב שתוכל להביע את דעתך במסגרת הזאת. אני מבקש לאפשר לו לסיים את דבריו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

חן פורת (מפד"ל):

אין את נפשי להתווכח אתכם. אני רוצה לומר דבר לחבר הכנסת שבח וייס. אתה, גם אם אתה סבור שהחוק הזה איננו במקומו, כפי שביטאת את הדברים, לא יהיה ישר ולא יהיה נכון מצדך לראות בהצעת החוק הזאת, שמועלית על-ידינו – אנחנו החוגגים מאז שחרורה של העיר הזאת במלחמת ששת הימים, מדי שנה בשנה, בהמון חוגג, בהמיית לב, באמונה עמוקה ששבנו לירושלים ברחמים – לא יהיה נכון מצדך לראות בזה חוק שכאילו כל עניינו הוא עניין של פוליטיקה בלבד.

קריאות:

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

חן פורת (מפד"ל):

בשבילנו, בשביל עם ישראל, ירושלים כעיר שחוברה לה יחדיו, בעת חיבורה מחדש נתחברו בה שלושה דברים: נתחברה העיר העתיקה, שאליה היו כיסופי הלב אל מקום שריד בית-מקדשנו, אל הכותל המערבי, אל הר-הבית, אל הר-הזיתים, עם העיר החדשה; הדברים חוברו יחדיו. נתחברה גם ירושלים באותה שעה שחברו כל הלבבות, וכל הלבבות המו כאיש אחד בלב אחד, בעם ישראל כולו, מאלה שהיו בדרכם במרחבי סיני ועד היהודים ברוסיה ובאמריקה, לב ישראל פעם. זר לא יבין זאת –

--

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

קריאות:

חנן פורת (מפד"ל):

— — — בהרגשה של עיר שחבורה לה יחדיו, שעושה כל ישראל חברים ומעבר לזה. אני, כמי שהיה בהר-הבית ובכותל המערבי וזכה לראות כיצד חברי, ביניהם כאלה שאינם חובשי כיפה, ביניהם כאלה שרחוקים מאוד, ושאוּלִי מימיהם לא אמרו "שמע ישראל", עומדים ליד הכותל ועיניהם זולגות דמעות — זאת לא אגדה, זאת אמת; בשביל כל אלה החיבור הזה של לבו של עם ישראל עם אביו שבשמים איננו רק פוליטיקה. זאת באמת המיה שעוברת את כל הדורות, ואין כמותה בעלת עוצמה. לכן, גם אם אני יכול לכבד עמדה כזאת, שאינה מבקשת לעגן את יום ירושלים במסגרת חוקי המדינה וחוקי הכנסת, לא יהיה הוגן מצדך לראות את הדבר הזה כחוק שכל כולו בעל קונוטציה פוליטית.

כשמוטה גור, מפקדי, זיכרוננו לברכה, ואני, הגשנו את הצעת החוק הזאת, ובשעתה כל מפלגת העבודה תמכה בה בקריאה טרומית, היא עשתה זאת עוד הרבה לפני הסכמי אוסלו וכל מה שקשור בזה. זאת הצעת חוק שכבר עומדת פה על הפרק שנים, ואני מבקש לפחות שתשמע את הדברים.

— — — אני רוצה לסיים ולומר — — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — — המעמד של ירושלים — — —

קריאות:

— — —

חנן פורת (מפד"ל):

— — — אני רוצה לומר — — —

היו"ר א' זמברג:

רבותי, אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת חנן פורת לסיים את דבריו.

קריאות:

— — —

חנן פורת (מפד"ל):

אני רוצה לספר לכם דבר שתישאו – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

חנן פורת (מפד"ל):

אל תצעק.

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, הדיון בהצעת החוק מסתיים. אני מבקש לאפשר – – –

חנן פורת (מפד"ל):

אני רוצה לספר לכם דבר ולסיים. כדאי שתישאו עמכם חוויה מיוחדת, מופלאה מאוד, שאני עברתי בעת שחרורה של ירושלים. בעת כיבושה של ירושלים – זאת לא מלה מבישה – הגענו אל העיר העתיקה, התרפקנו על הכותל, ולאחר מכן היינו צריכים לעבור בתוך הסמטאות שמהן עדיין נורו אלינו יריות. תוך כדי הליכה נשמעה פתאום זעקה. יצאה אשה שכרעה ללדת מתוך בית ואמרה: אני עומדת ללדת. הרופא הפלוגתי שלנו, ד"ר אורי אלפרט, עמד – – –

קריאות:

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר א' זנדברג:

חברי הכנסת. חבר הכנסת טלב אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

חנן פורת (מפד"ל):

אני לא מספר את זה לך – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת פורת להשלים את דבריו ולסיים אותם.

קריאות:

חנן פורת (מפד"ל):

תבקשו לסלף את ההיסטוריה כמה שתמצאו – לא יעזור לכם דבר וחצי דבר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

חנן פורת (מפד"ל):

דבר וחצי דבר. חוסיין מלך ירדן, שביקש ברוב אינולתו להפגז את העיר החדשה, הוא שהביא על ירושלים את כיבושה, וכל בר-דעת וכל היסטוריון יודע זאת. לא יעזור לכם.

רציתי לספר דבר – אני מוותר אם אינכם רוצים לשמוע, אני רק רוצה לסיים ולומר, שאותה שבועה עתיקה – – –

קריאות:

— — —

חנן פורת (מפד"ל):

אני רוצה לומר, שבאותה שעה שנשמעו זעקותיה של האם הכורעת ללדת, והרופא החטיבתי שלנו, ד"ר אורי אלפרט, עמד במקום שם ויילד את הוולד, עמדו הערבים מסביב, רבים מאוד, ובעיני ראיתי זאת, מחאו כפיים וקראו "יעיש ישראל". עוד תגיע השעה שגם אתם תדעו לומר "יעיש ישראל".

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם)

תפסיק לסלף את הדברים – – –

חנן פורת (מפד"ל):

אנחנו, עם ישראל, שנשבע על ירושלים בהיותו על נהרות בבל ואמר: אם אשכח ירושלים תשכח ימיני, תדבק לשוני לחיכי אם לא אזכרכי, אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי – אמר זאת בשעות של אבל, בשעות של חורבן, בשעות של כאב. זכאי הוא לזקוף את קומתו ולומר בשעת שמחה "אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי", ולתת לכך ביטוי ביום ירושלים. תודה.

היו"ר א' זמברג:

תודה לחבר הכנסת חנן פורת. ההצבעה על הצעת החוק תתקיים בשבוע הבא, הואיל והוגשה הצעת אי-אמון בעניין.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

דו-קיום בשלום, לא דו-קיום של כובש.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

הי"ר א' זמברג:

הודעות ליושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת פנחסי. בבקשה. לאחר מכן נעבור לדון בהצעות חוק בדיון מוקדם ובהצעות לסדר-היום.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, זו הפעם הראשונה שאני רואה שאדוני מכהן כסגן יושב-ראש הכנסת, ולכן הרשה לי בראשית דברי לאחל לך הצלחה וברכה בתפקידך.

הי"ר א' זמברג:

תודה רבה.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ועדת הכנסת קבעה בישיבתה את הוועדות הבאות לדיון בהצעות חוק כדלקמן:

ועדת הפנים ואיכות הסביבה תדון בהצעת חוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (תיקון – חלקות קבר), התשנ"ח-1997, של חבר הכנסת אופיר פינס-פז.

ועדת העבודה והרווחה תדון בהצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון – עובדים זרים), התשנ"ח-1997, של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין וקבוצת חברי הכנסת.

ועדת הכנסת פונה בבקשה לוועדת העבודה והרווחה לזמן לדיוניה בהצעת חוק זו את חברי הוועדה המיוחדת לדיון בנושא "בעיית העובדים הזרים".

היו"ר א' זמברג:

הודעה נוספת ליושב-ראש ועדת הכנסת.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

ביום י' בכסליו התשנ"ח, 9 בדצמבר 1997, קבעה ועדת הכנסת כי ועדת הכלכלה תדון בהצעת חוק הספקת חשמל (הוראת שעה) (תיקון – תחילה ותוקף), התשנ"ז–1997 – הצעת חבר הכנסת עזמי בשארה, ואף נמסרה הודעה למליאה על קביעה זו.

יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה פנה לוועדת הכנסת בבקשה להעביר הצעת חוק זו מוועדת הכלכלה לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה, מאחר שעניינה של הצעת חוק זו הינו תכנון ובנייה, ובחוק מוסדר המנגנון הקובע אילו מבנים יש לחבר לרשת החשמל ברשויות מקומיות.

יושב-ראש ועדת הכלכלה נתן הסכמתו להעברת הצעת החוק לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

ועדת הכנסת החליטה בישיבתה היום להמליץ לכנסת לשנות החלטתה ולהעביר את הצעת חוק הספקת חשמל (הוראת שעה) (תיקון – תחילה ותוקף), התשנ"ז–1997, מוועדת הכלכלה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה, לשם הכנתה לקריאה ראשונה.

אבקש אישורה של הכנסת להמלצה זו.

היו"ר א' זמברג:

אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת ועדת הכנסת, כפי שפורטה על-ידי יושב-ראש ועדת הכנסת.

הצבעה מס' 5

בעד הצעת ועדת הכנסת – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת ועדת הכנסת להעביר את הצעת חוק הספקת חשמל (הוראת שעה) (תיקון

תחילה ותוקף), התשנ"ז–1997, מוועדת הכלכלה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר א' זמברג:

בעד – 4, אין מתנגדים ואין נמנעים.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

צרף גם את קולי.

היו"ר א' זמברג:

אני מצרף את קולו של יושב-ראש ועדת הכנסת, כלומר חמישה בעד.

הודעה נוספת ליושב-ראש ועדת הכנסת.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ועדת הכנסת החליטה בישיבתה ביום 27 במאי 1997 להעביר את הצעת חוק הליקבידטורים של אסון צ'רנוביל, התשנ"ז–1997, לדיון בוועדת העבודה והרווחה, והודעה על כך נמסרה במליאה.

חבר הכנסת יורי שטרן, מציע הצעת החוק, ביקש להעביר את הצעת החוק מוועדת העבודה והרווחה לוועדת העלייה והקליטה, מן הסיבה שהצעת חוק דומה של חברת הכנסת סופה לנדבר כבר נדונה בוועדת העלייה והקליטה, ועל כן הוא מבקש לאחד את הדיון בהצעות החוק בוועדה אחת.

יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה התנגד להעברת הצעת החוק מוועדתו לוועדת העלייה והקליטה, מן הסיבה שוועדת העבודה והרווחה מטפלת בתנאי נכים וביטוח לאומי.

ועדת הכנסת החליטה בישיבתה היום להמליץ לכנסת לשנות את החלטתה ולהעביר את הצעת חוק הליקבידטורים של אסון צ'רנוביל, התשנ"ז-1997, מוועדת העבודה והרווחה לוועדת העלייה והקליטה.

אבקש אישורה של הכנסת להמלצה זו.

היו"ר א' זמברג:

חברי הכנסת, אנו מצביעים. מי בעד? מי נגד ההצעה להעביר את הדיון בהצעת החוק כפי שפורטה על-ידי יושב-ראש ועדת הכנסת, מוועדת העבודה והרווחה לוועדת הקליטה? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 6

בעד הצעת ועדת הכנסת – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת ועדת הכנסת להעביר את הצעת חוק הליקבידטורים של אסון צ'רנוביל, התשנ"ז-1997, מוועדת העבודה והרווחה לוועדת העלייה והקליטה נתקבלה.

היו"ר א' זמברג:

אם כן, 11 בעד, אני מצרף את קולו של יושב-ראש ועדת הכנסת לתומכים. אין מתנגדים. אין נמנעים. ההמלצה של ועדת הכנסת נתקבלה.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

תודה רבה.

חילופי גברי בוועדות הכנסת

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

הודעה נוספת ואחרונה, ברשותך, אדוני היושב-ראש.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הרינו להודיע על חילופי אישים בוועדות הכנסת מטעם סיעת המפד"ל:

ועדת החוץ והביטחון – במקום חבר הכנסת שאול יהלום, שנבחר לשר, יכהן חבר הכנסת ניסן סלומינסקי; במקום חבר הכנסת חנן פורת יכהן חבר הכנסת פרופסור אבנר חי שאקי; במקום ממלא-המקום חבר הכנסת אבנר חי שאקי יכהן חבר הכנסת שמריהו בן-צור.

בוועדת הכספים – במקום שמריהו בן-צור, שהיה ממלא-מקום חבר ועדת כספים, יכהן חבר הכנסת אליהו גבאי כממלא-מקום חבר ועדת הכספים מטעם המפד"ל.

בוועדת החוקה, חוק ומשפט – במקום חבר הכנסת שאול יהלום יכהן חבר הכנסת חנן פורת.

בוועדת הכנסת – במקום חבר הכנסת ניסן סלומינסקי יכהן חבר הכנסת צבי הנדל.

בוועדת הכלכלה – במקום חבר הכנסת צבי הנדל יכהן חבר הכנסת אליהו גבאי.

בוועדת הסמים – יכהן חבר הכנסת שמריהו בן-צור.

בוועדת החינוך והתרבות – במקום חבר הכנסת שמריהו בן-צור יכהן חבר הכנסת אליהו גבאי. תודה.

היו"ר א' זמברג:

תודה ליושב-ראש ועדת הכנסת.

הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון – משרות לנכים), התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת מ' שטרית)

היו"ר א' זמברג:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לדון בהצעות חוק ובהצעות לסדר-היום. הצעה ראשונה, הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון – משרות לנכים), התשנ"ו-1996, הצעת חוק פ/122, של חבר הכנסת מאיר שטרית. בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

תודה, אדוני היושב-ראש, ראשית על כך שהחלפת אותי כדי שאוכל להעלות את הצעת החוק שלי.

הצעת החוק מציעה בצורה מאוד פשוטה, שבשירות המדינה – המדינה תהיה חייבת להקצות במשרדים השונים לפחות 2% מהמשרות שחל עליהן חוק שירות המדינה (מינויים) – לנכים. זאת בעקבות החוק שהעברנו בשבוע שעבר בעניין זכויות הנכים.

אחת הבעיות הקשות ביותר של נכים בישראל היא העובדה, שהם לא מצליחים להשתלב במקומות עבודה, אף שיש להם הכישורים המתאימים, אף שיש להם ההשכלה המתאימה, אף שיש להם היכולת לעשות את העבודה. אבל מספיק שנכה מגיע למקום עבודה והוא קצת מעוות, כנכה, או נראה לא מספיק בסדר, ברוב מקומות העבודה דוחים אותו, לצערי. על אחת כמה וכמה בשירות הממשלתי – בהרבה מאוד מקומות דוחים אותם ולא מקבלים אותם לעבודה מנימוקים שונים.

החוק אומנם קבע – החוק הכללי לגבי זכויות הנכים, שגם אני חתום עליו – שאסור להפלות מישהו בקבלתו לעבודה רק בגלל היותו נכה. אבל החוק הזה לא מספיק, מכיוון שאפשר למצוא אלף ואחד תירוצים מדוע לקבל מישהו לעבודה ומדוע לא לקבל אותו. החוק הזה, אדוני, בא להוסיף נדבך לחוק הזה ולומר: לא רק שאי-אפשר לדחות מישהו משום שהוא נכה וצריך לתת לו הזדמנות שווה, אלא אני מחייב פוזיטיבית את משרדי הממשלה ואת המקומות שעליהם חל חוק שירות המדינה להעסיק לפחות 2% נכים.

אדוני שר העבודה והרווחה, אני רוצה לומר לך מניסיוני כראש עיריית יבנה. עבד אצלי אדם שהיה עיוור 100%, לא מלידה אומנם, אבל בגיל 13 הוא התעוור. הוא היה ראש ועד העובדים של עיריית יבנה. קראו לו ראובן חדד, זיכרוננו לברכה. הוא היה ראש היחידה לעבודה קהילתית בלשכה הסוציאלית ביבנה. לא ראיתי איש פיקח ופיכח כמוהו. הוא היה ממונה מטעמי בוועדת האכלוס של העירייה. הוא זכר את כל התושבים ביבנה, ידע להגיע לכל בית שלהם בלי מקל, ידע את מספר הנפשות בכל בית, את גודל הדירות, ידע לייצג כל אדם ואדם. זה רק מראה את היכולת הפנטסטית שלו. הוא לא חריג. יש הרבה מאוד נכים שבגין הנכות המסוימת האחת מפצים את עצמם בצורה אחרת.

אסתפק בדוגמה נוספת אחת, שהיא הבולטת בעולם: פרופסור סטיבן הוקינג, אדם משותק מהראש ומטה לחלוטין. הוא אינו מסוגל להזיז כמעט לא את ידיו ולא את רגליו. הוא יושב על כיסא גלגלים; מסוגל להניע רק את אצבעותיו; הוא גם לא יכול לדבר. בכל זאת, פרופסור סטיבן הוקינג הוא אחד מגדולי המדענים בעולם היום; אחד מגדולי הפיזיקאים, שפיתח את תורת המפץ הגדול, שכתב את הספרים המפורסמים בעולם – "קיצור תולדות הזמן". הוא מחזיק במשרה המדעית הנחשבת לחשובה ביותר בעולם – ראש המחלקה לפיזיקה באוניברסיטת פרינסטון.

היו"ר א' זמברג:

הוא פרסם לפני כמה ימים תיאוריה חדשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

נכון. זו תיאוריה חדשה על יצירת היקום, שהיקום התחיל מגרגר בגודל אפונה. מאחר שהוא איננו מסוגל לדבר, איך הוא מדבר עם אנשים? שמעתי אותו, אגב, בהרצאה, אדוני היושב-ראש, כאן באוניברסיטה בירושלים. הלכתי במיוחד לשמוע אותו. זה פשוט מדהים. האיש על כיסא הגלגלים יש לו סינטיסייזר, ובאמצעות אצבעות ידיו הוא מנגן על הסינטיסייזר הזה והמכשיר מדבר במקומו. הוא מרצה כך ומתקשר כך. זה מראה, שהכוח האנושי, רוחו של האדם איננה נשברת בגלל נכותו. לעתים, היא הרבה יותר חזקה ומחושלת. וראויים הנכים במדינת ישראל שיקבלו הזדמנות ראווה להשתלב בעבודה גם בשירות הממשלתי.

אודה לכם, חברי הכנסת, אם תאשרו את העברת החוק להכנה לקריאה ראשונה. תודה רבה.

היו"ר א' זמברג:

תודה לחבר הכנסת מאיר שטרית. אני מזמין את שר העבודה והרווחה להשיב. בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אין ספק שהצעת החוק שמציע חבר הכנסת שטרית היא חשובה מאוד והיא במקומה. אני תומך נלהב בהצעת החוק. אני רוצה לברך אותו גם על ההצעה הזאת וגם על הדרך שבה הוא רואה את תפקידו בכנסת, בפרט בתחומי הרווחה. הוא משקיע הרבה בנושאים חברתיים, ולכן אני חושב שהוא ראוי לכל הברכות.

אשר להצעת החוק – יש, לצערי הרב, מקרים רבים, גם במשרדי הממשלה וגם בסקטורים אחרים – ציבוריים ופרטיים, שלא רק מתלבטים בסוגיה אם לקבל נכים או לא, או אם לקבל עיוורים או לא, אלא מסתייגים מכך בצורה מאוד מאוד קשה. לצערי הרב, זה דבר שאינו מוסיף כבוד למדינת ישראל.

הזכרת אדם שהוא עיוור, סגי-נהור, כיצד הוא מתמודד, כיצד הוא מצליח להפעיל מנגנון. אני מכיר יותר מאחד, לפחות שלושה-ארבעה אנשים כאלה שנמצאים בתפקידי מפתח בחיי הקהילה ועושים זאת בצורה כל כך טובה. אם אני בוחן אותם מול אנשים אחרים שמתמודדים על אותו תפקיד ביישובים אחרים, הם עולים עליהם עשרות מונים. לכן אינני רואה סיבה שהעיוורון או הנכות יגבילו את האדם בתפקידו. להיפך, מחובתנו לדאוג לשלב אותו, לתת לו זכות קדימה, כפי שעשינו זאת בחוקי נשים בעבודה ועוד.

לכן אני תומך בהצעת החוק ומציע להעבירה להכנה לקריאה ראשונה בוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר א' זמברג:

תודה לשר העבודה והרווחה.

אם חבר הכנסת מאיר שטרית אינו מבקש להשיב, ניגש להצבעה על הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון – משרות לנכים), התשנ"ו–1996, בקריאה טרומית.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון – משרות לנכים), התשנ"ו–1996, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר א' זמברג:

תשעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, שהצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון – משרות לנכים), התשנ"ו–1996, של חבר הכנסת מאיר שטרית, עברה לדיון בוועדת העבודה והרווחה על מנת להכין לקריאה ראשונה.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון – חובת דיווח), התשנ"ז–1997

(הצעת חבר הכנסת מ' שטרית)

היו"ר א' זמברג:

אני מזמין את חבר הכנסת מאיר שטרית לנמק מהמקום הצעת חוק נוספת, פ/1066: הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון – חובת דיווח), התשנ"ז–1997.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק הזו שלי היתה אמורה לעלות בשבוע שעבר, ולצערי לא הספיקו טכנית להביא אותה לדיון עם הצעת החוק של חבר הכנסת אופיר פינס שאושרה על-ידי שר האוצר. שר האוצר בדבריו, כשענה על הצעת החוק של אופיר פינס, הודיע שיש הצעת חוק שלי שהוא תומך בה גם כן ומסכים להעבירה לוועדה.

על כן, רבותי, אני מבקש להסביר את הצעת החוק במלים קצרות בלבד. הצעת החוק הזו נועדה לקבוע, שכל תושבי ישראל יהיו חייבים בהגשת דוח אישי למס הכנסה.

במצב הנוכחי הרבה מאוד אזרחים אינם מגישים שום דוח למס הכנסה, והתוצאה היא שיש העלמת הכנסות גבוהה ביותר. אנשים יכולים לעבוד בעבודות לא רשומות בהרבה מאוד מקרים, והם אינם חייבים להצהיר על שום דבר. אם נתפסו, במקרה הטוב הם משלמים את המס. נדמה לי שחובת דיווח תביא לכך, שהיקף ההכנסות ממס הכנסה יגדל בצורה מאוד משמעותית בארץ ויאפשר למדינה להוריד את גובה מס ההכנסה לכלל השכירים בארץ.

הצעת החוק קובעת, שהשר יהיה רשאי לפטור בתקנות שני סוגים של אנשים מהגשת חובת דיווח: 1. מי שעיקר הכנסתו היא מקצבה; 2. תושב חוץ, שאינו משלם, כמובן, מס בארץ.

על מנת למנוע עומס שיסרב את עבודת הגבייה של שלטונות המס, גם מוצע כי שכירים שאין להם הכנסות נוספות פרט לעבודתם, יצהירו באמצעות מעבידיהם על כך שאין להם הכנסה נוספת, כך שיהיו פטורים מהגשת הדוח. זה כדי להקל.

אני מבקש לציין, שהצעת חוק זוהי הוגשה בכנסת השלוש-עשרה על-ידי חבר הכנסת אברהם פורז. אני בעצם הולך בעניין הזה בעקבותיו של חבר הכנסת פורז.

על-פי בקשתו של שר האוצר אני מבקש להודיע, שגם אני וגם חבר הכנסת אופיר פינס, מצטרפים או מצרפים את הצעות החוק שלנו להצעת חוק ממשלתית שאמורה לבוא בקרוב לכנסת. כך שכל ההצעות הללו תאוחדנה להצעת חוק אחת בוועדת הכספים.

אודה לכם, רבותי חברי הכנסת, אם תעבירו את הצעת החוק לאישור ועדת הכספים של הכנסת. תודה רבה.

היו"ר א' זמברג:

תודה לחבר הכנסת מאיר שטרית.

שר האוצר אינו משיב.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון – חובת דיווח), התשנ"ז–1997, של חבר הכנסת מאיר שטרית, בקריאה טרומית.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון – חובת דיווח), התשנ"ז–1997, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר א' זמברג:

שבעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, שהצעת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון – חובת דיווח), התשנ"ז–1997, של חבר הכנסת מאיר שטרית, עברה בקריאה טרומית ומועברת לוועדת הכספים להכנה לקראת קריאה ראשונה.

הצעה לסדר-היום

החלטת המועצה לשלום וביטחון בעניין היציאה מלבנון

היו"ר א' זמברג:

אנו עוברים לסעיף הבא: הצעה לסדר-היום, מס' 4023, בנושא: החלטת המועצה לשלום וביטחון בעניין היציאה מלבנון – של חבר הכנסת יוסי ביילין. בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני המזכיר, אני מבקש הצעה אחרת.

יוסף ביילין (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, ההצעה הזו הועלתה בעקבות החלטה של המועצה לשלום וביטחון, שזאת מועצה של כ-1,200 קצינים בכירים – אלופים, תת-אלופים, אלופי-משנה ואחרים, החלטה שאמרה, שנכון יהיה כי צה"ל יצא מלבנון גם ללא הסכם עם סוריה, גם ללא הסכם עם לבנון.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אין שר שמשיב לך?

שבח וייס (העבודה):

אולי שר המשפטים ישיב. יש כאן צדדים של המשפט הבין-לאומי.

יוסף ביילין (העבודה):

בינתיים נפל דבר בישראל. ממשלת ישראל, או יותר נכון בהקשר זה – ראש הממשלה הודיע על נכונות לקבל את החלטת מועצת הביטחון 425. אני חושב שהדבר הזה בוודאי מצדיק דיון מאוד רציני בבית הזה.

אני רואה בהודעה של ראש הממשלה הודעה חשובה ובעלת משמעות. אם היא תישאר כהודעה, אם הכדור יועבר מייד ללבנון, זה יהיה חסר משמעות. זה יהיה חסר משמעות, כי החלטת 425 היא החלטה בלתי מותנית. אי-אפשר להציג אותה כקריאה למשא-ומתן, ומי שיעשה את זה פניו יושבו ריקם. אנחנו צריכים לעזוב את לבנון מתוך ידיעה ברורה של מה שיקרה שם אחרי שנצא; "ברורה" זו אולי מלה מופרזת, אבל ידיעה כוללת, עמוקה, של מה שיקרה שם. אנחנו לא נוכל להציג את זה כהסכם, ודאי שלא נוכל להציג את זה כדבר שנעשה על חשבון שלום עם סוריה.

מה שאנחנו צריכים לעשות הוא הדבר הבא, ומבחינתי המשפט הבא הוא אולי משפט המפתח בכל העניין. היציאה של צה"ל צריכה להיות יציאה חד-צדדית, אבל למעשה יציאת "גב אל גב", מה . מה זה אומר? זה אומר, קודם כול, להודיע שהחלטה 425 מלפני 20 שנה BACK TO BACK שנקרא: מקובלת עלינו; אנחנו יודעים שהיא מקובלת על לבנון ועל סוריה.

הדבר השני – אנחנו נאמנים להבנות "ענבי זעם", שמבקשות למנוע פגיעה באזרחים משני הצדדים, מאפשרות הגנה עצמית לשני הצדדים, ובונות מנגנון ועדה משותפת – אמריקנית-צרפתית-סורית-לבנונית-ישראלית, שעוקבת אחרי ההבנות האלה עצמן. זהו הבסיס הפורמלי ליציאה – רק על זה.

מה שיקרה הוא, שמועצת הביטחון תתכנס כדי לקבל החלטה נוספת בנושא לבנון, שתתייחס להגדלת יוניפי"ל ולהגדרת המנדט של יוניפי"ל. האו"ם יקבל אישור מממשלת לבנון, שצבא לבנון יתפרס דרומה

בעזרת יוניפי"ל, ובכל מקום שבו יהיה צבא לבנון, לא יהיה "חיזבאללה". למעשה, הדבר הזה כבר נעשה במידה רבה, משום שצבא לבנון כבר הודיע שהוא יתפרס דרומה, ובשבוע שעבר היה הסכם – כך פורסם – בין צבא לבנון ל"חיזבאללה", שבכל מקום שבו צבא לבנון נמצא, "חיזבאללה" לא יימצא בו.

ארצות-הברית צריכה לעמוד בראש קבוצת מדינות שתודיע לסוריה, כי אם היא תעמוד מאחורי פעילות אלימה או פעילות טרור נגד ישראל, במישרין או בעקיפין, היא תקבל יחס של מדינה מצורעת – כמו אירן, כמו עירק וכמו לוב.

לגבי צד"ל – לנצל את החודשים הקרובים כדי למצוא פתרון לצד"ל, או למצוא פתרון כלכלי או להציע לאנשי צד"ל שירצו בכך לגור בישראל; לא תהיה ברירה.

באמצעות השיפורים הטכנולוגיים של השנים האחרונות, על תוואי הגדר ניתן יהיה להבטיח במידה רבה מאוד מניעה של חדירות לישראל, ועל צה"ל להיערך לקראת פריסה מחדש מדרום לגבול הבין-לאומי.

אני חושב, שאחרי ההחלטות שהתקבלו בקרב גורמים כמו המועצה לשלום וביטחון, אבל בעיקר אחרי מה שקרה בממשלה רק אתמול, יש כל הצדקה לכך שמליאת הכנסת תדון בנושא הזה של יציאה מלבנון באופן מסודר ואחראי. תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה, חבר הכנסת יוסי ביילין.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

שאלה. איך אתה מבטיח ש"חיזבאללה", אחרי שיצאו משם, לא ימשיכו להפגז ב"קטיושות"?

היו"ר נ' מסאלחה:

הם יכולים לעשות את זה היום.

יוסף ביילין (העבודה):

ה"קטיושות" הן הדבר הפחות בעייתי בכל הסיפור הזה. יושב כאן חבר הכנסת גדעון עזרא, שיכול לומר לך, שנגיד, אש שטוחת מסלול או ירי מנגד, הם היום הרבה יותר בעייתיים. מדוע? כי "קטיושות" יכולות להיירות גם היום. אם הן לא נורות היום, זוהי תוצאה של הבנות "ענבי זעם", והיא

החלטה שלהם לא לפגוע ביישובים אזרחיים. רצועת הביטחון לא מונעת "קטישה" אחת מלהגיע ליישובי הצפון.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה.

הצעה לסדר-היום

מדיניות ישראל בדרום-לבנון

היו"ר נ' מסאלחה:

הצעה לסדר-היום מס' 4060: מדיניות ישראל בדרום-לבנון – של חברת הכנסת נעמי חזן; הצעה רגילה. בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בסוף השבוע האחרון נהרגו שלושה חיילי צה"ל במוצב כרכום: סגן אסף רוזנפלד, סמל ראשון רונן אשל וסמל ראשון יוני דבירי.

חברים מסוימים – חבר הכנסת יוסי ביילין, חבר הכנסת נסים זוילי, חבר הכנסת דדי צוקר ואנוכי, ביקרנו במוצב רק ביום ראשון שעבר. דיברנו עם החיילים האלה, ניסינו להציג להם שאלות ולדווח אותם, כדי שידברו על מה שהם חושבים בנושא של יציאה מלבנון במסגרת התנועה ליציאה בשלום מלבנון.

למען האמת, נאמר להם שהנושא הוא פוליטי, אבל, אדוני היושב-ראש, הנושא הוא לא פוליטי, הנושא הוא ממלכתי, ויש כאן שלושה טיעונים מרכזיים, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ליציאה מיידית מלבנון, ולא בהקשר של החלטת הממשלה בנוגע להחלטה מס' 425 של האו"ם.

הסיבה הראשונה, הטיעון הראשון, הוא טיעון אנושי גרידא. בדיונים שהיו לנו עם המפקדים הבכירים בלבנון, היה ברור לחלוטין שאין שום מפקד בכיר שחושב שניתן לנצח במלחמת הגרילה המתרחשת בדרום-לבנון. ב-50 השנים האחרונות יש אולי רק דוגמה אחת של ניצחון של צבא קונבנציונלי במלחמת גרילה. אי-אפשר לנצח את ה"חיזבאללה"; אי-אפשר.

על כן, וכאן הטיעון האנושי – כל יום שחיילינו נמצאים ברצועת הביטחון, כל יום, אנחנו יודעים מראש שאנחנו מסכנים את חייהם. זאת אומרת, שההישארות בלבנון גובה מחיר אישי אנושי, מחיר בחיילי צה"ל. האם המחיר הזה מוצדק? איך אפשר להצדיק מחיר כזה, כשיודעים שמאבק או מאמץ מלחמתי לא יכול לנצח במלחמת גרילה?

חברי הכנסת, זו אחריות איומה לומר, שאנחנו נשאיר חיילים בדרום-לבנון, ולדעת מראש שחיילים ימותו. בשנה האחרונה בלבד, אם לא מביאים בחשבון את חללי אסון המסוקים בדרך ללבנון, נהרגו 39 חיילים. בחודשיים הראשונים של שנת 1998 – ארבעה חיילים, לרבות החייל ניקולאי רפפורט. זה לא ייתכן. אנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו לקבל בעיניים פקוחות את האחריות הזאת. הטיעון הראשון, אם כן, הוא טיעון אנושי מפוכח.

הטיעון השני ליציאה מיידית מלבנון הוא טיעון ביטחוני. כל הנימוק להישארות בלבנון הוא שמירה על יישובי הגליל, אבל הרבה יותר קל, הרבה יותר נכון, לשמור ולהגן על הגבול הבין-לאומי של ישראל. ייתכן מאוד שמהלך כזה מבחינה צבאית גם יגרור דה-לגיטימציה מוחלטת של ה"חיזבאללה", כי ה"חיזבאללה" נהנה עכשיו מלגיטימיות מסוימת בלבנון, בזכות ההובלה של המהלך של הסגת כוחות צה"ל; אבל כוחות צה"ל שאינם בלבנון מגינים על גבול הצפון וגם עושים דה-לגיטימציה ל"חיזבאללה".

כרגע אין סיבה ביטחונית להישאר בדרום-לבנון.

יצחק כהן (ש"ס):

תגידי את זה ליוסי שריד.

נעמי חזן (מרצ):

אין סיבה ביטחונית להישאר בדרום-לבנון. חבר הכנסת יצחק כהן, תאמין לי שגם בדיונים בפורומים פנימיים במרצ הדברים הללו נשמעו מפי.

יצחק כהן (ש"ס):

— — — אפרים סנה, אהוד ברק, יוסי שריד, תגידי להם.

נעמי חזן (מרצ):

אולי תגידי אתה, תצטרף לתנועה.

יצחק כהן (ש"ס):

אני אומר להם.

חיים רמון (העבודה):

הוא בירכו בתנועה.

נעמי חזן (מרצ):

הוא בירכו בתנועה?

חיים רמון (העבודה):

הוא ממקימיה.

נעמי חזן (מרצ):

ואני רוצה לעבור, בזמן המועט שנותר לי – –

יצחק כהן (ש"ס):

הם בסוף יצאו בשם – – –

נעמי חזן (מרצ):

– – לטיעון השלישי, והוא הטיעון המדיני. מתחולל עכשיו ויכוח, וויכוח רציני מאוד, אם להתנות או לא להתנות נסיגה מלבנון במשא-ומתן עם סוריה. אבל זו לא הנקודה המדינית החשובה. עצם הנסיגה מלבנון, חבר הכנסת זנדברג, סוגרת את האופציה הצבאית של סוריה בדרך עקיפה, דרך לבנון, נגד ישראל.

על מה אין מחלוקת? – שעל הממשלה הזאת רובצת אחריות כבדה במיוחד למצב המידרדר בלבנון. מדוע? כי הממשלה הזאת לא מוכנה לשבת למשא-ומתן עם סוריה. היא לא מוכנה. היא בשלטון כבר 20 חודשים, 20 החודשים האלה הם טרגדיה איומה לצה"ל בדרום-לבנון. אי-אפשר להביא למצב

שהממשלה תתנער מאחריות שיש לה בכל מה שקשור למשא-ומתן עם סוריה בהולכה חסרת תבונה, בחוסר תבונה באמת מרקיע שחקים.

אין להתנות את היציאה מלבנון במהלכים או בהעדר מהלכים עם סוריה, אין להתנות את היציאה מלבנון במשא-ומתן ובמערכת היחסים שלנו עם סוריה. אבל כן אפשר להאשים את הממשלה הזאת, שהמצב של כוחותינו בדרום-לבנון הוא פועל יוצא ישיר, ישיר אני מדגישה, של העדר היוזמה הישראלית של הממשלה של בנימין נתניהו בכל מה שקשור למשא-ומתן עם סוריה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

מבצע "ענבי זעם" היה בגלל זה.

נעמי חזן (מרצ):

היו הבנות במבצע "ענבי זעם", כפי שאתה יודע היטב.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

היה גם מבצע.

נעמי חזן (מרצ):

אני גם נמנית עם אלה שחושבים, שהיציאה לא צריכה להיות מותנית עם סוריה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אם היה כל כך טוב בממשלה הקודמת, למה – – –

נעמי חזן (מרצ):

תיכף אתה תדבר, בעשר הדקות שלך תפתח אתה את הטיעונים שלך.

אני כן, כן, מאשימה את הממשלה הזאת בהידרדרות המצב הביטחוני, בסגירת האופציות המדיניות, למרות העובדה שאני בהחלט מברכת על ההחלטה לקבל את החלטת האו"ם 425, באיחור רב מדי.

א-אפשר לעשות את זה מחוץ לקונטקסט של מעשי הממשלה ומחדליה בכל מה שקשור למשא-ומתן עם סוריה.

לכן, אדוני היושב-ראש וחברי הכנסת, שלושה טיעונים, והחשוב ביותר – בהתחלה. כל יום שאנחנו נמצאים בדרום-לבנון, אנחנו גוזרים גזר-דין מוות על חיילינו, והמצב הזה לא יכול להימשך. אין לזה הצדקה אנושית, אין לזה הצדקה ביטחונית ואין לזה הצדקה מדינית. תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה לחברת הכנסת נעמי חזן.

הצעה לסדר-היום

תוכניות הנסיגה מלבנון והצהרת הממשלה

היו"ר נ' מסאלחה:

הצעה לסדר-היום מס' 4061 בנושא: תוכניות הנסיגה מלבנון והצהרת הממשלה – של חבר הכנסת אליעזר זנדברג. בבקשה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, שמעתי את הדוברים לפני. אני חייב לציין, אני לא יודע אם צה"ל יכול או לא יכול לנצח במלחמת גרילה, אני לא משוכנע שיש לי הכלים לקבוע בצורה נחרצת, כמו חברת הכנסת נעמי חזן, שזה המצב. בכלל אני מציע שעניינים כאלה אולי כדאי להשאיר לאנשי צבא ולמומחים.

אני שואל את עצמי, וזאת השאלה שמטרידה אותי באמת, מה האלטרנטיבה? האם נסיגה, כפי שהיא מוצעת, נסיגה חד-צדדית, באמת תגרום לכך שיהיה שקט, או האם היא בעצם תצלם את המצב הנוכחי, כלומר, פעולות טרור, ניסיון לפגוע, במקרה הזה בצה"ל, במקרים אחרים אולי באזרחים, אבל לאורך הגבול הבין-לאומי שבין ישראל ללבנון? השאלה היא, האם נסיגה חד-צדדית אכן תשיג את הפתרון – אני בספק רב אם זהו המצב, כיוון שאם אנחנו מנתחים את הסיבות ואת הגורמים שהביאו ומביאים לכך שהיום מתנהלת בלבנון מעין מלחמה מהסוג הזה נגד מדינת ישראל, ואת המניעים והמטרות של אלה שמנהלים אותה, אני לא חושב שנסיגה חד-צדדית שלנו תביא לכך שהם ישנו ממניעיהם או ממטרותיהם.

היכולת שלנו לפגוע בהם או למנוע מהם את האפשרות לתקוף אותנו קיימת היום, והיא לא תשתפר אם נהיה בגבול אחר.

כל ההצעות, שיש לפגוע בתשתית של מדינת לבנון או פעולות אחרות שלא מתבצעות היום – אני חושב, שאפשר לעשות אותן היום, אם רק יחליטו לבצע.

אני שואל את עצמי, האם נסיגה כזאת לא תגרום לכך, שאלה שמנסים לפגוע, רק ישאבו עידוד מהחולשה – – –

חיים רמון (העבודה):

למה הם לא פוגעים היום באזרחים? הם יכולים, אין מחלוקת. אותו פגז שנפל בכרכום, אין שום בעיה שייפול על אזרחים.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אני שואל אותך אותה שאלה, חבר הכנסת רמון, מן הצד ההפוך. מה תועיל הנסיגה שלך, באותה מידה?

שבח וייס (העבודה):

הם יענישו אותנו על זה שנסוגנו.

חיים רמון (העבודה):

אתה בא ואומר: היום הם יכולים לפגוע באזרחים, והם לא פוגעים.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

זה לא מה שאמרתי.

חיים רמון (העבודה):

הם יכולים. על זה אין מחלוקת.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

הם יכולים במידה מסוימת – – –

חיים רמון (העבודה):

במידה מוחלטת.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אני יודע רק מה שסיפרו לי אנשי צבא, כי גם אני סיירתי, כמו חברת הכנסת נעמי חזן – אני סיירתי במרגל-עיון. שמעתי דברים מפי אנשי צבא. היום היכולת לפגוע מוגבלת ביחס ליכולת אם נהיה לאורך ציר אחר.

חיים רמון (העבודה):

גם את המוגבל הזה הם לא עושים. למה?

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

יכול להיות שהמקום שאנחנו נמצאים בו ויכולת ההרתעה, בשקלול הכללי, גורמים להם שלא לעשות.

חיים רמון (העבודה):

אין יכולת הרתעה היום – – –

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

יכול להיות שהנסיגה שלנו תפתח פתח נוסף, שיהווה פיתוי מספיק לעשות. אני לא יודע את התשובה. אני אומר בכנות.

חיים רמון (העבודה):

הי"ר ל מסאלחה:

חבר הכנסת חיים רמון, תקשיב.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב, אבל אני חושב על דבר אחר, חבר הכנסת רמון. אני חושב מה האפקטים שיש למעשה של נסיגה חד-צדדית.

חיים רמון (העבודה):

אם אתה לא יודע אז תקשיב.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

ואני חושש, שהאפקטים של נסיגה חד-צדדית הם אפקטים מעודדים להמשך הפעולות, משמע – גירשנו אותם מפה ונגרש אותם הלאה.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת זנדברג, אם אתה לא יודע למה, אני אגיד לך למה. כיוון שיודעים שעל כל פגיעה באזרחים אצלנו התגובה תהיה חריפה מאוד וקשה מאוד, ראה מבצע "ענבי זעם", ראה מבצע דין-וחשבון, והם לא מסתכנים בכך. לעומת זאת, להכות בחיילים שלנו זה לגיטימי, זה בסדר, כי אנחנו לא נגיב. על אזרחים אנחנו נגיב. זאת התשובה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב, חבר הכנסת חיים רמון, שאחת הסיבות היא שהחיילים שם מונעים מהם להתקרב ולהגיע.

חיים רמון (העבודה):

הם לא מונעים.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת חיים רמון, אתה מגזים.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

עזוב, אנחנו לא נשלים ויכוח שהוא ויכוח בנושא עובדתי.

חיים רמון (העבודה):

אני מדבר על עמדותי.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת חיים רמון, אתה מגזים. זאת לא סיעת העבודה, עם כל הכבוד.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת חיים רמון, יש נושאים שהם נושאים עובדתיים. אלה העובדות – כפי שלמדתי מאותם אנשים, שבעיני לפחות הם אנשי מקצוע – שונות ממה שאתה אומר. מה אני יכול לעשות?

שבח וייס (העבודה)::

עד שאתה תגמור את הנאום, ביבי כבר ייסוג.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

מה שמטריד אותי יותר מהכול הוא, שיש פה איזה ניסיון להמציא את הגלגל. הלוא בבית הזה, אני חושב שאין מחלוקת על כך שאין לנו תביעה טריטוריאלית על המקום.

חיים רמון (העבודה):

גם זה היה פעם. פעם רציתם להקים שם התנחלויות.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אבל היום אין.

חיים רמון (העבודה):

אין.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

תודה, חבר הכנסת חיים רמון, אתה מסכים אתי לפחות במשהו אחד, התקדמנו.

חיים רמון (העבודה):

אתם התקדמתם.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אני אף פעם לא טענתי טענה אחרת, אז אל תגיד "אתם". כיוון שאין מחלוקת על העניין הזה, הוויכוח הוא, האם יש במעשה של נסיגה חד-צדדית משום לקיחת סיכון מיותר או לא.

מה שמטריד אותי, ובזה אני רוצה לסיים את העניין, הוא החשש, האם אין בעצם הוויכוח שאנחנו מנהלים כאן משום החלשה שלנו בשטח? האם אין בדיון כזה, כפי שהוא מתנהל בגל הזה – גל של "מודה", או גל של תופעה, או גל שהוא תוצאה של מחשבה עמוקה, כל אחד מגיע מהמניעים שלו – בגל כזה של דיון ציבורי, משום החלשה של החיילים שנמצאים שם? ובפועל הם נמצאים שם היום וגם מחר. החשש הגדול והכבד הוא, שאנחנו יכולים במידה כזו או אחרת, ככל שאנחנו מרבים בדיון פומבי רחב –

חיים רמון (העבודה):

הוויכוח הזה מראה כמה אנחנו דואגים להם וכמה אכפת לנו, והם לא מנהלים מלחמה כמו במלחמת ההתשה – – –

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

— – לגרום לכך שבצורה כזו או אחרת אנחנו מחלישים את עמידתם שם, מהדבר הזה אני חושש יותר מכול.

אני רוצה לסיים בדברי חיזוק לחיילים שם. הייתי שם, ראיתי אותם, ראיתי כמה קשה, כמה קשה ההתמודדות שלהם יום יום, שעה שעה, ואני חושב שאנחנו צריכים גם בדיון כזה לחזק אותם בדברים שנאמרים כאן, מעל דוכן הכנסת. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה לחבר הכנסת זנדברג. חבר הכנסת גדעון עזרא, אתה היחיד כאן. הממשלה לא שלחה אפילו סגן שר בנושא כל כך חשוב. אני כיושב-ראש הישיבה מבקש מסגנית מזכיר הכנסת להעיר, וגם אני אעיר על כך ליושב-ראש הכנסת.

חיים רמון (העבודה):

כבוד היושב-ראש, אני יכול להשיב בשם חלקים מהממשלה?

היו"ר נ' מסאלחה:

לא. הצעה אחרת לחבר הכנסת וייס. הממשלה תשיב בשבוע הבא.

שבח וייס (העבודה):

הצעה לסדר הדיון.

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה, לסדר הדיון.

שבח וייס (העבודה):

אני מאוד מודה לך, חברי היושב-ראש. אני לא עושה את זה כדי לחטוף פה נאום. ממילא הקהל עכשיו בתוכניות אחרות.

התופעה הזאת, של שרים שעונים בפעם אחרת, נשנית יותר מדי פעמים. אני יודע שיושב-ראש הכנסת ער מאוד לזה, והוא העיר לממשלה כמה פעמים.

אני חושב, שאנחנו, גם הסגנים וגם חברי הכנסת, ללא הבדל מפלגה, צריכים לעשות פה מעשה, כיוון שאם זה קורה פעם בחודש, חודשיים, שלושה – אני מבין. זה משבש לחלוטין את כללי המשחק הפרלמנטרי. בעוד שבוע יבוא השר וישיב. חלק מחברי הכנסת שהיו פה לא יהיו, חלק מחברי הכנסת שיציעו הצעה אחרת לא היו פה היום. זה ממש הופך את כללי המשחק הפרלמנטרי לאיזה דבר מתעתע, ואני מאוד מבקש שאנחנו כנשיאות, עם יושב-ראש הכנסת, נעשה איזה מעשה. התופעה הזאת משבשת לנו את כל חיי המליאה, והם ממילא כבר פגועים קצת לאחרונה.

אני מצטרף פה לבקשות של יושב-ראש הכנסת, ומבקש גם ממך, וגם אנחנו שנעשה איזה מעשה בתחום הזה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה לחבר הכנסת שבח וייס, סגן יושב-ראש הכנסת. מניסיוןך בעבר כיושב-ראש הכנסת – ודאי שנדון יחד בנשיאות.

למען ההגינות, היות שהחלפתי את היושב-ראש עלי לומר, שסגן השר סילבן שלום באבל. אני משתתף באבלו ובצער. לא ידעתי זאת קודם. הוא ישיב; אבל ההערה במקומה.

שבח וייס (העבודה):

היו"ר נ' מסאלחה:

לא, אני ממש משתתף באבלו ובצער, בוודאי בשם כולנו. תשובה תינתן במועד אחר.

הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 2),

התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

היו"ר ל' מסאלחה:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 2), התשנ"ח-1998, בקריאה ראשונה.

אני מבין ששר העבודה והרווחה, מר אלי ישי, יעלה את הצעת החוק בשם השר לביטחון פנים. בבקשה.

שר העבודה והרווחה אלי ישי:

אדוני היושב-ראש, ידידי חבר הכנסת שבח וייס, אני מתכבד להביא בפניכם את חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 2), התשנ"ח-1998, במקומו של השר לביטחון פנים השווה בחוץ-לארץ.

החוק עצמו עוסק בהסדרת היבטים ביטחוניים הנוגעים לעובדים מאזורי יהודה שומרון וחבל-עזה המועסקים בישראל, ובהיותו בגדר הוראת שעה, בהארכת תוקפו בשנה נוספת.

מדובר בקביעת עבירות בשל הלנת עובדי שטחים בישראל שלא כדין, וכן בשל העמדת מקום לינה או סיוע בעניין זה לעובדים אלה. כן מדובר בהעסקה בלתי חוקית של תושבי השטחים שאינם רשאים לעבוד בישראל על-ידי מעבידים או על-ידי מתווכי כוח-אדם. גם הסעת תושבי השטחים שאין להם היתר עבודה על-ידי מתווכ או מעביד ושלוחיהם מהווה עבירה.

בשנה החולפת פעלה משטרת ישראל נגד מלינים, מעסיקים מתווכים ומסיעים כאמור ונפתחו נגדם תיקים פליליים.

כאמור, החוק במהותו כבר אושר על-ידיכם, וכעת נדרש, לאור תוקפו הזמני, להאריך אותו בשנה נוספת, דבר שהוא צורך ביטחוני חיוני.

אבקש להעביר את החוק לוועדת הפנים לדיון ולהכנה לקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ל' מסאלחה:

תודה, אדוני השר. אנחנו מתחילים בדיון. היות שאין הרבה חברי כנסת שאישרו את רישומם לדבר בחוק הזה, אני נותן לכל אחד חמש דקות במקום שלוש דקות. ראשון הדוברים – חבר הכנסת גדעון עזרא. אחריו – חבר הכנסת שבח וייס. בבקשה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, שר העבודה והרווחה, חברי שבח וייס, אני מברך על החוק הזה, אבל יש לי כמה הערות. נדמה לי, שבמקביל לחוק הזה, טוב אם נדאג שיותר פלסטינים יקבלו אישורים להיכנס לעבוד בישראל וללון בישראל, ולכן לא נצטרך לרדוף אחרי מעבידים שמעסיקים עובדים באופן בלתי חוקי.

אני מברך אותך, אדוני השר, על המלחמה שלך בהקטנת מספר העובדים הזרים, ובמקביל צריך למלא את החסר על-ידי העובדים הפלסטינים. אנחנו, כמה חברי כנסת, פועלים בכיוון הזה; כולנו צריכים לעשות יד אחת בעניין הזה, ואני חושב שכל חברי הבית יצטרפו ליוזמה.

מצד שני יש לי בעיה. נניח לרגע שתפסת מעביד שמעסיק עשרה אנשים ללא רשיון, והוא יישפט לשנתיים מאסר. כתוצאה מכך שהוא יישפט לשנתיים מאסר, כל שאר 100 הפועלים שמועסקים אצלו כחוק ימצאו את עצמם בלי עבודה, והרי לא נעשה את הדבר הזה. לכן אני חושב, שההחמרה צריכה להיות דווקא בסעיף השני, לגבי הסעת אנשים ללא רשיון.

אם אני מסתכל אחורנית על הפיגועים הקשים שהיו במדינת ישראל, הבעיה לא היתה שהאנשים האלה עבדו בישראל. הבעיה היתה, שהיה מסיע ישראלי שהכניס את המחבלים האלו לשטחנו. נדמה לי, שעיקר המלחמה שלנו צריך להיות נגד ההסעה הבלתי-חוקית. אם הייתי צריך לשים את האצבע בצורה עוד יותר מדויקת, היו אלו המסיעים ממזרח-ירושלים דווקא שהסיעו את המחבלים מתוך אזורי יהודה ושומרון לכיוון ירושלים ומשם ליעדיהם, המקום שבו התאבדו.

המלחמה במסיעים צריכה להיות פשוטה לחלוטין. נתפס רכב המסיע אדם בלי רשיון – הרכב יוחרם, ועל-ידי כך נוכל להגיע לתוצאות.

אשר להעסקת פועלים, אני חושב בהחלט שצריך למסד את העניין על-ידי מתן רשיונות. צריך לשתף את המשטרה הפלסטינית במתן אישורים שלה לפועלים שעובדים בשטחנו. לפני שמגישים את הרשיונות האלו לאישור השלטונות שלנו, חייבים לשתף פעולה עם הפלסטינים בעניין הזה, ורק השילוב של השניים, עם ההבנה של המעבידים והורדת מספרי הפועלים הזרים, יביאו לידי אופטימיזציה של הנושא. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה לחבר הכנסת גדעון עזרא. רשות הדיבור לחבר הכנסת שבח וייס, ואחריו – לחבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הפעם קל לי מאוד להזדהות עם עיקרי דבריו של חבר הכנסת גדעון עזרא. יכול להיות שהוא מגיע למסקנות האלה מתוך גישה פרגמטית, והיא גם טובה לא פעם, ואני מגיע לנושא הזה גם מתוך גישה פרגמטית וגם אידיאולוגית.

אני חושב, שמדינת ישראל צריכה לעשות מאמץ עליון כדי שרוב העובדים שאנחנו מזקקים להם כאן במדינת ישראל יבואו מקרב הפלסטינים. מובן שהדבר מותנה תמיד בשאלות ביטחון, ועל כך אין ויכוח. אני חושב, שהדבר חשוב וחיוני מכל בחינה שהיא. הוא חשוב, כיוון שבסופו של דבר, כאשר תקום לצדנו ישות פלסטינית עצמאית, שאנחנו נקרא לה בכל מיני שמות ובעולם יקראו לה מדינה פלסטינית, אני סבור שאנחנו צריכים לעשות הכול למען גבולות פתוחים.

מעולם לא קיבלתי את רעיון ההפרדה ההרמטית. הוא לא מוסרי, הוא לא ריאלי, הוא לא פוליטי, הוא לא נבון. אנחנו צריכים לפתח קשרי כלכלה, וכל עוד אצל שכנינו יהיה מצב של עודף ידיים עובדות, הם יוכלו לעבוד אצלנו בכבוד ובתנאים סוציאליים נאותים. לא רק שהדבר חשוב לכלכלה שלנו, הוא חשוב לכלכלה הפלסטינית, וככל שהכלכלה הפלסטינית תהיה ברמה יותר גבוהה, יהיה יותר סיכוי לשלום, להבנה הדדית. כך שמכל בחינה שהיא, גם מבחינה אנושית וגם מבחינה מדינית אני חושב שזו צריכה להיות המגמה. לכן בקטע הזה אני מאוד מזדהה עם דבריו של חבר הכנסת גדעון עזרא.

לגבי השאלות הפרקטיות, ודאי שצריכים לנהוג לפי החוק. אנחנו בית-המחוקקים, לנו יש הכוח לעשות את החוקים, וההתנהגות על-פי החוק היא השלב הבא. אנחנו כמחוקקים, כמי שמייצגים השקפות וכמי שטווים ואורגים את הרקמות החוקתיות צריכים ללכת לכיוון של פתיחות רבה בנושא הזה בכפוף לסדרי ביטחון לא היסטריים אלא נכונים.

אתמוך בחוק הזה, ומצאתי צורך להעיר את ההערה הזאת מכיוון שהיא לגמרי קשורה לעניין הזה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה, חבר הכנסת שבח וייס. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. אחריו – חבר הכנסת אחמד סעד. קבעתי חמש דקות לכל נואם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, העם הפלסטיני סבל ועדיין סובל מכיבוש מתמשך. באמצעות חוקים כאלה מנסים למנוע מהפעל הפלסטיני את האפשרות לפרנס את משפחתו, מנסים למנוע ממנו את הזכות להיכנס למדינת ישראל ולעבוד כדי להתפרנס. הוכח שפועלים שנכנסים כדי לעבוד אינם עוסקים בטרור ואינם עוסקים בפעילות לא חוקית אלא הם נכנסים כדי לפרנס את משפחותיהם, כדי לעבוד שיהיה להם ממה לחיות, והערך של העבודה צריך להיות ערך מקודש לכולנו.

הממשלה הזאת רוצה לנקום בפועלים הפלסטינים בטיעון של מאבק נגד הטרור. אני חושב, שהחוק הזה הוא חוק טרוריסטי שפוגע בלחמם של ילדים פלסטינים ובפרנסתם של פועלים פלסטינים

שנכנסים למדינת ישראל כדי לעבוד. מדינת ישראל איננה משחררת את הפלסטינים מהכיבוש הישראלי – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם היו משתחררים מהכיבוש הישראלי הכול היה בסדר, הם לא היו באים לעבוד כאן. אתה צריך לומר: אנחנו חיים יחד, אנחנו עובדים יחד, אנחנו מושכים יחד, אין חלוקה, אין סגר ואין גבולות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

גמרת את ההרצאה שלך?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה רוצה גם לשמור את העוגה וגם לאכול אותה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני בעד הקמת מדינה פלסטינית עצמאית בגדה המערבית וברצועת-עזה, שתחיה בשלום עם מדינת ישראל, עם ליד עם, מדינה ליד מדינה, עם גבולות בטוחים. כשכולנו נחיה יחד, מדינת ישראל תוכל לחיות בשלום עם שכניה ושכניה יחיו בשלום אתה. אבל כל עוד קיימת המדיניות של הממשלה הזאת, לא הושג הסדר כזה והפלסטינים עדיין חיים תחת כיבוש ישראלי מתמשך, כיבוש אכזרי שנכנס לעצמות שלהם וללחם של הילדים שלהם. באיזו אמתלה רוצה הממשלה הזאת להשתמש כדי למנוע ממפרנס פלסטיני להיכנס לישראל ולעבוד?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הרי האנשים שאתה מדבר עליהם הם בכלל לא תחת כיבוש ישראלי. אתה רוצה הכול.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

, ואתה יודע את זה. C ו-B רבים מהפלסטינים עדיין חיים היום תחת כיבוש ישראלי באזורים

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הם לא שייכים לכיבוש הישראלי. B. באזור

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הם שייכים לכיבוש הישראלי, עדיין הצבא הישראלי חי ונמצא שם, השב"כ הישראלי והמשטרה הישראלית נמצאים שם, ועדיין הפלסטינים חיים שם תחת חסות מלאה של ישראל. במקום שיביאו פועלים זרים מכל רחבי העולם ויהרסו את החברה הישראלית כולה, צריך לאפשר גם לפועל פלסטיני להיכנס לכאן ולעבוד. פועל פלסטיני נכנס לכאן בבוקר וחוזר בערב לאשתו ולמשפחתו, הוא A. מאזור לא יכול לגרום שום נזק חברתי, מדיני או ביטחוני, כי הוא רוצה לפרנס את משפחתו בכבוד. החוק הזה בא כדי לפגוע בפרנסת הפלסטינים, במערכת היחסים בין שני העמים ובתהליך השלום.

על כן כולנו צריכים להתנגד להארכת החוק הטרוריסטי הזה, החוק המנוגד לשלום, החוק שבא לפגוע בפרנסת הילדים הפלסטינים. אנחנו צריכים לאפשר לעובדים הפלסטינים להיכנס ולעבוד. הם עובדים וחוזרים הביתה יום-יום – במקום הפועלים הזרים, שאפשרו למאות ואלפים מהם להיכנס, להרוס את הערך של העבודה במדינת ישראל ולהרוס את החברה הישראלית בכללותה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה, חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת אחמד סעד. אחריו – חבר הכנסת סאלח סלים. אחריו – חבר הכנסת עזמי בשארה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, בתחילת דברי אני רוצה, להדגיש שהצעת החוק הזאת מנוגדת להסכם הכלכלי שנחתם ב-1994, הסכם שיצא מנקודת ראות של הקשר ההדוק בין הכלכלה הפלסטינית – אם נגיד כלכלה פלסטינית – ובין הכלכלה הישראלית. מי שיודע את העובדות על המצב הכלכלי והחברתי, אם בעזה ואם בגדה המערבית, יבין שהמטרה היחידה של החוק הזה היא שהוא משמש כלי פוליטי.

אם אביא בחשבון שהיום בערך 32% מההכנסה הלאומית של עזה ושל הגדה המערבית הם הכנסה של העובדים שעובדים בישראל; אם אביא בחשבון ש-60% מתושבי עזה והגדה המערבית חיים מתחת לקו העוני; אם אצא מנקודת ראות שבשנים של הכיבוש הוא הרס את התשתית – בבקשה, אם אתם רוצים לחוקק את החוק הזה, אתם תכירו בזכות הלגיטימית של העם הערבי הפלסטיני להקים את המדינה שלו, ואז הוא יפתח את הקשרים שלו עם ירדן, עם מצרים ועם ארצות אחרות וגם עם ישראל. אז תהיה לישראל זכות להגיד: אנחנו רוצים מספר מסוים של עובדים. אבל אתם לא יכולים לעשות את זה בזמן שישראל כובשת ושמה את הגדה המערבית ועזה תחת מצור של רעב, מצור כלכלי שלא מאפשר לרשות הפלסטינית לפתח קשרים אפילו עם מצרים וירדן, דבר שהוסכם עליו, ואז תגידו שאתם לא רוצים – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת סעד, אני נגד סגר. אבל את הסגר עשו בגלל פעולות איבה, כשרצחו נשים וילדים בתוך ישראל. הדברים האלה לא קשורים זה עם זה. אני נגד "הקו הירוק", אני נגד סגר, אבל אני לא מבין מה אתם רוצים. אתם רוצים להיפרד? אתם רוצים לחיות יחד? תחליטו מה אתם רוצים.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת ריבלין, החוק הזה יוצא מנקודת ראות כאילו יהיה מצור לנצח.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אפשר לחשוב שהכלכלה הפלסטינית נהרסה. אפשר לחשוב שאנחנו פתחנו במלחמת ששת הימים.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת ריבלין, משמעות החוק הזה היא כאילו יהיה מצור לנצח. למה אנחנו חייבים את החוק הזה? אני אומר שהחוק הזה יזיק גם לתהליך השלום. זה ירעיב את העם הערבי-הפלסטיני. זו המטרה שלו, לפגוע בעובדים הפלסטינים, כשהוא לא נותן להם חלופה.

לכן אנחנו מתנגדים לחוק הזה. תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת עזמי בשארה. אחריו – חבר הכנסת אלי גולדשמידט.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מובן שהעמדה בחוק הזה בתקופה הזאת היא עמדה מוסרית ולא פוליטית. אני אומר – בתקופה הזאת, כי עוד לא הוחלט אם ייפרדו שני העמים ויקומו שתי מדינות; לא הוחלט מתי תהיה מדינה שנייה לצד מדינת ישראל, אם תהיה בכלל, "הקו הירוק" יטושטש או לא. בינתיים יש מיליוני אנשים. גם אם נניח שהמדינה הזאת כובשת והכיבוש שלה לא ייגמר בעתיד הקרוב, ואני כמובן לא מסכים לסוג של טשטוש "הקו הירוק", שמדבר עליו חבר הכנסת ריבלין, מכיוון שחבר הכנסת ריבלין לא מדבר על טשטוש "הקו הירוק" ומדינה דו-לאומית בארץ, אלא הוא מתכוון שיטושטש "הקו הירוק" ותהיה מדינה יהודית, כלומר מדינת אפרטהייד. היא לא יכולה להיות משהו אחר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מדינה יהודית דמוקרטית. אני דמוקרטי לא פחות ממך.

היו"ר ל מסאלחה:

חבר הכנסת רובי ריבלין, הרי אתה תנאם ולי מותר להעיר לך. הוא קרא לזה אפרטהייד. אתה אמרת לי שבעוד 50 שנה תיתן לפלסטינים דמוקרטיה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אולי לפני כן.

היו"ר ל מסאלחה:

40 שנה, עד שכל העם היהודי יבוא לכאן. לכן הניסוח היום הוא: לא לתת להם זכויות שוות; הם לא יבחרו לכנסת הזאת. אני פשוט מבהיר את העמדה שלך, אף שתנאם; אני לא בא במקומך. זה הפולמוס האמיתי.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

העמדה מובנת, אבל אני תוהה כיוון שאני לא מתנגד לעמדה דומה בעתיד הרחוק, שתקום כאן מדינה דו-לאומית, אבל מדינה דו-לאומית באמת ולא מדינה יהודית אם יש בה חצי עם פלסטיני מבחינה מספרית. הוויכוח שלך הוא עם החלק הזה של הבית, שמעדיף הפרדות דמוגרפית מהסיבה הזאת, ולכן הוא קורא לפלסטינים בעיה דמוגרפית ולא עם.

על כל פנים, הוויכוח הזה, לדעתי, הוא לא בחוק הזה כהוראת שעה לשנה אחת. מה מקומו של הוויכוח הזה כאן? הרי אמנות בין-לאומיות נעשו גם למקרה שיש כיבוש. אמנות בין-לאומיות נעשו כדי שהמדינה הכובשת תדאג לחינוך של העם הכבוש. מותר לו לעם הכבוש ללמוד וללמד, מותר לו לאכול, מותר לו לעבוד. זו דאגתה של המדינה הכובשת עד שיהיה פתרון. אף אחד לא יכול לברוח מזה. אפשר להתנצח כאן כמה שאתם רוצים. אפילו מולדת עם העמדה הגזענית שלה יכולה להתנצח כמה שהיא רוצה, אבל אי-אפשר לברוח מאחריות. כל עוד אתה שולט שם והאחריות הביטחונית ויחסי החוץ הם שלך, אתה חייב לספק את זה, אין לך מנוס מזה, אתה לא יכול לברוח מזה.

דיין המנוח השאיר גשרים פתוחים כדי שפחות או יותר לא יתערבו, אבל בכל זאת נוצרה תלות כלכלית והיא תהיה עוד כמה עשרות שנים, גם אם תהיה מדינה פלסטינית. זו התוצאה של הכיבוש.

הצרפתים יכולים להתכחש היום לתלות הכלכלית של אלג'יריה עצמאית בצרפת? הם יכולים לסתום את הגבול ולא לתת לפועלים אלג'ירים להגיע? כמה שנים הם השאירו אותו פתוח? הם לא יכולים להתכחש לזה. היתה אחריות. אז יש אחריות של מדינת ישראל גם אחרי הכיבוש במדינה לאומית או דו-לאומית או בכל פתרון אחר.

בדרום-אפריקה שום תנועה לא היתה מותרת חוץ מתנועת הפועלים. לפועלים רווקים היה מותר לנוע ליוהנסבורג ולעבוד גם כשסתמו כל דבר במדיניות האפרטהייד. אז מישוהו בא לפגוע בעניין הפועלים?

מה עשיתם כשפגעתם בפרנסתו של העם הפלסטיני וברווקים? תשאל את חברי הכנסת הדתיים בבית הזה. פגעתם ברקמה החברתית של מדינת ישראל, כי התחיל ייבוא הפועלים הזרים, שיצר בעיה מסוג אחר. מדינת ישראל היא לא מדינה אירופית גדולה כמו גרמניה, שיכולה לקלוט, ועכשיו יש בעיה רצינית של מאות אלפי פועלים זרים במדינת ישראל. גם הם חיים כמו עבדים; גם על זכויותיהם, דרך אגב, צריך להגן. מדינת ישראל כבר חוששת לעתידה החברתי, נישואי תערובת וכו', בעיות שאין לה עם הפועלים הפלסטינים.

זכותם של הפועלים הפלסטינים לעבוד. אי-אפשר להתכחש לזה. אני מסכים כאן עם חבר הכנסת דראושה מבחינת הפגיעה בביטחון. אם נבדוק סטטיסטית את כל פעולות ההתאבדות שהיו, מה חלקם של הפועלים שעבדו בצורה מסודרת ולתקופות ארוכות במדינת ישראל? חלקם הוא אפסי. אם תבדוק גם תמצא, שכאשר הוטל סגר הרמטי וכאשר מנעו מהפועלים להגיע, שני דברים קרו: הפשיעה וגנבת המכוניות עלו – הסגר לא עמד מול זה ולא מנע את שיתוף הפעולה בפשע בין יהודים לערבים; ופעולות התאבדות ופעולות אחרות. אגב, יש פעולות התאבדות מאז יש סגר, מאז פוגעים בפרנסתם של האנשים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הסגר גרם לעליית הפשיעה במאות אחוזים מהטעם הפשוט, שמשטרת ישראל לא יכולה לחקור בעזה, ביריחו או בקלקיליה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

גם זה נכון. כך טבעם של דברים. אתה רוצה משטרה אחרת, אתה חייב לסמוך עליה. תביא בחשבון שנסתמו כל מקורות הפרנסה האחרים. יש עיוות במבנה החברתי הפלסטיני. אתם גרמתם לעיוות בזמן הכיבוש. מדינת ישראל גרמה לעיוות מבחינת התעשייה וההתפתחות הטבעית של החברה. התלות הזאת לא נוצרה מפני שהעם הפלסטיני אוהב תלות במדינת ישראל. אף אחד לא אוהב אותה. אבל היא נוצרה מפני שנמנע תיעוש, נמנעו השקעות וכו'.

אני חייב להגיע לנקודה האחרונה, אין מנוס מלהגיע אליה ואני יודע שהיא לא תמצא חן בעיני מדינת ישראל. אני חייב לצעוק אותה אפילו, אין מנוס מלצעוק אותה. יש מישוהו באנגליה שמתאר לעצמו, שאחרי הפעולות הכי זועזועות של האירים בלונדון אירלנד תיסגר? מישוהו מעלה בדעתו את זה? סוגרים את כל העם מפני שיש פעולות? מישוהו באנגליה מעז להעלות בדעתו שבגלל פעולות של

אירים בלונדון סוגרים את אירלנד, אף אירי לא ייכנס לאנגליה? אף אחד לא מעלה זאת בדעתו. למה במדינה הזאת הכול נראה נורמלי?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מזמין אותך לבוא אתי למשטרת – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

איפה חבר הכנסת אלי גולדשמידט? איננו. אם ייכנס, אתן לו את רשות הדיבור. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה. אחריה – חבר הכנסת ראובן ריבלין, ואז תהיה לך הזדמנות לענות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו נדרשים שוב לאשר את הארכת תוקפו של חוק, שמלכתחילה הכנסת או פרלמנט דמוקרטי לא היה צריך לחוקק אותו, כי באמצעות חוק שכולל ענישה מאוד חמורה למעבידים – שמעסיקים עובדים פלסטינים שבאים לעבוד ללא היתר – מנסים לפתור בעיה שהיא גם חברתית וגם פוליטית; בעיה שקשורה בקשר הדוק לכל התהליך המדיני; בעיה שהיא בעצם פרי הכיבוש הישראלי הממושך מאז 1967.

מה שקורה הוא זה: ממשלות ישראל, גם הממשלה הנוכחית וגם ממשלות קודמות, השתמשו באפשרות לתת אישורי עבודה בישראל כמכשיר פוליטי, כאמצעי לחץ על הפלסטינים, כאמצעי עונשין וכו', תוך התעלמות מוחלטת מהמצוקה האיומה שממנה סובלים התושבים הפלסטינים בשטחים. לכן, כאשר החל התהליך המדיני וכל העניינים האלה היו אמורים להיות מוסדרים בהתאם להסכמים הכלכליים, דווקא אז צץ ועלה החוק הנורא הזה.

ודאי שכולנו בעד מדינת חוק ובעד הסדרת הדברים, אבל האם באמצעות חוק דרקוני כזה אנחנו יכולים למצוא פתרון אמיתי לאותו פלסטיני שצריך לפרנס את אשתו ועשרת ילדיו ולא קיבל את אישור העבודה? וממה הוא אמור להתפרנס? אין שם מערכת של ביטוח לאומי, אין הבטחת הכנסה, משפחתו רעבה ללחם, אדמתו הופקעה, אין לו פרנסה בחקלאות, אין לו מקום עבודה, אין מפעל שיקבל אותו לעבודה – מה הוא צריך לעשות? בלחץ המצוקה האיומה הזאת הוא עובר בדרך-לא-דרך ובא לעבוד בישראל.

גם אלה שחוקקו את החוק הזה יודעים טוב מאוד, שהבעיה הקשה של פיגועים לא נובעת מהעובדים שאין להם רשיונות, וכל בעיית הפיגועים וכל בעיית הקורבנות הישראלים שנהרגים בפיגועי דמים כאלה נובעת מכך שאין הסדר מדיני; יש סחבת ויש גורמים שלא רוצים את ההסדר המדיני. אין לזה שום קשר לעבודה של פלסטינים בישראל, ויודעים את זה הגורמים הביטחוניים, והם הצהירו את זה לא פעם אחת ולא פעמיים. אבל כאשר גורמים לסגר, כאשר מכריזים על סגר, וכאשר גורמים להרעבה, התוצאה היא שיותר קל לגייס בסופו של דבר "מתנדבים" לאותם פיגועים.

לכן, מניעת הפרנסה, מניעת העבודה – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת סאלח סלים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מניעת העבודה במדינת ישראל ומדיניות זו בסופו של דבר מביאות על ישראל גם את הפיגועים וגם את הקורבנות.

אבל אביא עוד דוגמה, איך הממשלה הזאת פשוט חוסמת כל אפשרות של הפלסטינים להתפרנס בכבוד.

האפשרות להיכנס לישראל לא באישור קיימת בעצם רק בגדה. הרצועה כולה סגורה בגדר חשמלית, אי-אפשר לעבור אותה, ולכן המצוקה האיומה ביותר והקשה ביותר היא אצל הפלסטינים תושבי הרצועה. הפלסטינים באו עם הצעה לפתוח, נוסף על אזור התעשייה בארז, עוד אזור תעשייה, שיהיו בו מפעלים בבעלות ישראלית, אבל הפועלים יהיו פלסטינים, כדי שהפלסטינים לא יצטרכו להיכנס עמוק לתוך שטחה של ישראל. אמרו שזה יהיה במעבר קרני, ממש על הגבול עם השטח של הרשות הפלסטינית.

אבל, מעבידים ישראלים רוצים להיות בטוחים – ואולי גם מעבידים זרים, משקיעים זרים – שהפועלים יגיעו יום יום לעבודה. אז הם ביקשו, שאם יוטל סגר, הוא לא יוטל על האזור הזה. בקשה צנועה כזאת – שאם יוטל סגר, בכל זאת ייתנו לפועלים להיכנס לאזור התעשייה קרני, והוא יוקף באיזו גדר או לא יוקף.

אפילו הבקשה המינימלית הזאת, שלא חורגת משום הסכם, שיכלה לספק עבודה לכמה רבבות פועלים פלסטינים, לאפשר לכמה רבבות משפחות פלסטיניות להתפרנס ולכמה רבבות ילדים, מאות אלפי ילדים, להתפרנס, לחיות – אומרים: קרני – לא. לא להסכמה על קרני וגם חוק כזה? אין גבול לרשעות? אין גבול להתעללות שאפשר להתעלל בשכנים?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ממש חוצפה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לכן אני חושבת, שכל אדם עם מצפון צריך להצביע נגד החוק הזה, ועל-ידי כך להכריח את הממשלה לתת פתרונות הומניים לבעיה החמורה שבה נתון העם הפלסטיני זה 30 וכמה שנים. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת ראובן ריבלין, ואחריו – לחבר הכנסת האשם מחאמיד.

קריאה:

היו"ר נ' מסאלחה:

טלב הוא ראש החזית, ועם האשם מחאמיד עם חמישה מנדטים, אתה מספר שלוש במפלגה אחרת.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

איזה חזית? יש כמה חזיתות.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת סאלח סלים, אני לא רוצה להעיר לך עוד פעם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני מאוד מתפלא על כל החזיתות של חברי חברי הכנסת ממפלגות חד"ש-בל"ד, מד"ע, הרשימה הערבית המאוחדת, שבאו בטרוניות ובטענות שאני לא מבין אותן, פשוט לא מבין אותן.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זאת בעיה אם אתה לא מבין, זאת בעיה קשה.

היו"ר ל מסאלחה:

נא לאפשר לו לנאום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנשי תנועת ז'בוטינסקי, אנשי ארץ-ישראל, הגרעין הלאומי היהודי בכנסת הזאת, כל הזמן טוענים, שהמצב שנקלענו אליו אחרי שנת 1967 הוא, שנמחק אותו "קו ירוק", זיכרוננו לא לברכה, קרי: הדרך היחידה לחיות יחד בארץ הזאת. כל אותם אנשים שמבלבלים את המוח על האפשרות של הבאת שלום לאזור על-ידי הקמת מדינה פלסטינית שהיא תכלית הכול, שהיא חזות הכול, שהיא הפתרון היחיד – חוק זה וניתוח חוק זה ודברים שנאמרו פה על-ידי חברי הכנסת מאותן מפלגות, יהודים ולא יהודים, מוכיחים כאלף עדים, ששום פתרון לא יתקבל, אלא וכאשר חוק וסדר אחד יהיו במדינה הזאת ובארץ הזאת.

תבינו, מדוע החוק הזה הוא מחויב המציאות? האם באמת מתוך רשעות? מתוך ניסיון להתעמר באשה ובעשרה ילדים שעליהם מדברת חברת הכנסת תמר גוז'נסקי? בחוק הזה אין שום רשעות, יש בו טיפשות מדינית, טיפשות מדינית שלכם לא פחות מאשר של אלה שמחוקקים אותו – אותה טיפשות מדינית הרואה את האפשרות שהעמים כאן, בארץ-ישראל, ייפרדו. אנחנו נקים כאן מדינה יהודית, והקמנו, וכבר הבאנו 5 מיליוני יהודים מכל רחבי העולם מאז הקמת המדינה, ועוד נביא; משום שזאת המדינה היהודית היחידה לעם היהודי בכל העולם, ואנחנו מחויבים לשמר לעצמנו את זכות השיבה כפררוגטיבה יחידה. אבל לבוא ולומר מצד אחד שאנחנו צריכים להיפרד, ומצד שני לזעוק את זעקות השבר שאתם זועקים כאן כאשר אתם מבקשים על חייהם, על פרנסתם, על כבודם – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה הבעיה? אני לא מבינה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני אסביר לך, חברת הכנסת גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה הבעיה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כששני רוצחים מגיעים מיריחו ורוצחים ילדים בתוך שטחה של מדינת ישראל – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה זה שייך לקרני?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תשמעי. הם בורחים ליריחו, ואם אין ביריחו אותם שוטרים שיכולים לעצור פושעים, אם הם בתל-אביב, בירושלים, ברמת-גן, ביפו, ברחובות, ביריחו, בעזה, בשכם או בג'נין – יהיה מצב שבו אנחנו נאפשר לאותם קיצונים לגרום למחלוקות בלתי פוסקות כאן, בין שני העמים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לפני 1993 לא היו פיגועים?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כן, את אומרת כך. דעי לך, לא יקום ולא יהיה שאדם יהודי אחד יהיה בסכנת נפשות רק מפני שאיזה מנוול חושב שהוא יוכל, על-ידי כך שהוא יתאבד, להיכנס לכאן ולהכות בעמנו – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לפני 1993 לא היו פיגועים? נו, באמת. במי אתה משטה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – – להכות בעמנו, להכות באזרחינו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

במי אתה משטה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

דרך אגב, יהודים וערבים.

היו"ר נ' מסאלחה:

חברת הכנסת גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — — אחרי זה לא היו פיגועים? שלטת אז. לא היו פיגועים?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חברת הכנסת גוז'נסקי, האחריות לחוק וסדר היתה מוטלת עלי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

נו, ואז?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תשמעי. אם היית באה כאשר החוק והסדר שבהם אני מחויב אומרים לי: האחריות הביטחונית עליך, האחריות המשטרתית עליך, אם אנשים באים ופוגעים ואתה נמצא בעזה, תתפוס אותם בעזה, מדוע תעשה סגר? – לו כך היה, הייתי מבין את ההיגיון שבדברייך. אבל מה את עושה? את מבקשת הפרדה בשם המזרח התיכון החדש, בשם תכלית הכול של הקמת שתי מדינות לשני עמים, בשם האפשרות שאנחנו ניפרד, ואתם מדברים על פרידה, פרידה, פרידה. אתם לא יכולים, מצד אחד, לבוא ולדרוש ממדינת ישראל ומעם ישראל להינתק מאותם חבלים שאליהם הוא חזר, בין שבחזרתו הוא פעל למען הצדק היהודי, או פעל למען הצדק האוניברסלי, או פגע באנשים שנמצאו כאן. בוויכוח ההיסטורי הזה, לצערי הרב, העם הערבי שישב בארץ-ישראל שיחק לידיה של התנועה הציונית בכל התקופות.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אני מבין שאתה שמח מזה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא אומר לך שאני שמח. כך נגזר עלינו. תשמע, חבר הכנסת בשארה, התפקיד שלי הוא לא לשמוח או לבכות בשבילך. התפקיד שלך הוא לעשות את מה שאתה רוצה לעצמך. אין לי פטרונות. אני מבין שאתה מדבר. אני בא ואומר אפילו, שיכול להיות שצריך לשקול חוק שלפיו לא צריכה להיות תנועה שתרוץ לעיריית ירושלים כאשר כל מעייניה הם קיומה של מדינת ישראל, כי אני מבין את הבעיות. אתם צריכים להבין שאין פטרונות. אבל אי-אפשר לשחק ולאחוז בחבל בשני קצותיו. אי-אפשר לאכול את העוגה ולהשאיר שלמה. אי-אפשר לדרוש נסיגת ישראל מאותם שטחים ולבוא ולומר שכשמדובר באותם אנשים שנמצאים באותם שטחים, האחריות של מדינת ישראל היא לקיומם. אי-אפשר לבוא ולומר דברים בשם אותו כיבוש, שלא היה כיבוש אימפריאליסטי, למרות מה שאתה יכול להגדיר אותו. הכיבוש ב-1967, ששיחק לידינו, ואני אומר שזה נס לאומי לעם היהודי, היה כולו משום שמדינת ישראל הותקפה על-ידי שלוש מדינות ערב.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת רובי ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זזה היה ב-1967. אני לא מדבר על 1948. אני לא מדבר – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

ב-1967 אתם התקפתם.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת עזמי בשארה, הוא כבר סיים. משפט אחרון.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת בשארה, אפילו בצחוק אי-אפשר לבוא ולומר שישראל לא יצאה למלחמת מנע מובהקת, על-פי כל כללי המשפט הבין-לאומי. מלחמת מנע היא מלחמה שבה אתה מונע את ההתקפה עליך. עם כל הכבוד – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

זה מושג ישראלי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עם כל הכבוד, אנחנו מבינים שנינו לפחות מהי מלחמת מנע.

לכן, אתם תחליטו כבר פעם מה אתם רוצים. אתם רוצים שתקום מדינה פלסטינית, שתירש את מדינת ישראל, שתזרוק את העם בישראל לים, ואל תבלבלו במוח. זה המצב שאתם מטיפים אליו.

קריאות:

— — —

היו"ר נ' מסאלחה:

אני מבקש שתסיים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני יכול לומר, רק לגבי דבר אחד, מתי זה יהיה לא נכון. זה יהיה כאשר אתם תאמרו, שכאן, בארץ הזאת, הכלכלות של שני העמים החיים באותה ארץ צריכות להיות כלכלות משותפות והחיים צריכים להיות חיים משותפים. היום אנחנו עדיין לא יכולים לאפשר לכל תושבי ארץ-ישראל, משום שלא היינו מאורגנים לכך, לקבל אזרחות ישראלית. נכריז על אוטונומיה. אם בתוך כך וכך שנים לא נוכל לתת אוטונומיה, אנחנו נצטרך לשקול את מעשינו, כי אסור לחיות במדינת אפרטהייד. אז צריך לבוא ולומר: האחריות המלאה לכלכלת כל תושבי ארץ-ישראל היא על מדינת ישראל. והלוואי שכך היה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת האשם מחאמיד. אחריו – חבר הכנסת עוזי ברעם, אחריו – חבר הכנסת רפאל פנחסי, ואם הוא לא יהיה – חבר הכנסת טלב אלסאנע. חמש דקות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך. חברי הכנסת – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת ריבלין.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת ריבלין נמצא בכנסת. רציתי לשאול אותו שאלת הבהרה. חבר הכנסת ריבלין אמר בעצם, אף-על-פי שלא זה הנושא, שהוא לא רוצה הפרדה, אלא הוא רוצה ששני העמים יחיו בו בזמן על אותה חלקת אדמה שאלוהים ברא עלי אדמות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

במדינה ישראלית, יהודית, דמוקרטית.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

זאת אומרת, אתה צריך לברור לך בין שתי אופציות. אתה לא יכול בעצם לחיות רק בעולם שלך. אתה צריך לברור בין מדינה דו-לאומית, שבה חיים שני עמים, לא רק יהודים ולא-יהודים, אלא יהודים ופלסטינים, או שאתה בא ואומר שהפלסטינים כולם יהיו אזרחים על האדמה הזאת, של המדינה הזאת, אבל הם יישארו בגדר לא-יהודים במדינה יהודית, כלומר מדינת אפרטהייד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נס וחלילה. נס וחלילה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

צריך להגיד את זה בפה מלא. או שאתה אומר אפרטהייד, או שאתה אומר מדינה דו-לאומית. תגיד את זה בפה מלא. אולי צריך לחשוב על זה. אם אתה מדבר על מדינה מהנהר ועד הים כמדינה לשני העמים, אז תגיד: מדינה דו-לאומית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

האם אין זו זכותם של ערביי ישראל לבחור את מי שהם רוצים, מתי שהם רוצים ואיפה שהם רוצים? האם זכותם של ערביי ישראל להיבחר?

היו"ר נ' מסאלחה:

החוק הזה איננו נגד ערביי ישראל. הוא לגבי הפלסטינים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

את זה תסביר להאשם מחאמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת ריבלין, לצערי הרב אתה לא כזה, אבל אתה נשמע, כלפי הצופים כרגע והשומעים אותנו, כמו חברי מולדת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חס וחלילה. חס וחלילה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אם מדברים על שכם, אז בוא נדבר על יפו. בוא נדבר על מגידו. בוא נדבר על לוד ורמלה. אני לא מדבר על ישראל שאני מכיר, שאתה מכיר, ואתה יודע איפה הגבולות שלה. אני מדבר על הגדה המערבית ועל רצועת-עזה. או שאתה אומר להם: יש לכם הזכויות שיש לי — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני יודע שזה מכביד. אבל חבריך – – – לפרנסתם של אותם אנשים שחוק זה מונע מהם את אפשרויות הפרנסה והכניסה לישראל.

היו"ר נ' מסאלחה:

כן, רובי ריבלין, אבל הם עדיין לא עצמאים. הם עדיין לא עצמאים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת ריבלין, תקשיב רגע. אני רוצה להגיד לך כמה אקסיומות, ואם אני טועה – תקן אותי. אתן לך כמה אקסיומות. סגר זה עוני, זה הרעבה, זה רעב. רעב הוא בחזקת פוטנציאל של התאבדות. כל אדם רעב הוא בחזקת מתאבד. טמון בו פוטנציאל של מתאבד. כל מדוכא הוא מתאבד בפוטנציאל.

אתה אומר להם: אסור לעבוד, אסור לבנות בית בלי היתר מהכיבוש, אסור להקים בית-חרושת בלי היתר ישראלי, אסור לעבור מקנטון לקנטון בלי אישור של הממשל הצבאי, הקיים עד עכשיו, אסור לייצא ארגז של תפוזים מרצועת-עזה, או תפוחי אדמה, או עגבניות, או מלפפונים, כאשר הארגז עולה עכשיו ברצועת-עזה 3 שקלים, ובגדה הוא עולה 30 שקל. למה אי-אפשר, אפילו בתוך השטח הפלסטיני, להעביר ארגז, למכור ולסחור?

על אחת כמה וכמה, אין עם בעולם – ואני מוכן להתערב אתך על כך – שחי באותם תנאים כמו העם הפלסטיני. אין חלקת אדמה בעולם שבה יש סגר כזה: אסור לישראל, אסור לירדן, אסור למצרים.

אז מה הפתרון? הפתרון הוא לעזוב אותם לנפשם ולפחות לעבוד במפרץ, לעבוד בירדן, לייצא למדינות ערב. אבל לחנוק אותם ולהגיד להם: אל תלכו לשום מקום? חבר הכנסת ריבלין, זה התאבדות. זה עוד אנשים שימותו בארץ, ואנחנו לא רוצים את זה, כי הרעבה – אנשים רעבים בוודאי מוכנים למות. ואנחנו לא צריכים את זה.

אדוני היושב-ראש, אסכם. אני רוצה לומר, שזהו חוק שרירותי, שלא מביא בחשבון שיש עם תחת כיבוש.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת סאלח סלים, למה אתה תמיד מפריע להאשם מחאמיד?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת סאלח סלים, זה מכוון? למה אתה מפריע לי?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

לכן, אדוני היושב-ראש — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — יש לתת להם לחיות בכבוד — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ברשות חבר הכנסת האשם מחאמיד — — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

ברשות היושב-ראש.

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה, אדוני.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ברשותך – – – רוצה לחיות כאן, בארץ הזאת. אנשי השמאל רוצים את הסגר ואת ההפרדה ולא לראות אף אחד פה. אתה מבין את זה?

קריאות:

— — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מה שאתה אומר זאת הטעיה דמגוגית, חבר הכנסת ריבלין – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת ריבלין, אתה רוצה אותם עבדים לאדונים. הם לא רוצים להיות עבדים. הם עם – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תשמע, אני רוצה שנחיה יחד. השמאל רוצה הפרדה מוחלטת. מה אתה רוצה?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — — אדוני היושב-ראש

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, משפט אחרון.

חבר הכנסת רובי ריבלין, עכשיו אני מבין למה הקואליציה שמה אותך שומר לבד, כאן. אתה מסעיר את כל הכנסת לבד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לצערי הרב, גם בקואליציה יש אנשים שחטאו בחטאי השמאל.

היו"ר נ' מסאלחה:

כן, יש.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

--- ראש העיר לשעבר --- שגרירנו --- אדם שחושב שצריך הפרדה מוחלטת.

היו"ר נ' מסאלחה:

הוא חכם מאוד. הוא חכם.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת ריבלין, אני רוצה לסכם את המשפט האחרון שלי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — —
חבר הכנסת ריבלין —

היו"ר ל' מסאלחה:

חבר הכנסת רובי ריבלין, אני מבקש ממך. תן לחבר הכנסת האשם מחאמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

הכוונה היא להפרדה, הפרדה עם הדגש בכבוד הדדי. אל תחשוב על מעורבות, ואנחנו מעורבים כשאתה דורך לו על הראש, על הצוואר ועל הבטן. תן לו לחיות בחופשיות, בחופש, את החיים שלו; תן לעם הפלסטיני, יש לו שם, זה העם הפלסטיני, זכותו לחיות כמו העם היהודי. תודה.

היו"ר ל' מסאלחה:

תודה רבה. חבר הכנסת יהודה לנקרי.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ל' מסאלחה:

אני מבקש שדברייך ייקלטו לפחות אצל הקצרניות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שכל החברים שלך יאמרו שאני לא צודק.

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה, חבר הכנסת לנקרי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת יהודה לנקרי מדבר.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, ראשית, הרבה תודות על נתינת רשות הדיבור שלא על-פי רישום כלשהו, אבל אעסיק אותך ממש לחצי דקה. חבר הכנסת רובי ריבלין, ידידי הטוב, הפליג בתיאור תפיסתי, ואני רוצה לתקן אותו בדבר אחד: אני מאמין עמוקות בחיוניות שבהפרדה מדינית בינינו לבין הפלסטינים, אבל בחיבור – גם כלכלי, גם תרבותי, גם אינטלקטואלי, גם רוחני. נועדנו לחיות בשותפות, אבל בתוך הפרדה מדינית. אני חושב שזה הפתרון הצודק.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

היו"ר נ' מסאלחה:

אפילו היושב-ראש מסכים אתך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ל מסאלחה:

היושב-ראש מסכים אתך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ל מסאלחה:

רשות הדיבור לחבר הכנסת טלב אלסאנע, ואחריו – לחבר הכנסת סאלח סלים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ל מסאלחה:

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, תירגעי, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת ריבלין מוציא לי את כל – – –

היו"ר ל מסאלחה:

אחרי חבר הכנסת טלב אלסאנע – חבר הכנסת סאלח סלים. בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לשאול אתכם, רבותי, כמה מהפכות היו וכמה מלחמות אזרחים היו על רקע מצוקה, על רקע רעב, אפילו בתוך המדינה עצמה, כשאזרחי המדינה התקוממו נגד ממשלתם, נגד שלטונם, על רקע מצוקה כלכלית, על רקע מצוקה חברתית, על רקע העוני. זה לא

המקרה של מרי אנטואנט, שכשבאו בהפגנות ועשו מצור סביב הארמונות, אמרה: אם אין לכם לחם –
תאכלו בִּיסקוויטים – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עוגות.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אבל לעם הפלסטיני אין לא לחם ולא בִּיסקוויטים, וזה בזכות מי? בזכות האדון המושל, אם זה פעם אחת יעקב ואם זה פעם אחת יצחק, ששלטו בעם השני. מדוע? – סתם. והם נישלו אותנו מהתשתית הכלכלית שלו ויצרו תלות מוחלטת בכלכלה הישראלית וגבו מיליארדים אם כקרנות פנסיה, אם כמסים, אם כביטוח לאומי, ומצד שני לא העבירו מאומה. זאת היתה גנבה לאור היום של זכויות העם הפלסטיני, של אותם פועלים, של אותם עובדים, שעבדו במדינת ישראל, שגבו מהם מסים אבל לא נתנו להם זכויות – לא קצבאות ילדים, לא קצבת זיקנה, לא קצבת שאירים. אבל מבחינת דמי הביטוח הלאומי ששולמו כשהם עבדו אצל מעבידים ישראלים, הם שילמו כשאר העובדים בתוך מדינת ישראל. אפשרו הקמת מפעלים שם? – לא אפשרו; הקימו אזורי תעשייה? – לא הקימו. מדוע? כי זה משרת את האינטרס של הכובש הישראלי.

אני רוצה לומר לכם שיש פתגם בערבית – חבר הכנסת לנקרי, אתה יודע ערבית, יש ח'ליף, קוראים לו עומר אבן-אלח'טאב, אחד המנהיגים המוסלמים הדגולים, והוא, דווקא, הקים מוסד כמו המוסד לביטוח לאומי – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

באילו שנים?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

את זה ישלים בנאום שלו, כנראה, חברי, חבר הכנסת דהאמשה. יש לנו חלוקת תפקידים.

היו"ר ל מסאלחה:

במאה השביעית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת רובי ריבלין, שהוא אמר (נושא דברים בשפה הערבית; להלן תרגומם לעברית:

אני תמה על הגבר, אשר אינו מוצא מזון בביתו, ואינו יוצא אל הרחוב, כשהוא נושא את חרבו.)

— — — זאת אומרת, אני אתפלא מאוד — — —

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

(נושא דבריו בערבית; להלן תרגומם לעברית:

אבו ד"ר אל-ע'פארי, אני מצטער — — —)

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

(נושא דבריו בערבית, להלן תרגומם לעברית:

(עומר אבן-אל-ח'טאב — — —)

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

(נושא דבריו בערבית, להלן תרגומם לעברית:

— — — אוצר המדינה.)

אבל, הפתגם הזה כל כך חכם, כל כך צודק. אצל עומר אבן-אלח'טאב היו גם דברים נוספים שרציתי להתייחס אליהם. כשהוא ראה יהודי זקן מקבץ נדבות, הוא הקים מוסד כדי לעזור לאותם אנשים. גבו

מהם את הכספים, וכשהם הזדקנו ולא יכלו לעבוד, המדינה היתה חייבת לממן אותם ולעזור להם ללא קשר לשאלה אם זאת מדינה מוסלמית או לא מדינה מוסלמית. אבל אבו דר אלע'פארי אמר: אני מתפלא על אדם שחוזר הביתה ולא מוצא לחם בבית, שלא יוצא עם סִיף כדי להילחם, כדי להביא מזון למשפחתו.

הרי לא מדובר בקולקטיב הפלסטיני; מדובר באינדיבידואל הפלסטיני, באותו אדם, באותה אשה, באותם ילדים, באותם חולים שהאבא שלהם איבד את פרנסתו בלי שום סיבה. הוא לא פשע, הוא לא מעל, הוא לא עשה דבר. רק מפני שהוא גר ברצועת-עזה נישלו אותו, שללו ממנו את מקום עבודתו, ובעקבות זאת אין להם פרנסה, אין לאותם ילדים אוכל ואין לאמא שלהם ממה להתקיים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

איפה שללו לו את פרנסתו?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

סליחה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

איפה שללו לו את פרנסתו?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

התלות שנוצרה והעדר פיתוח מקורות תעסוקה במשך 30 שנה משמעם שנישלו אותו מהפרנסה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אבל עכשיו אתה רוצה שהוא יהיה בעזה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה שני דברים. תקשיב לי, חבר הכנסת רובי ריבלין – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת רובי ריבלין, אל תעמיד פנים של תמים. אתה יודע את המציאות ואת העוול שנגרם, אתה יודע את הקושי שאליו הם נקלעו. יש מצב אבסורדי לחלוטין. הרצחת וגם ירשת? הרי מי שנישל אותם ממפעלים, ממקומות תעסוקה, זה הכיבוש, שלא אפשר יצירת תשתית, והתשתיות שהיו – הרסו אותן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — התקיף את מדינת ישראל.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מי התקיף?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — הפלסטינים

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

א. צריך, לפעמים, לדייק בעובדות, ואני חושב, אני לא טועה בזה — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נכון, תמיד צריך לדייק – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

תמיד צריך לדייק, אבל לפעמים צריך להדגיש את הדברים, במיוחד במקרים כאלה. כמה מקרים מאותם אנשים שתקפו החזיקו רשיונות עבודה ונכנסו על-פי דין? הרי אותם אנשים שרצו לתקוף ידעו להסתכן כדי לגנוב רכבים, ידעו להיכנס ולבצע פיגועים, ולא היו להם רשיונות עבודה. כל אותם עובדים שנכנסו לכאן כדי לעבוד, כדי לפרנס משפחות, אף אחד מהם לא ביצע שום פיגוע ושום עבירה כלשהי.

היו"ר נ' מסאלחה:

תנסה לסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מצד שני מענישים את כולם בלי סיבה. הפועלים הזרים שנכנסו למדינת ישראל לא ביצעו עבירות? – ביצעו. משהו אומר שאת כולם צריך לגרש? הרי הם גורמים בעיה חברתית מדהימה. זאת פצצה חברתית מתקתקת. לעומת זאת, כניסת העובדים הפלסטינים רק מאפשרת את הקיום בכבוד.

אני רוצה לומר, שהחוק הזה הוא חוק אנטי שלום. חוק זה, לדעתי, אינו הומני, הוא חוק טיפשי ומיותר. מה זאת אומרת שכל אחד שנכנס אליך הביתה אתה צריך לבקש ממנו תעודת זהות והיתר כניסה, ואם אין לו – אתה מגרש אותו? כל אחד שאתה מסמן הולך בכבוד, אתה עוצר, מסיע אותו בטרמפ, ואם אין לו היתר עבודה הוא עברייני? איזה חוק זה? כל טובה שאתה מנסה לעשות, אתה הופך אותו להיות עברייני, במיוחד אם את הטובה הזאת אתה עושה לפלסטיני.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה, חבר הכנסת אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

איזה חוק זה? אילו עקרונות חוק הם אלה?

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת טלב אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זה נוגד את כללי היסוד בכל משטר. אני למדתי משפטים. אלה כללי יסוד במשפטים. זה סותר אותם. אין פה היגיון משפטי, זה חוק לא דמוקרטי, זה חוק מטומטם. זה חוק טיפשי, וצריך לבטל אותו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

צריך לבטל את "הקו הירוק".

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת רובי ריבלין, אני כל הזמן מתפלמס אתך באדיבות. אם הפלסטינים היו שווים, אולי הייתי מסכים אתך – בלי מדינה פלסטינית. כמוני, כמוך, כמותם. אי-אפשר להגיד שאין להם זכויות – במשך 30 שנה ו-40 שנה.

חבר הכנסת סאלח סלים, ואחריו – חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה.

סאלח טריף (העבודה):

חבר הכנסת ריבלין, תקשיב לסאלח סלים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הוא הולך לתקוף את הכיבוש הישראלי.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, לפני שאני נכנס לעניין החוק, רציתי להשיב לחבר הכנסת טלב אלסאנע, שלעג כשאמרת "יושב-ראש החזית" ושאל איזו חזית. וזאת לא הפעם הראשונה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זה נושא החוק? זה נושא הדיון?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זה לפני נושא החוק. החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון היא אחת. ההבדל בינה לבין מפלגות אחרות הוא, שהיא לא מפלגה של איש אחד. אפילו אם היושב-ראש עוזב או יוצא או מוציאים אותו, איך שאתה רוצה, החזית נשארת חזית. היא היתה עד היום הכוח הגדול בסקטור הערבי, והיא תמשיך ותישאר כך, כי היא חזית של עם ולא חזית של איש. לכן, לא ציפיתי מפטריוט פלסטיני שישמח על סכסוכים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

לא פטריוט, אל תאשים אותי בהאשמה כל כך חמורה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, בעניין החוק. אני שואל, מה הצורך בחוק הזה היום, בזמן שתהליך השלום קיים. יש בעיות, אבל מה הצורך היום בחוק הזה?

היו"ר נ' מסאלחה:

מחדשים אותו היום.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני מבין. הייתי מצפה שיבטלו אותו בכלל, כי הוא קיים מלפני כמה שנים.

דבר שני, אם ממשלת ישראל היתה מעוניינת באמת בשלום – מה שאני חושב שלא, היא לא מעוניינת בשלום – היא היתה צריכה לעשות הכול כדי לחזק את הרשות הפלסטינית. כי זה הפרטנר לשלום של ממשלת ישראל. זה אינטרס ישראלי לחזק את הרשות, בכל המובנים. אבל מה שאנחנו רואים הוא, שזה לא מה שעושה הממשלה הזאת. היא מחלישה את הרשות, ואני חושב שחלק גדול מהעם הזה מסכים שהחלשת הרשות הפלסטינית היא נגד האינטרס החיוני של העם בישראל ושל ממשלת ישראל. לכן, כל הצעדים שעושה ממשלת ישראל מביאים, בסופו של דבר, להחלשת הרשות. האם זו המטרה? אם זו המטרה, אז בואו נגיד את זה בפה מלא, כדי שידעו.

דבר שלישי, וחשוב שידע אותו חבר הכנסת ריבלין, וזה מצער מאוד. רמת החיים בשטחים היום נמוכה, אף פעם לא היתה נמוכה כך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נכון.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני נפגש עם אנשים ואני שומע אותם. לפני הקמת הרשות מצבם הכלכלי היה יותר טוב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בלי ספק. אם באים פועלים מאזור שהם חוזרים אליו בלילה, והם רוצחים את המעביד שלהם ברחובות, אנחנו לא יכולים לתפוס אותם וצריכים לסגור. סוגרים – נוצר מצב – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זאת לא הסיבה. זאת ענישה קולקטיבית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עזבי את הענישה הקולקטיבית. האדם שנרצח הוא לא נרצח קולקטיבית, הוא נרצח כי הוא יהודי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה זה שייך לעניין?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – – לא היה סגר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

בזמן צנע היו פיגועים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לה לא אכפת שרוצחים. זאת האמת.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

מסכנה האמת.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת רובי ריבלין, אני מבקש. חבר הכנסת אחמד סעד. יש גבול גם לסבלנות שלי.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הוא כל הזמן מדבר.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לכן, המצב הכלכלי היום ברשות הפלסטינית הוא קשה ביותר, כפי שלא היה אף פעם.

דבר רביעי, הרי ידוע שהכובש הישראלי הוא הנושא באחריות לכל דבר. במשך הכיבוש מאז שנת 1967 הכובש הישראלי לא בנה בתי-חרושת, לא מפעלים, לא בתי-ספר, לא אוניברסיטאות, שרף את האדמה לגמרי. זאת האחריות של הכובש, והוא אחראי לעם שהוא כבש אותו. אז מה יעשה העם הזה?

דבר חמישי, הוכח שהסגר לא מונע פיגוע. אז למה עשו כמה סגרים? משום שהיו כמה פיגועים, ואחרי כל פיגוע עשו סגר. לכן, הענישה הקולקטיבית היא נגד העם, מרעיבה עם, וכל אלה שבאו לעבוד בתוך ישראל היו עם רשיון.

לכן אני חושב, שהאחריות של ישראל תימשך בעשרות השנים הבאות, אפילו אם היא תיסוג משם. כי את הקרבה והשילוב אי-אפשר לנתק אחרי עשרות שנים. המשק הישראלי רוצה גם הוא את העובדים הפלסטינים. לכן, האחריות הישראלית תישאר אחריות בפני כל העולם ובפני החוק הבין-לאומי. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה. אחריו – חבר הכנסת סאלח טריף.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, חוקים לא פותרים בעיות, וחוקים דרקוניים יוצרים בעיות קשות ומסובכות עוד יותר; בעיות של חברה, בעיות של מדינה, בעיות של קיום. בעיות עקרוניות לא נפתרות על-ידי חקיקה – לא של הכנסת ולא של שום פרלמנט בעולם. זה מה שחייבים תמיד לזכור. ועונשים המופעלים על-פי חוקים אלה, יהיו קשים כאשר יהיו, ויהיו דרקוניים כאשר יהיו, יביאו רק את ההיפך הגמור ממטרת החוק ומטרת החקיקה. זוהי חוכמת החיים.

בארץ הזאת חיים שני עמים. בארץ הזאת נפתחה דרך לשלום ולחיים יותר טובים ומשופרים. בארץ הזאת הפועלים הפלסטינים הם תחת כיבוש. הם תרמו תרומה חיובית ביותר, הן כפועלים והן כבני אדם, ועזרו לאפשרות של השלום אכן להתאושש ולקרום עור וגידים. והנה באה מדיניות הפוכה, והמדיניות הזאת, תחת כותרות שונות ואמתלות מאמתלות שונות, הביאה לאן שהביאה.

הבעיה איננה אם הפלסטינים ישהו בארץ או לא ישהו, חבר הכנסת ריבלין. לא זה עיקר הבעיה. הפלסטינים עבדו ושהו, והנה עכשיו הפלסטינים לא עובדים, ועשינו להם בעיות עוד יותר קשות. מה יצא לנו? מה קצרנו? מה הרווחנו? הכנסנו את עצמנו לבעיה הרבה יותר קשה. 300,000 פועלים זרים חיים בארץ בתנאים-לא-תנאים. אף אחד לא היה רוצה את זה. אני לא מאמין שישראלי אחד היה רוצה את המצב הזה. אבל זאת התוצאה.

לכן, חבל על כל הפרטים הקטנים, המדיניות מחייבת שינוי. הגישה צריכה להשתנות. הגישה העוינת, הגישה הלא-אכפתית, הגישה ש"ימותו הפלסטינים בכיבוש שלהם", היא לא אנושית ולא נכונה ולא דמוקרטית. צריך לדאוג לגישה יותר חיובית ופרודוקטיבית. אנחנו והם נחיה יחד. זאת האדמה הזאת וזאת הארץ הזאת, ואין ברירה. נחיה יחד בשלום, זה עדיף על כך שנחיה יחד ככובש ונכבש שחייב לציית.

ברשותך, כבוד היושב-ראש, אני אסכם את הדברים גם בשפה הערבית, אם תרשה לי.

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

(נושא דברים בשפה הערבית; להלן תרגומם לעברית):

רבותי המאזינים, הנושא שיידון הוא הצעת חוק ההארכה. החוק הקודם, אשר הטיל סנקציות חמורות על כל מי שהתיר לתושבי השטחים הכבושים להתגורר בביתו או להעסיקם בעסק שלו, חוק זה הינו מקפח ואכזרי.

אני טוען, כי החוקים האכזריים והמקפחים אינם פותרים את הבעיות. הפתרון הוא קידום תהליך השלום עם העם הפלסטיני, על מנת שלא יהא עוד צורך בחוקים כאלה.

ברצוני לומר לחברי הכנסת, כי החוקים הללו גרמו לתוצאה הפוכה מכפי שציפו מהם, והביאו לידי כך שהמדינה שקעה בבעיות חמורות עוד יותר. מצד אחד, אנו הפלסטינים עשוקים, ומונעים מאתנו את פרנסתנו, ומאידך, התמודדה המדינה עם הבעיה של הפועלים הזרים, מאות ואלפים של עובדים זרים, שגרמו לבעיות, אשר כל בר דעת אינו רוצה בהן או מקבל אותן.

לכן, הפתרון הצודק הוא, שנשתף פעולה עם אחינו בני העם הפלסטיני, ונצעד בדרך הפריחה והשגשוג, על מנת שהם יוכלו לעבוד ולהתפרנס בכבוד, מצד אחד, ולמען ישכנו פה יחסי שלום וכבוד הדדי, מאידך.

יש לשנות את המדיניות. לא את החוק הזה בלבד, כי אם את המדיניות הישראלית בכללה, כך שיהא שיתוף פעולה עם העם הפלסטיני, עבודה פורייה ושלום מיטיב, ולא עושק ועשוק, שליט ונשלט, כובש ונכבשים, מי שמצווה ומי שמצפים ממנו לציית או לא לציית. תודה רבה לך, אדוני היושב-ראש.)

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת סאלח טריף. אחריו – אחרונה, חברת הכנסת ענת מאור.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני לא הבנתי את הוויכוח הגדול שהיה בין חברי הכנסת. בסך הכול, היות שבשנה הקודמת הארכתי את תוקף החוק הזה בתפקידי כיושב-ראש ועדת הפנים, גם השנה מדובר בחוק שהוא למעשה הוראת שעה.

אני שמח, אדוני היושב-ראש, שמאריכים כל פעם את תוקף החוק הזה בשנה. למעשה, זה לא חוק שבא לתת פרנסה או למנוע פרנסה ממישהו. לא כאן הוויכוח לגבי העסקת הפלסטינים או אי-העסקתם. למעשה החוק הזה בא לתת מענה על בעיות ביטחוניות שהתעוררו עקב העסקת העובדים הפלסטינים מעבר ל"קו הירוק" בתוך שטחי מדינת ישראל.

נשאלת השאלה: האם יש ניגוד אינטרסים בין חקיקתו של החוק הזה לבין עצם ההעסקה של העובדים? החוק הזה דווקא יכול להביא לכך שיהיו יותר פלסטינים בשטחה של ארץ-ישראל. אף אחד

מחברי הכנסת, חבר הכנסת ריבלין, בוודאי אינו רוצה שאותם עובדים או פועלים לא יהיו פועלים מורשים ובהיתר כחוק, ושיהיו בעיות ביטחון שבלאו הכי יגרמו לכך שיהיה סגר ויהיו בעיות ואנשים יהיו נתונים ברעב וכו'. על כן, אני מבין את הוויכוחים הפוליטיים האחרים, שאת חלקם הביע היושב-ראש במשאלת לב או בדעה כלפיו. אבל החוק הזה, לפי עניות דעתי, הוא עדיין כורח המציאות, בגלל הסיטואציה של תהליך שלום כזה או אחר, תקוע, בגלל מצב שיש בעיות ביטחוניות שעדיין, לצערי הרב, לא נגוזו ולא עברו מן העולם.

כל זה מחייב, שממשלה, תהיה אשר תהיה – ואני מבין שלא הממשלה הזאת היא זו שהביאה את החוק הזה בהוראת שעה אלא הממשלה הקודמת, ואני אומר זאת למען ההגינות – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לצערי הרב, הוא בעל תוקף ביתר שאת בגלל המצב החדש שנוצר, שאין ריבונות.

ענת מאור (מרצ):

איזה מצב?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שאין ריבונות ישראלית ביהודה ושומרון.

סאלח טריף (העבודה):

חברת הכנסת ענת מאור, יש לנו ויכוח אידיאולוגי עם חבר הכנסת ריבלין, חברי הטוב. אין ספק, לא זה העניין. בחוק הזה, לפי דעתי, אין לנו ויכוח. שמירה על הביטחון – כן. העסקת עובדים פלסטינים טובה עשרת מונים מהעסקת עובדים זרים, עם כל הבעיות והצרות הכרוכות בכך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

סאלח טריף (העבודה):

חברת הכנסת גוז'נסקי, את יודעת שהמציאות חזקה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת ריבלין, חבר הכנסת סאלח טריף מגן על החוק. מה אתה מתפרץ?

סאלח טריף (העבודה):

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני אומר שהמציאות חזקה מכולנו. במציאות אנשים לנים ועובדים ומועסקים, ואני עדיין לא רואה את בתי-המשפט מתמלאים בעבריינים – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

יש.

סאלח טריף (העבודה):

– – וקונסים קנסות גבוהים. בואי לא ניחפז להסיק מסקנות כבדות.

אני אומר, שהחוק הזה בא להרתיע, ואם הוא בא להרתיע כדי לעשות סדר ולמנוע בעיות ביטחון, הרווחתי. למה? כי אני רוצה שמאות ואלפי פלסטינים יעבדו כאן, במקום כל הבעיות שהביאו לנו העובדים הזרים. אני רוצה שהפלסטינים יתפרנסו, יפתחו כלכלה משגשגת, כי לנו כעם שהיה כובש בשטחים יש אחריות לפרנסה בשטחים, חבר הכנסת ריבלין. לא נוכל להימלט מכך שהיינו 30 שנה בשטחים ועדיין אנחנו שם. לא נוכל להימלט מכך שמוטלת על כתפינו אחריות לפרנסתם ולחיייהם הטובים של הפלסטינים בשטחים, עד שיהיה הסדר סופי. כשיהיה הסדר סופי, ובשפתך: תהיה אוטונומיה, ובלשוני: תהיה מדינה פלסטינית, אז תדאג אותה ישות לאותם עובדים פלסטינים, לפרנסתם, לשגשוגם ולפיתוחם של השטחים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בעניין זה אין לי אתך שום ויכוח.

סאלח טריף (העבודה):

על כן אני אומר, רבותי, בואו לא נתווכח כאן על החוק. בואו נתווכח על המצב הקשה שאליו אנחנו נקלעים יום יום, ונדאג באמת למצב של שכנינו הפלסטינים, שיהיה להם ממה להתפרנס, שיהיה להם מצב כלכלי טוב יותר. אני חושב שזו הדאגה הכי גדולה, וכדאי פעם להאזין לשמעון פרס ולראות את מה שהוא עושה בעניין הזה. כי על-פי תפיסתו הנכונה והצודקת, שלום אפשר לעשות בין אנשים, לא בין עניים לעשירים, לא בין אנשים רעבים ללחם לבין אנשים שיש להם כל הטוב שבעולם.

ברגע שנדאג שתהיה פרנסה לכולם, שתהיה תעסוקה לכולם, שיהיו באמת חיים טובים, יהיה לכל צד מה להפסיד. יהיה אפשר לעשות שלום אמיתי. יהיה אפשר לעשות שלום ולבנות אותו על בסיס מוצק לשני העמים. אני מאוד מקווה שגם בזה נתפכח, חברי, חבר הכנסת ריבלין, וגם את הימים האלו, הקשים, נעבור, כדי שנגיע לימים טובים יותר. תודה.

היו"ר ל' מסאלחה:

תודה לחבר הכנסת סאלח טריף. רשות הדיבור לחברת הכנסת ענת מאור, הדוברת האחרונה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, תיאטרון האבסורד שאנחנו חיים בו הולך כל פעם ומתעצם. הוראת השעה הזו היא חמורה מכל היבט דמוקרטי. היא קשה, אבל אני רוצה להזכיר לכולנו, שכאשר הממשלה, שאני נמנית עם הקואליציה שלה, הביאה אותה, וגם אז בהתחבטות ובתחושה קשה של פגיעה בזכויות אדם, זה היה בגלל אירועי טרור קשים, כאשר השלום קודם. עכשיו תראו מה קורה: תחת ממשלת הליכוד השלום תקוע, חבר הכנסת ריבלין. אין שלום ואין ביטחון.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה עניין דמוקרטיה לשלום?

ענת מאור (מרצ):

נדמה לי שאנחנו המדינה היחידה בעולם שבה כאשר ראש ממשלה לא "מפשל" כולם מוחאים כפיים. כאילו בחרנו ראש ממשלה לא כדי לקדם את תהליך השלום, לא כדי לצמצם את האבטלה, לא כדי

לדאוג לצמיחה כלכלית, לא כדי לחזק את המערכת המשפטית – העיקר שהוא לא "יפשל". ואיך התקשורת והעם מוחאים לו כפיים, עבר שבוע בלי "פאשלה".

חבר הכנסת ריבלין, חברי הממשלה, תקעתם את תהליך השלום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר נ מסאלחה:

חבר הכנסת ריבלין, לא יפה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היא פונה אלי.

היו"ר נ מסאלחה:

תן לה לסיים. זה רטורי.

ענת מאור (מרצ):

יש מצב קריטי בזכויות אדם בשטחים. הייתי בחברון לפני עשרה ימים, עם משלחת של נשים. נסענו להיפגש עם פלסטינית שהגישה נגד חיילי צה"ל תלונה על הטרדה מינית. אנחנו מעמידים את החיילים – ואני לא מצדיקה אותם – במצב בלתי נסבל, כי מתנחלים בחברון מתנכלים לפלסטינים וזורקים אבנים, כי הממשלה תקעה את התהליך. ואת כל זה שוכחים. העיקר שאין "פאשלה", העיקר שאין כישלון טוטלי, ועל רקע זה מבקשים שנהיה גם בלי ההישגים וגם עם כל המחדלים.

אני רוצה לומר, וזאת הזדמנות להשתתף בצערן של משפחות החללים בלבנון – כבר זכינו לחודשים מספר שהיה בהם מיתון, היתה קצת הפוגה – ועוד הפעם חללים. וכל החללים האלה הם כתוצאה מתקיעת השלום עם סוריה, השיחות עם סוריה. העיקר שמנפנים בסממאות ועושים מסכת ערפל – נהיה מוכנים לנסיגה אם יהיו הסדרים – ודואגים שהסדרים לא יהיו. כל הזמן מחפשים אליבי; ראש ממשלה של ניילון.

עכשיו, כאשר האו"ם השיג הסדר מבורך לדחיית האיום העירקי, חובת הממשלה להתחיל לדאוג למה שהיא מופקדת עליו, לקדם את השלום. יש פחות טרור, אז מדוע צריך הארכת תקנות?

אם ממשלת ישראל תמשיך לתקוע את התהליך, כפי שהיא עושה, והעם בישראל, במקום להיאבק על זה, יתחיל להאמין – הרי עושים דמוניזציה מחדש לערפאת ועושים מחדש דמוניזציה לעם הפלסטיני, כאילו שהם לא מעוניינים בשלום, כאילו שם הכשל. אנחנו יודעים כמה קשה היה להתקדם, כמה זה היה רגיש וכמה צריך פשרות והבנות.

לכן, חברי הכנסת, אני חושבת שצריך לדחות את הנושא הזה, צריך לחזק מחדש את ההזדעזעות של כולנו מדוחות "בצלם" שיוצאים כל שלושה חודשים ומראים תופעות קשות; יש תיאורים קשים מאוד של פגיעה קריטית בזכויות אדם בשטחים. צריך להגן על הבנים שלנו בלבנון דרך קידום ההסדר עם סוריה. צריך לקדם את הסדר העקרונות עד שהוא יהפוך להסכם שלום עם הפלסטינים. וכל זאת הממשלה לא עושה, ותחת זאת היא מביאה לנו, תחת הוראת שעה, הסדרים דרקוניים שאולי יפים לשעת חירום, שהיא שעה שיש בה גם התקדמות, אין מנוס, אבל בוודאי אין לעזור למטריית העשן של מחדלי הממשלה שבה אין שלום ויש פגיעה קריטית בזכויות אדם ובזכויות הפלסטינים. תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

החברים שלך אפילו לא באים להצביע. הם רוצים הפרדה בין העמים. חברי מרצ לא באים להצביע.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת רובי ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זאת האמת, אדוני היושב-ראש.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת רובי ריבלין, אני מרחם על הקול שלך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה כואב, כואב לראות את הצביעות הזאת.

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. אני מבין שהשר לא עונה. הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 2), התשנ"ח-1998, בקריאה ראשונה. חברי הכנסת – מי בעד, מי נגד?

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 5

נגד – 7

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 2), התשנ"ח-1998, לוועדה לא נתקבלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חמישה בעד, שבעה נגד, אחד נמנע. אני מבין שהצעת החוק לא אושרה והיא חוזרת לממשלה.

הצעת חוק שירות הביטחון הכללי, התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

היו"ר נ' מסאלחה:

אנחנו עוברים לנושא הבא שעל סדר-היום: הצעת חוק שירות הביטחון הכללי, התשנ"ח-1998, קריאה ראשונה. יציג את הצעת החוק שר המשפטים. בבקשה, אדוני שר המשפטים.

אדוני השר, אתה יכול לנאום, ואם אתה רוצה שההצבעה תהיה במועד אחר, זה אפשרי. לא חוטפים הצבעות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

תהיה הצבעה היום בנושא הזה?

היו"ר נ' מסאלחה:

אם השר רוצה להשיב במועד אחר – – –

שר המשפטים צ' הנגבי:

תהיה הצבעה.

היו"ר נ' מסאלחה:

– – – בינתיים תהיה הצבעה. ההצבעה תהיה בתום הדיון.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אני לא מתאר לעצמי שזה חוק שבו יש אופוזיציה וקואליציה. אפילו מפלגת העבודה הוכיחה לא אחת – חבר הכנסת אופיר פינס, אנחנו מצביעים ביחד היום, הגיע הזמן.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להביא בפניכם היום את חוק שירות הביטחון הכללי, התשנ"ח-1998. שירות הביטחון הכללי של מדינת ישראל הוקם בסמוך לקום המדינה. תפקידיו וסמכויותיו, מבנהו ודרכי הפיקוח והבקרה על פעולותיו לא נקבעו עד כה בחוק, אלא בהחלטות ממשלה ובנהלים פנימיים, ובאופן חלקי בלבד.

אומנם במהלך השנים הוחל לתת ביטוי בחקיקה לסמכויות שונות של השירות; למשל, חוק האזנת סתר, חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, חוק הגנת הפרטיות, חוק הבזק. אולם בכל אלה מדובר בהסדרים נקודתיים ובתחומים ספציפיים בלבד, בעוד מעמדו, מבנהו, תפקידיו וסמכויותיו של שירות הביטחון ודרכי הפיקוח על פעולתו לא זכו עד כה להסדרה כוללת בחקיקה.

כמובן, אדוני היושב-ראש, אין משמעות הדברים כאילו השירות קיים מחוץ לחוק, או פועל מחוץ לחוק, או לצד החוק. השירות הוא יחידה במשרד ראש הממשלה, והבסיס המשפטי לפעילותו באותם תחומים שלא הוסדרו בחקיקה מצוי בהחלטות הממשלה מכוח סמכויות הממשל הכלליות הנתונות בהתאם לסעיף 40 לחוק-יסוד: הממשלה, לממשלה, ובכפוף למגבלות החוקיות על הפעלת סמכויות מעין אלה.

גם במדינות אחרות, עד לפני זמן לא רב, לא הוסדרה בחקיקה פעילותם של שירותים חשאיים, אבל בשנים האחרונות, בעשורים האחרונים, נתחזקה המגמה להסדיר בחקיקה את פעילותם של השירותים החשאיים למיניהם, ומדינות שונות חוקקו חוקים בתחום זה.

בדרך כלל, אין בחוקים אלה הסדרה של מכלול הבעיות שכרוכות בפעילותם הייחודית של השירותים מ-INTELLIGENCE SERVICE ACT מ-1989, וה-SECURITY SERVICE ACT החשאיים. למשל, ה-AUSRTALIAN, מ-1984; וה-CANADIAN INTELLIGENCE SERVICE ACT מ-1994, בבריטניה; ה-SECURITY INTELLIGENCE ORGANIZATION ACT.

הצעת החוק, שיש לי הזכות להביאה היום בפני הבית, באה למלא את החסר במשפט הישראלי בכל הנוגע לקביעת מבנהו, ייעודו, תפקידיו וסמכויותיו של שירות הביטחון הכללי, וכן לדרכי הפיקוח על פעולתו.

החוק המוצע, אדוני היושב-ראש, עוסק בהסדרה של שלושה נושאים עיקריים. נושא ראשון – הסדרת מעמדו ומבנהו של השירות וכפיפותם של השירות ועובדיו. נושא שני – קביעת ייעודו, תפקידיו וסמכויותיו של שירות הביטחון הכללי. נושא שלישי – קביעת אמצעי פיקוח, ביקורת ובקרה פרלמנטריים, ממשלתיים ופנימיים.

בהתאם לחוק המוצע, השירות יהיה נתון למרות הממשלה, בדומה להוראה בנוגע לצה"ל בחוק-יסוד: הצבא. הממשלה היא הממנה את ראש השירות, לפי הצעת ראש הממשלה, היא המאשרת את יעדי פעילותו של השב"כ, והיא שתקבע הוראות שונות אשר למילוי תפקידיו, בהתאם ובכפוף להוראות החוק המוצע.

מטבע הדברים, הממונה על השירות מטעם הממשלה הוא ראש הממשלה, ולשם כך החוק המוצע מעניק לו סמכויות שונות, לרבות הסמכות להתקין תקנות וכללים באישור ועדת השרים לענייני השירות וועדת הכנסת לענייני השירות, בכל הנוגע לביצועו של החוק. ראש הממשלה הוא גם המאשר את הוראות השירות שנקבעות על-ידי ראש השירות.

בהתאם לחוק המוצע, הממשלה צריכה למנות ועדת שרים מיוחדת לענייני השירות, בראשות ראש הממשלה, אשר תפעל בשמה, בעניינים שתקבע. כיום אין ועדה כזאת מטעם הממשלה; למעשה, זה מוסד חדש, והחוק המוצע קובע, כי לוועדה הזאת יתמנו חמישה חברים: ראש הממשלה, שר הביטחון, שר המשפטים, השר לביטחון פנים ושר נוסף שימנה ראש הממשלה. המטרה היא להבטיח הרכב מצומצם, ענייני, שיוכל כמובן לתפקד באופן שיבטיח את תקינות פעולתו. על ועדת השרים הוטלו תפקידים שונים, בעיקר תפקידי פיקוח ובקרה על פעילות השירות. ועדת השרים הוסמכה לאשר תקנות וכללים בכל הנוגע לביצועו של החוק. ועדת השרים זכאית לקבל דיווח מראש השירות מעת לעת, וכן היא רשאית לדרוש דיווחים מיוחדים לפי בקשתה.

החוק המוצע מבקש לכונן ועדת כנסת לענייני השירות, שהיא ועדת המשנה לשירותים חשאיים של ועדת החוץ והביטחון של הכנסת. תקנות וכללים לביצוע החוק טעונים אישורה של ועדה זו, והיא זכאית גם לקבל דיווחים מעת לעת מאת ראש השירות.

החוק המוצע קובע, אדוני היושב-ראש, לראשונה את יעדיו, תפקידיו וסמכויותיו של שירות הביטחון הכללי. ייעודו של השירות מתמצה בעיקרו בשמירה על ביטחון המדינה, על סדרי המשטר הדמוקרטי ומוסדותיו מפני איומי טרור וריגול, ועניינים אחרים בדומה לאלה.

לשם מילוי יעדים אלה מוטל על השירות למלא תפקידים בתחומים שונים: בתחום הסיכול והמניעה של פעילות בלתי חוקית שמטרתה לפגוע בביטחון המדינה; בתחום סדרי המשטר הדמוקרטי ומוסדותיו; בתחום האבטחה של אנשים, מידע ומקומות; בתחום של קביעת הוראות בדבר סיווג ביטחוני למשרות בשירות הציבורי ובגופים אחרים שקבעה הממשלה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אפשר להסביר את המשפט האחרון? לא הבנתי.

שר המשפטים צ' הנגבי:

לגבי קביעת הוראה בדבר סיווג ביטחוני למשרות בשירות הציבורי ובגופים אחרים שקבעה הממשלה?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

כן.

שר המשפטים צ' הנגבי:

כאשר אתה מעוניין להבטיח, שאין חשש לגבי עובד מסוים שימונה להיות עובד ציבור במקום רגיש – ייקבעו הנהלים להעסקתו, בכל הנוגע לסיווגו.

קביעת התאמה ביטחונית של אדם לתפקיד או למשרה שסווגו כאמור; קביעת נוהלי אבטחה לגופים שקבעה הממשלה, וכן תפקיד של איסוף וקבלת מידע ומתן ייעוץ והערכות מצב לממשלה ולגופים אחרים שנקבעו על-ידה.

כמו כן, אדוני היושב-ראש, מסמיך החוק המוצע את הממשלה, וזאת באישור ועדת הכנסת לענייני השירות, לקבוע תחומי פעילות נוספים לשירות, שתכליתם, על-פי סעיף 7(ב)(6) לחוק, לשמור ולקדם אינטרסים ממלכתיים חיוניים של המדינה.

לשם מילוי ייעודיו ותפקידיו ניתנו לשירות סמכויות שונות, לרבות עריכת חקירות בקשר לחשדות לביצוע עבירות או למניעתן, איסוף וקבלת מידע, סמכויות מעצר וחיפוש, סמכויות חיפוש למטרות מודיעין ועוד.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כאן המקום להדגיש מה שכבר בוודאי ידוע לבית, כי מהצעת החוק הושמט סעיף, שהיה בשעתו, בעת שהיו הדיונים הראשוניים בהצעה. הסעיף הזה עסק באמצעי חקירה מיוחדים למניעת טרור, מה שקרוי בעגה הציבורית "לחץ פיזי מתון".

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

הכוונה לאיומים?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

חצי איומים.

שר המשפטים צ' הנגבי:

לא. הכוונה היא לחקירות של אנשים, שיש חשש או חשד שיש בידיעתם נתונים שנוגעים למעשי רצח וטרור קטלניים, בעיקר של יהודים. זאת הכוונה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

ושל ערבים?

שר המשפטים צ' הנגבי:

לגבי ערבים, אני לא ראיתי עד היום מכת מדינה בנוסח הטרור הפלסטיני, ואני מתאר לעצמי שאתה לא דוגל במעשי טרור.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

יכול להיות שיהודים יתכננו לרצוח ערבים, תפעילו אז לחץ פיזי מתון?

היו"ר נ' מסאלחה:

כבר היו דברים מעולם.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אמצעי חקירה מיוחדים, לפי החוק שהיה בעבר, כאמור, זה הושמט – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

זה ייחודי לחקירת ערבים.

שר המשפטים צ' הנגבי:

לא עשו הפרדה בין טרור יהודי לבין טרור לא יהודי. למזל כולנו, התופעה של הטרור היהודי היא שולית, ואני חושב שגם אתם מודעים לכך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אחרי רצח רבין?

היו"ר נ' מסאלחה:

אחרי רצח רבין; היא צודקת, אדוני.

קריאות:

— — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

ראש הממשלה נרצח. המחתרת היהודית.

שר המשפטים צ' הנגבי:

מאות אנשים נרצחו בארץ הזאת על-ידי הטרור הערבי הפלסטיני, ואני רואה על פניך, משום-מה, חבר הכנסת האשם מחאמיד, מעין חיוך של עליצות. מה אתה כל כך עליז? מה אתה צוהל?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

על מה?

שר המשפטים צ' הנגבי:

אנחנו מדברים פה על מאות אנשים שנרצחו על-ידי בני עמך, לפחות תתבייש שבעם שלך – –

קריאות:

— — —

שר המשפטים צ' הנגבי:

— — יש כאלה חיות טרף, חיות אדם; ואתה מחייך. תתבייש.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

המחתרת היהודית — — —

שר המשפטים צ' הנגבי:

מה אתה מחייך?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

רק לך מותר לחייך חיוך ציני? גם לו מותר לחייך חיוך ציני.

שר המשפטים צ' הנגבי:

יודגש, כאמור, שהנושא הזה הושמט מהצעת החוק, ואנחנו נבחן אותו בנפרד, ובמידת הצורך נסדיר אותו במסגרת תיקון בפקודה למניעת טרור.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אתם מתנגדים להצעת החוק שלי בנושא איסור עינויים, לצערי הרב.

שר המשפטים צ' הנגבי:

לשירותי ביטחון, אדוני היושב-ראש, באשר הם, יש סמכויות רבות ומגוונות, ובהן טמון פוטנציאל של פגיעה ממשית בצנעת הפרט, בחירותו, בגופו, וכן בערכים חברתיים בעלי חשיבות עליונה. למרות זאת, מאחר שפעילותם של הארגונים הללו היא מטבעה חשאית ומוגנת, הרי שמנגנוני הבקרה, ההרתעה והאיזון הרגילים שחברה דמוקרטית מקימה לעצמה, להגנה מפני שרירות לבו של השלטון ושימוש לרעה בכוחותיו, כגון תקשורת חופשית, ביקורת פרלמנטרית, דעת קהל, ביקורת שיפוטית – כל אלה אינם יעילים באופן מוחלט לגבי ארגונים כאלה.

לכן קיימת חשיבות רבה מאוד לקבוע הסדרים חוקיים ומנגנונים שלטוניים ממוסדים, יעילים, לצורך פיקוח, לצורך בקרה, לצורך ביקורת על פעילותם של שירותי הביטחון. זה אכן מרכיב מרכזי לחקיקה במדינות השונות, שמסדיר את פעילות השירותים החשאיים ומנגנוני הפיקוח, הבקרה והביקורת על פעילותם. כך, כמובן, גם בחוק שמשרד המשפטים מביא היום לכנסת.

חיזוק הפיקוח, הבקרה והביקורת על פעילות השירות יושג בהצעת החוק על-ידי מגוון של הוראות ושל מנגנונים, ובהם ביזור הכפיפויות וסמכויות הפיקוח על השירות, בין ראש הממשלה, הממשלה, ועדת השרים לענייני השירות וועדת הכנסת לענייני השירות. קביעת חובת דיווח גם בפני ועדת השרים וגם בפני ועדת הכנסת לענייני השירות. קביעת חובת אישור לתקנות, לכללים ולהוראות השירות, וקביעת הליך השגה על החלטות בעניין סינון ביטחוני.

אדוני היושב-ראש, אמצעי בקרה נוסף הוא מבקר השירות אשר ימונה על-ידי ראש הממשלה, שלא מקרב עובדי השירות. בין יתר תפקידיו, נוסף על קיום ביקורת לפי הוראות חוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992, הוטל על המבקר לסייע לממשלה ולוועדת השרים במילוי תפקידיהם, וכן ניתן להטיל עליו תפקידים נוספים, לרבות טיפול בפניות ובתלונות ובקובלנות של הציבור נגד השירות ובתלונות של עובדי השירות.

נוסף על אלה, השירות ימשיך להיות נתון גם לפיקוחו של מבקר המדינה מכוחו של סעיף 9 לחוק מבקר המדינה [נוסח משולב], 1958, ולפיקוח היחידה לחקירות שוטרים במשרד המשפטים לפי פקודת המשטרה, וכן כמובן לביקורתם של בתי-המשפט, ובראש ובראשונה של בית-המשפט הגבוה לצדק.

רבותי חברי הכנסת, החוק המוצע הוא חוק קונסטיטוציוני חשוב. הוא מציב את מדינת ישראל בחזית המדינות שבהן שירותי הביטחון פועלים במסגרת חקיקה ברורה שקובעת את מעמדם, את כפיפותם, את סמכויותיהם ואת אמצעי הפיקוח והבקרה עליהם.

לפי בקשתו של ראש השירות, נתנו את הסכמתנו למחיקת סעיף 18(ה) בחוק המופיע בפניכם כעת. הסעיף הזה עוסק באיסור פרסום ובסנקציה בגין פרסום דברים הנוגעים לפעילותו של השירות. הגענו למסקנה, כי יש היום כלים משפטיים אחרים שדי בהם כדי להבטיח את המטרה שבגינה הוכנס בשעתו הסעיף הזה לחוק. התיקון האמור ייערך, בתמיכת הממשלה, בוועדה שאליה יעבור החוק.

אדוני היושב-ראש, אנחנו מבקשים מהכנסת לאשר את החוק המוצע בקריאה ראשונה ולהעביר אותו להכנה לקריאה שנייה ושלישית לוועדה משותפת של ועדת החוץ והביטחון ושל ועדת החוקה, בראשות יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה לך, אדוני שר המשפטים. חברי הכנסת, רשימת הדוברים ארוכה. אני מקציב שלוש דקות לכל דובר. אני אמתין חמש דקות בטרם אסגור את הרשימה. הדובר הראשון הוא חבר הכנסת אחמד סעד; בבקשה. אחריו – חברי הכנסת בשארה, עזרא, גוז'נסקי, טריף, פינס-פז ווייס – אלא אם כן מישהו מהחברים שקראתי בשמותיהם טרם אישר את השתתפותו והוא יעשה זאת בחמש הדקות הקרובות.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, החוק הזה בא בעיקר למסד ולהסדיר מה שקיים, את פעילות השב"כ, מבחינה חוקתית. לנו יש ויכוח על מהות החוק הזה, אם זה מבחינת מה שמותר ואם זה מבחינת מה שאסור.

מבחינת מה שאסור – החוק הזה אין בו שום סעיף שבא להתמודד עם כל מיני אמצעים שהפעיל השב"כ, ויש הרבה טענות של משפחות הקורבנות שמתו בעינויים. לא מצאתי בחוק הזה אפילו סעיף או חצי סעיף שמגביל את השב"כ בעניין העינויים הברוטליים שהוא מפעיל נגד עצירים.

מבחינת המותר, בסעיף 7(א), עמוד 247, השירות מופקד על שמירת ביטחון המדינה – אין ויכוח; סדרי המשטר הדמוקרטי ומוסדותיו מפני איומי טרור – אין לי ויכוח; ריגול – אין לי ויכוח; חשיפת סודות או פעילות אחרת כיוצא באלה – אין לי ויכוח. וכן מופקד השירות על שמירה וקידום אינטרסים

ממלכתיים חיוניים אחרים של המדינה – מה זאת אומרת "אחרים"? והכול כפי שתקבע הממשלה ובכפוף לכל דין – פה הסכנה שישתמשו בשב"כ ככלי פוליטי. אם מחר תראה הממשלה שהמפלגה הקומוניסטית שלי משום-מה לא מוצאת חן בעיניה, ותגיד שאולי המדיניות של המפלגה הקומוניסטית כאילו עוינת למדינה, היא תפעיל את החוק הזה נגד המפלגה שלי; או תגיד שיש איזה שהן תופעות באוכלוסייה הערבית, כאילו האוכלוסייה הערבית עוינת את המדינה – ואז היא תפעיל את הסעיף הזה.

לכן, אני לפחות אצביע נגד החוק הזה.

היו"ר ד' טל:

תודה לחבר הכנסת סעד. חברי הכנסת, בזה הרגע אני סוגר את הרשימה. לא תתקבלנה בקשות של חברי כנסת אחרים שירצו לדבר. חבר הכנסת עזמי בשארה, בבקשה, שלוש דקות.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מניח שהחוק הזה יגיע לוועדת החוקה, חוק ומשפט. נכון, אדוני היושב-ראש?

היו"ר ד' טל:

אני סבור כך. אולי הוא יגיע לוועדת החוץ והביטחון, אבל אני חושב – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אני מקווה שהוא יגיע לוועדת החוקה, שם יהיה לנו יותר זמן לדון בו.

שבח וייס (העבודה):

ההצעה היא להעביר את החוק לוועדה משותפת.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

על כל פנים, יהיה זמן. אני רוצה לדבר עכשיו על העניין העקרוני של החוק הזה, מכיוון שאינני יכול להתנתק מהאסוציאציות שהוא מעורר, כי כאזרח ערבי של מדינת ישראל השב"כ הגיע אלי וחקר אותי

כשהייתי תלמיד בכיתה י"א ובכיתה י"ב והוא נכנס אז לכל מיני בתי-ספר. אני זוכר אותו נכנס לבתי-ספר. אני חושב שעברנו את השלב הזה. אבל תהליכי ההפחדה שלו, במינויי מורים ומנהלים של בתי-ספר ערביים, והתערבותו בדברים, מינויים שלא צריכים סיווג ביטחוני, כפי שאמר השר הנגבי, הם לא סוד במגזר הערבי. המגזר הערבי סבל בתקופה שאיש השב"כ בכפר היה איש השלטון בכפר, ובצורות רבות הוא גם ניהל את חיי הכפר מהבחינה הזאת, שזה גם חלק מהפולקלור וההיסטוריה של האוכלוסייה הערבית בישראל.

בשנות ה-50 וה-60 היתה תקופה שהמגע העיקרי בין אזרחי מדינת ישראל לבין המדינה כמדינה היה באמצעות השב"כ.

לכן החוק הזה מעורר כמה אסוציאציות, וצריך להיות ליברל ודמוקרט במדינה הזאת. הוא צריך לשמוח שסוף-סוף מוסדרת העבודה של האורגן הזה, שהוא לא יהיה כוללני וטוטליטרי בצורה שהוא היה, לפחות ביחסו אל חלק מאוכלוסיית המדינה.

אני חושב שהחוק הזה לא יבטיח את היעלמות כל התופעות שהיו, מכיוון שהוא איננו כותב בפירוש מה אסור על השב"כ לעשות. הוא מסדיר את העבודה, אבל השפה השלילית הנגטיבית בחוק איננה בולטת.

לדעתי, הוא גם לא מוגבל; בכל מיני סעיפים בחוק כתוב – נגיע לפרטים, כאן אדבר על הדבר העקרוני – הממשלה קובעת, הממשלה קובעת. מה מותר לממשלה לקבוע ומה לא מותר לממשלה לקבוע בענייני השב"כ? במדינות המתקנות יש אל"ף-בי"ת, והן מסדירות עבודות של מנגנונים כאלה במדינה, ומדובר בחיסולים. האם המנגנון הזה עוסק בחיסולים, או אסור לו לעסוק בחיסולים, לא רק בתחום מדינת ישראל אלא גם בשטחים, מקום שלדעתי לא היה צריך להיות בו תחום פעילות של השב"כ? צריך לאסור בצורה החלטית כמה דברים שהשב"כ לא צריך לעסוק בהם. אם זה מנגנון של מדינה – הוא מנגנון של מדינה, הוא לא כנופיה; צריך להסדיר דברים מהסוג הזה, ועל הפרטים נדון בהמשך. תודה.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לחבר הכנסת בשארה. חבר הכנסת גדעון עזרא.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה אתה מתכוון, שיהיה כתוב מה אסור לו לעשות?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

כן. שיהיה אסור לו להתנקש בחיי אדם.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חברי חברי הכנסת הערבים – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

פה כתוב שמותר להם – – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

רובי, אתה מפריע לי. עזמי, אני רוצה להגיד לך, שלפי דעתי החוק הזה הוא לטובת הציבורים שמרגישים שהם היו מטרות של שירות הביטחון הכללי. מטרת החוק הזה היא בהחלט להגביל את פעולות השירות ולא לאפשר – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

איפה ההגבלה?

היו"ר ד' טל:

הרשימה ארוכה, ואני לא מתכוון לאפשר לחברי הכנסת לדבר מעבר לשלוש דקות.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אתן לך דוגמה. עובדה שוועדת המשנה של ועדת החוץ והביטחון מורכבת גם מנציגי מפלגות האופוזיציה, והם נוטלים חלק בישיבות האלה; זה מבטיח שלא יעשו דברים שלא נראים לכם.

אני רוצה להגיד פה בקול רם, אדוני השר: שירות הביטחון חייב שתהיה לו כתובת, כדי שכל אזרח יוכל להתקשר לכתובת הזאת; לכל אזרח תהיה תיבת דואר, מקום שבו הוא יוכל לשטח את טענותיו. אין בחוק דבר כזה, וצריך שיהיה.

אנחנו מחוקקים את החוק הזה באחד הזמנים הקשים ביותר לשירות הביטחון הכללי מבחינת המשימות שלו, כאשר יש פתיחות בין ישראל לבין יהודה, שומרון וחבל-עזה מצד אחד; מצד אחר, השירות כובל את עצמו כאשר יש מחבלים מארגונים קיצוניים שעושים פעולות, וכל ידיעה שמתקבלת

על-ידי שירותי הביטחון על אודות האנשים האלה מחייבת טיפול מידי וטיפול שורש. החוק הזה נותן הגנה לעובד השירות, כפי שנתנו הגנה ללוחמי צה"ל כאשר הם פועלים בתום לב.

עם זאת, אין פה סעיף בנושא החקירות. אין לי ספק שהרוח של הממשלה והרוח של השירות בנושא החקירות הן לקולא לעומת מה שהיה בעבר. צריך לזכור, שלפעמים יצטרך השירות לעשות דברים כואבים לאנשיו וכואבים לכולנו; כל זאת על מנת להציל חיי אדם במדינה הזאת.

אני רוצה לברך את השירות על החוק הזה; אני רוצה לברך את אזרחי ישראל על שיש להם שירות כזה. אני משוכנע שהממשלה תפקח כראוי, כנ"ל ועדת המשנה של ועדת החוץ והביטחון. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לך, גם לגבי הזמן. גברתי, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

למענו של חבר הכנסת פינס – חבר הכנסת טריף, חבר הכנסת פינס, חבר הכנסת וייס, חבר הכנסת ריבלין, והרשימה עוד ארוכה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבינה את הכוונה שהציג פה שר המשפטים, שבמלאות יובל לקיום המדינה יהיה סוף-סוף חוק שיקבע כללים כלשהם לפעולתו של שירות הביטחון הכללי, שבמשך עשרות שנים היתה כמעט חשאית, ואזרחים היו אמורים שלא לדעת מה השירות הזה עושה. אני אגיש את הסתייגותי בוועדה בפירוט רב.

בדיון הזה אני מבקשת להדגיש כמה נקודות. הנקודה הראשונה: אין פה שום הגבלה על כך ששירות הביטחון הכללי לא יעסוק בנושאים פוליטיים. ההגדרה של "קידום אינטרסים ממלכתיים חיוניים" היא הגדרה רחבה כל כך, שכל ממשלה יכולה בלי שום קושי להפוך את השב"כ למכשיר פוליטי לרדיפת יריבים פוליטיים, לביולוש אחרי יריבים פוליטיים פעם מצד זה, פעם מצד אחר – – –

היו"ר ד' טל:

במדינה דמוקרטית?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כתוב פה: איומי טרור, ריגול וכו' ו"אינטרסים ממלכתיים חיוניים". מי יקבע מה הוא אינטרס ממלכתי חיוני? אתה זוכר שהיו טענות מצד מתנחלים שנרדפו? אני יכולה להביא לך עשרות, אולי מאות

סיפורים של פעילי המפלגה הקומוניסטית, פעילי הנוער הקומוניסטי, שנקראו לחקירות במתקנים של המשטרה, אבל מי שישב שם לא היה אדם במדים אלא איש של השב"כ, והוא שאל אותם שאלות פוליטיות שלא קשורות לעבירות נהיגה או לנושאים פליליים אחרים. הפעילות הזאת לא תיפסק על-פי החוק הזה.

נקודה שנייה. נכון שלא הוכנס פה סעיף שבא לאשרר עיניים, או מה שנקרא "לחץ פיזי מתון", אבל החוק גם לא אוסר עיניים, החוק גם לא אוסר לחץ פיזי מתון. החוק לא אוסר לתפוס את מי שהשב"כ תופס, לשים על ראשו שק מסריח, להכריח אותו לשבת על כיסא נמוך במשך שעות ארוכות, להשמיע לו מוזיקה רעשנית, למנוע ממנו שינה במשך 48 שעות ויותר. כל סוגי העינויים האלה לא אוסרים לפי החוק הזה.

החוק הזה נותן הגנה מוחלטת למעשיהם של אנשי השב"כ, כפי שנאמר: "עובד השירות או הפועל מטעם השירות לא יישא באחריות פלילית למעשה או למחדל שעשה בתום לב ובאופן סביר במסגרת תפקידו ולשם מילוי". אתם יודעים שהאנשים האלה עושים את הכול "בתום לב" ואת הכול "באופן סביר". כאשר באים להתלונן בפני בית-המשפט על העינויים, הטענה של נציגי הפרקליטות שמייצגים אותם היא תמיד, שזה נעשה בתום לב ובאופן סביר.

לכן, בגלל המגרעות הקשות שציינתי ומגרעות נוספות, אין מקום לחוק הזה בספר החוקים במדינת ישראל. תודה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טריף – איננו. חבר הכנסת אופיר פינס – שלוש דקות.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר המשפטים, חברי חברי הכנסת, אני מברך את הממשלה על הצעת החוק. אני יודע שהכינו אותה בקפידה; נדמה לי, שזה אפילו היה בסדר גודל של שנים, והיא עברה הרבה גלגולים, דיונים והתייעצויות. בסופו של דבר, הממשלה הוציאה מתחת ידיה הצעת חוק ראויה, נכונה, מאוזנת, שעוסקת בנושאים המרכזיים שצריך היה לעגן אותם בחקיקה יותר מפורטת, כמו נושא הכפיפות, הייעוד של השב"כ, התפקידים, הסמכויות, הפיקוח והבקרה.

אני רוצה להתמקד במיוחד בנושא הפיקוח והבקרה. גם מינוי מבקר פנים הוא צעד מאוד מאוד משמעותי; הייתי אומר – בסופו של דבר, אפילו נועז במידת מה בארגון חשאי. גם הפיקוח של ועדת שרים, ועדת קבינט ממשלה לנושא השב"כ, הוא נושא חשוב מאוד, בעיקר משום שאני חושב שתהליך קבלת ההחלטות בנושא מהסוג הזה לא יכול להיות אך ורק בידי אדם אחד, ואפילו הוא ראש ממשלה. ראינו שגם ראש ממשלה לא נקי מטעויות. ועדת שרים עניינית, פונקציונלית, כפי שהחוק מציע, נדמה לי שהיא יכולה לשתף בעניין הזה עוד ראשים, עוד דעות, עוד עמדות. אני חושב שזה צריך לסייע לפחות לפעולתו של השב"כ.

בהזדמנות הזו, אדוני שר המשפטים, אני רוצה להציע לך ולמשלה באמצעותך, לחשוב בכל הרצינות גם על חקיקת חוק המוסד. אני חושב שהגיע הזמן, שגם המוסד, שפועל על-פי חוק, יפעל על-פי חוק מפורט. כפי שדאגנו שלאנשי השב"כ תהיה אחריות, אני חושב שגם אנשי המוסד ראויים ליחס דומה. נכון שהמוסד פועל בחוץ-לארץ והשב"כ בארץ, אבל עדיין אני חושב, שרוב הפרמטרים שקיימים בחוק השב"כ, אין מניעה שיהיו קיימים גם בחוק המוסד, ובמיוחד נושא הפיקוח והבקרה.

אני רוצה להזכיר לך, אדוני שר המשפטים, שגם חוק השב"כ נולד בעצם בעקבות פרשת קו 300, בעקבות רצח רבין. לצערי, גם המוסד לא נקי מפאשלות ומבעייתיות. לא מזמן ראינו את הפרשה בירדן, את הפרשה בשווייץ; אנחנו זוכרים מה קרה בקפריסין, ונדמה לי, שגם כאן, העובדה שראש ממשלה מקבל החלטות באופן בלעדי – זה לא מצב תקין ולא מצב שפיר.

אני חושב שיש מקום להקים ועדת שרים. אני חושב שצריך להעניק יותר סמכויות לוועדת הכנסת. יתר הפרמטרים, כפי שאמרתי, הנכונים לחוק השב"כ, נכונים גם לחוק המוסד. לא מדובר בחקיקה מהיום למחר, אבל אם תתחילו בעניין הזה היום, יכול להיות שבתוך זמן-מה נוכל לחוקק גם את החוק הזה, שיסדיר את הכפיפויות של המוסד, את ייעודיו, את תפקידיו, את סמכויותיו, את הפיקוח והבקרה עליו. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה לחבר הכנסת פינס. חבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, החוק הזה בגדול הוא המשך תהליך של דמוקרטיזציה שאנחנו עוברים.

אני רוצה להזכיר כאן יצירה פוליטית מאוד חשובה, מין יצירת מפתח במשטרים דמוקרטיים מודרניים. זהו ספרו, המסה הפילוסופית של ג'ון לוק, המשנה הפוליטית השנייה שיצאה כמובן, גם בהוצאה עברית, בהוצאת מאגנס, ואנחנו למדנו ולימדנו אותה. שם התקיים הביסוס לחלוקת הרשויות כציר מרכזי של מבנה המשטר הדמוקרטי העתידי. הרבה פעמים אנחנו לא שמים לב לשני העמודים האחרונים באותה משנה.

אנחנו מדברים בעיקר על זרוע מבצעת, מחוקקת ושופטת, מה שאכן מדובר בו שם. אבל שם יש לו שני עמודים על הזרוע הפדרטיבית. ומהי הזרוע הפדרטיבית? זו אותה הזרוע שצריכה להגן על קיום המדינה. כלומר, גם ג'ון לוק, ההוגה החשוב מאוד של המשטרים הדמוקרטיים המודרניים, הביא בחשבון, שגם משטר דמוקרטי צריך מכשירים להגנה על קיומו, ושזה לא תמיד פועל על-פי אמות מידה דמוקרטיות. יש שם אסמכתה מאוד מעניינת. אבל הדגש הוא על קיום הפדרציה, קיום המדינה.

אני אומר את זה לכיוונו של שר המשפטים. אני מתאר לעצמי, שבדיונים בוועדה העניין יידון כהוגן. אם כבר מחוקקים את החוק החשוב הזה – להגיע להגדרה מקסימלית של כללי המשחק, שתהיה

כזאת, שמעבר להגנה על קיומנו לא תהיה אפילו אפשרות של ניצול החוק אם וכאשר מישהו ירצה לנצל אותו בעתיד למטרות בלתי דמוקרטיות.

לעניין זה אני רוצה להציע הצעה לשר המשפטים. הרי אנחנו יודעים מניסיונו, שבועדת המשנה של ועדת החוץ והביטחון, שתקבל עכשיו מעמד סטוטורי, הייתי אומר חוקתי מוצק, בדרך כלל יושבים אנשים שהם אנשי סוד, נכון – מהקואליציה ומהאופוזיציה; שומרי סוד ואנשים שהחברה, באמצעות הפרלמנט ובאמצעות ועדת החוץ והביטחון, סומכת עליהם מאוד. הייתי אומר, במובן מסוים ביטחוניסטים משמאל ומימין. לפחות בתהליך הדיון על החוק עצמו הייתי ממליץ מאוד לשתף את כל ועדת החוקה, חוק ומשפט, את כל ועדת החוץ והביטחון, כדי לאפשר גם לסיעות הבית, שבדרך כלל לא יכולות להיכנס לאותה ועדת משנה, להשתתף לפחות בהשמעת עמדה ודעה בתהליך החקיקה. אין פה פגיעה בסודות המדינה, ואני חושב שעל-ידי כך גם החקיקה תהיה מאוד דמוקרטית, בלי ששום דבר ייפגע. תשקול את העניין.

היו"ר ד' טל:

תודה. חבר הכנסת ראובן ריבלין, שלוש דקות. פתח פיו ויאירו דבריו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, בפרפראזה אפשר לומר בצורה ברורה, חדה וחלקה, בלי בושה, ובגאווה רבה: מעולם לא היו חייבים רבים כל כך למעטים כל כך את ביטחונם במדינת ישראל כמו אנשי ואזרחי מדינת ישראל לאנשי השב"כ.

השב"כ הוא זה שהגן על מדינת ישראל מכל משמר נגד כל צרה ומצוקה שעתידה ונרקמה להתרגש עליה ולבוא על ראשה. אנשי השב"כ, בתנאים קשים ביותר, תוך סיכון נפש, פעלו ללא ליאות על מנת להקדים רפואה למכה.

שירותי הביטחון בכל העולם הם שירותים שנתונים במחלוקת מעצם תפקידם ומעצם הקונפליקט שהם יוצרים, כאשר מצד אחד אתה צריך לגלות את הפצצה המתקתקת, אותה פצצה שיכולה לבוא על ראש נשים, ילדים, אזרחים משני העמים, יהודים וערבים הנמצאים ברחובותיה של עיר; ומהצד האחר, לשמור ככל יכולתנו מפני ניצול לרעה של סמכות שניתנת בידי אנשים אשר מופקדים על ביטחוננו. עד היום היינו צריכים להפקיד את אפשרות הסתירה הזאת בידי בתי-המשפט, להפקיד בידי אנשי הממשל, להפקיד בידי רצונם הטוב של אותם אנשים שהופקדו על משמר נפשנו.

האפשרות להגיע לידי קביעת חוק, כפי שהצעת חוק שירות הביטחון הכללי מונחת בפנינו, היא בהחלט מלאכת מחשבת המבקשת לגשר על הפער בין הצורך בקיום ביטחון אישי וביטחון לאומי של מדינה, בין הצורך של קהילה לשמור על חייה, לשמור על ביטחונה, לשמור על הדמוקרטיה שבה, לבין היכולת והסמכות הרבה שניתנת לאותם אנשים המופקדים על ביטחוננו לעשות מעשים שלעתים הם שנויים ביותר במחלוקת.

אין שום ספק, שכאשר אתה צריך להשתמש בשיטות לא מקובלות כדי לגלות סכנות האורבות לפתחך, נוצר מצב של פרצות אשר יכולות לבוא לידי ביטוי בפגיעה בזכויות. הואיל ובמדינתנו עדיין אין חוקה, אם כי יש חוקי יסוד, טוב עושה הממשלה שהיא מביאה את הצעת החוק הזאת; ואני גאה בהחלט, אדוני שר המשפטים, שנפל בגורלך פעם נוספת, נוסף על החקיקה הענפה שאתה מביא בפני כנסת זו, הכנסת הארבע-עשרה, להביא את הצעת חוק שירות הביטחון הכללי, הבאה לגשר בין שני צרכים: הצורך בקיום דמוקרטיה ללא סייג ושיור במדינה דמוקרטית כמו שלנו; והצורך לקיים ביטחון, שיהיה ביטחון סביר לכל אזרחינו מפני סכנות האורבות לפתחנו. תודה רבה. היו"ר ד' טל:

תודה לחבר הכנסת ריבלין. חבר הכנסת האשם מחאמיד. אחריו – חבר הכנסת ברעם.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חייב תשובה לשר. הוא ביקש ממני להתבייש. אדוני השר, ברגע שהזכרתי את השם יצחק רבין, התפרצת. לדעתי, זו היתה תגובה טבעית שלך, משום שכנראה גם אתה באיזשהו מקום, גם אתה הרגשת בושה, כשהזכרתי את השם יצחק רבין, כשאמרתי שיש גם יהודים רוצחים ויש טרוריסטים יהודים. התפרצת בלי כל סיבה, וכאילו אתה הצנזור על החיוך של כל אחד מאתנו. אמשיך לחייך, ושום שר לא ימנע ממני את הרשות לחייך ולהיות אופטימי. אמשיך לחייך.

אדוני היושב-ראש – – –

אפי אושעיה (העבודה):

אתה מסכים, אדוני השר?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

לא, הוא רוצה צנזורה על החיוכים שלי, לא אתן לאף אחד לצנזר את החיוכים שלי.

שר המשפטים צ' הנגבי:

הוא מחייך כשאני מזכיר את מאות הקורבנות היהודים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

ואתה התפרצת כשהזכרתי את יצחק רבין. בשבילך הוא מתחיל להיות משהו – – –

שר המשפטים צ' הנגבי:

באמת התביישתי.

אפי אושעיה (העבודה):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, אדוני השר, יש שלוש דקות, ולא אאפשר לדבר יותר משלוש דקות. קח את זה בחשבון. אתה יכול ליצור דיאלוג כמה שאתה רוצה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שהיה צריך לכלול בחוק הזה, אם כבר יש חוק, איזשהו סעיף למניעת עיניים, כי אני לא מבין מה זה לחץ פיזי מתון, אני לא מבין מה זה חצי היריון, אני לא מבין מה זה חצי דמוקרטיה, ואני לא מבין מה זה חצי אנושיות והומניות. לכן, יש פה מקום למניעת עיניים, כי מה חידשנו כאן? הרי בלאו הכי ההייררכיה שכבוד השר דיבר עליה קיימת היום, אז מה בעצם בא החוק הזה לעשות? בעצם למסד את המצב הקיים. הרי ראש הממשלה הוא האחראי לשב"כ. אז מה בעצם מביאים לנו היום בחוק הזה?

אני רוצה לומר, שאף אחד לא מפריע לראש הממשלה. הרי החלטתם לקנות ניילונים. אנשים קנו טונות של ניילונים. אף אחד לא הפריע לכם. אספירין, אנטיביוטיקה? חילקתם טונות של אנטיביוטיקה, ללא כל סיבה. ניילונים – בתי-חרושת התעשרו, סוחרים של ניילונים התעשרו, בגלל כל מיני החלטות שהחלטתם באופן חופשי, ללא קשר למציאות.

אדוני היושב-ראש, מה שהפריע לי הוא הנושא של סיווג, שהשב"כ בא לסווג אנשים, איפה יוכלו לעבוד ואיפה לא לעבוד, באיזו חברה לעבוד, אם מותר לעבוד. השב"כ בא לסווג אנשים איפה יוכלו לעבוד ואיפה לא יוכלו, אם מותר לעבוד ב"שמשון" – יש בית-חרושת לצמיגים "שמשון", נכון? – אם מותר לעבוד בחברת החשמל, אם מותר לעבוד ב"מקורות", אם מותר לעבוד בטחנות קמח, אם מותר לעבוד בסלילת כבישים, אם הכול בכלל מותר או אסור.

אני חושב שיש פה סתירה לחוקי יסוד שהזכרתם קודם, חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, חירות האדם, חופש העיסוק, איפה אנחנו וכל זה? אתה יודע מה זה בא לעשות? זה גם בא להכריע מי יהיה אולי מנהל בית-ספר, מי יהיה מורה בכיר, מי ילמד בכיתות אלה ואחרות, מי יהיה מפקח, ומי יהיה במשרה זו או אחרת. האם חוק שיש בו סעיף כזה הוא דמוקרטי?

אדוני היושב-ראש, אני חושב שמותר לשאול איה הדמוקרטיה בחוק הזה ובסעיפיו, ולכן אינני מתאר לעצמי שמישהו בעל דעת מאוזנת יצביע בעדו. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה לחבר הכנסת מחאמיד. חבר הכנסת עוזי ברעם – בבקשה, אדוני.

קריאה:

אחריו?

היו"ר ד' טל:

אחריו – חבר הכנסת דדי צוקר; אדוני נועל את הישיבה, סליחה, אדוני נועל את סדר הנואמים.

אפי אושעיה (העבודה):

אני גם מופיע שם, אדוני.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני לא מופיע?

היו"ר ד' טל:

מופיע גם מופיע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

רציתי לעשות הפגנה.

היו"ר ד' טל:

לא צריך לעשות הפגנה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אבל חששתי מהשב"כ.

היו"ר ד' טל:

לא צריך לעשות הפגנה, יש לנו מזכירות מסודרת.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

על-פי החוק מותר להפגין.

היו"ר ד' טל:

בבקשה, אדוני.

עוזי ברעם (העבודה):

אני רוצה להצטרף למברכים את שר המשפטים על הבאת החוק. אני יודע שבכל חוק יש סתירות לא פשוטות בין הדרישות האמיתיות של החברה, הדרישות להגנת המדינה והפרטים בתוכה, לבין הדמוקרטיה וחירות האדם, אבל העובדה שהחוק הזה הובא לכנסת היא כבר צעד קדימה. זה צעד של מיסוד אמיתי של שירות הביטחון הכללי, וגם אותם חברים, ביניהם האשם מחאמיד, שתוקפים את החוק ואומרים שהחוק בעצם ממסד מצב קיים, צריכים לדעת, שעצם מיסוד המצב הקיים הוא גם לטובתם, משום שברגע שכל הדבר הזה נמצא בהוראות חוק, הוא כבר ניתן לפיקוח ציבורי, והכנסת, שתגמור עליו כנראה את ההלל, גם תהיה המוסד שיבקר אותו.

אני רוצה להתעכב, אדוני שר המשפטים, על שני סעיפים. אחד, אני רוצה להתריע על מצב קשה שמתהווה בחברה וגם בשירותי הביטחון, אבל לפני זה אני רוצה להפנות את תשומת לבך לסעיף 17, האומר: "עובד השירות או הפועל מטעם השירות לא יישא באחריות פלילית למעשה או למחדל שעשה בתום לב ובאופן סביר במסגרת תפקידו ולשם מילוי". אדוני השר, פה צריכה להיות הקפדה רצינית מאוד על רמת הסבירות, כי אם הסעיף הזה יהיה סעיף שיכסה על מעשים קשים שעושים אנשים בשב"כ, ואז מקבלים את הכיסוי כאילו המעשה שלהם נעשה באופן סביר, החוק הזה יכול לעשות פלסתר את כוונת המחוקקים.

אשר לסעיף 18, שמדבר על המגלה או המפרסם מידע חסוי, דווקא כאן אני רוצה לשבח מאוד את המגמה. אנחנו נמצאים במצב פרוץ לחלוטין. מה שקרה לאחרונה במוסד היה תוצאה מהדלפה פושעת, שהיתה חלק ממאבקי כוח בתוך המוסד, ומי לידנו יתקע שבגלל רמת התקשורת, בגלל רמת המודעות, לא נגיע למצב דומה גם בתוך השב"כ? ולכן, ההקפדה על מדיניות של אנטי הדלפות צריכה לאחד את כל חלקי הבית.

אבל ככלל, אני חושב שהממשלה עשתה נכון מאוד כאשר הביאה חוק כזה להכרעת הכנסת, ואני אתן את קולי בעדו.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני; אני מודה לך. חבר הכנסת דדי צוקר. חבר הכנסת רפאל פנחסי. חבר הכנסת אפי אושעיה – בבקשה, אדוני.

חבר הכנסת אושעיה, אפשר גם לומר כמה דברים טובים על השב"כ.

אפי אושעיה (העבודה):

כן, אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני רוצה לפתוח ולומר, שיש לי הזדמנות סוף סוף להביע תמיכה בהצעה שמביאה הממשלה. זו הצעה שאני מקבל אותה ומאמץ אותה, ואני מוותר על זכותי להיכנס לקרביים של החוק ולהעיר הערות. אני חושב, שהחוק בכללותו הוא חוק טוב, הוא חוק ראוי, הוא חוק שראוי למדינה נאורה, דמוקרטית. והנה, חברי הערבים מתנגדים משום-מה, במקום לבוא ולברך, שדווקא שירות הביטחון הכללי, שלא היה חשוף לעיני כול, שלא היתה עליו ביקורת כזו או אחרת, שהנה בא החוק וקובע במפורש מה מותר ומה אסור ויש לנו אפשרות לבקר את המוסד הזה וגם לקבל ממנו דיווח. הייתי מצפה מכם להצטרף לכל חברי הבית, ללא כל מחלוקת פוליטית, ולהצביע בעד הצעת החוק.

אדוני היושב-ראש, ברשותך, אני מבקש לנצל את ההזדמנות ולברך את כוחות הביטחון, את החברים היקרים בשירות הביטחון הכללי, שבאמת ובתמים מקדישים את עצמם – וזו לא פראזה לומר: את נפשם – למען ביטחון מדינת ישראל.

היו"ר ד' טל:

יום יום.

אפי אושעיה (העבודה):

יום יום, שעה שעה, לילה לילה. זהו קומץ שלוקח עליו את האחריות ברמה הלאומית ופועל בכל מקום, בכל אתר, ולא רק בקרב הערבים, אלא גם בקרב היהודים, שכן, לצערי הרב, גם בינינו יש מסיתים ומאיימים על הדמוקרטיה במדינת ישראל.

זו גם הזדמנות טובה בשבילי לומר לאנשי המוסד, שאותם אנחנו מרבים לבקר בזמן האחרון ולפגוע בהם – וראש המוסד נאלץ לפרוש בתנאים שכאלה – שנבחר העם יחד עם אזרחי מדינת ישראל, כולנו ביחד יודעים להעריך ולהוקיר את המשימה שהם לוקחים על עצמם למען ביטחוננו.

ראש המוסד, דני יתום, נאלץ לפרוש; אדם יקר – אני מכיר אותו, את בני משפחתו, את אמו, זיכרונה לברכה, שנפטרה, ואת אביו, שייבדל לחיים ארוכים. זוהי משפחה הכוללת ארבעה אחים ואחיות שתרמו עצמם לביטחון מדינת ישראל. ואנחנו באים ופועלים בהינף יד. היתה תקלה, אני לא יודע מי אשם בה. אני לא מכיר את הפרטים ואני לא בטוח שמישהו מאתנו פה מכיר את כל הפרטים ואת מה שקרה בתוך המוסד, עם עובדי המוסד. אבל בכל זאת, זה אדם שהיה אלוף פיקוד, היה מזכיר צבאי, היה מפקד סירת מטכ"ל. את כל צעירותו הוא תרם למדינת ישראל, ובמחיר יד זורקים אותו הצדה ואומרים לו: מקומך לא אתנו. אני אומר: מותר לנו להגיד גם מלה טובה, וזו ההזדמנות. תודה רבה, אדוני.

הי"ר ד' טל:

תודה. אני מודה לך מאוד גם על הברכות.

חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת טלב אלסאנע, אחרון הדוברים. אחריו – אדוני השר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כבוד השר, חברי הכנסת, אין ספק כי הניסיון לעגן את הפעילות של שירות הביטחון הכללי בחקיקה הוא צעד חשוב. אולם הבעיה היא, שפעילות שלא היתה מעוגנת קודם בחקיקה היתה נתונה לביקורת הרבה יותר תקיפה מאשר סמכות המוקנית על-פי חוק.

כבוד השר, אני מעיין בסעיף 7 להצעת החוק ואני רואה שיש כאן סעיף שהוא כמו חבית ללא תחתית. אומרים שאנחנו רוצים למסד את הפעילות, אבל משתמשים במושגים מאוד רחבים ומופשטים, כשהכול בעצם מותר. בסעיף 7(א) נאמר כדלקמן: "השירות מופקד על שמירת ביטחון המדינה". המושג ביטחון המדינה הוא ללא הגבלה. אחרי כן נאמר: "סדרי המשטר הדמוקרטי". מה זאת אומרת? על כל פעילות שתהיה אפשר להגיד שהיא פגיעה במשטר הדמוקרטי. ובהמשך נאמר: "ומוסדותיו מפני איומי טרור, ריגול, חשיפת סודות ופעילות אחרת כיוצא באלה, וכן מופקד השירות על שמירה וקידום של אינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים של המדינה". מה זאת אומרת "אינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים של המדינה"? מי יקבע את המושג הזה? מה המשמעות שלו? מה לא נכלל בו? ובסיפא נאמר: "והכול כפי שתקבע הממשלה ובכפוף לכל דין". אלה מושגים שהם מופשטים ובעצם מרוקנים את החוק הזה מכל תוכן. זה דבר אחד.

דבר שני. לא אחת קורה, שמרוב תשובות שאנחנו מקבלים, שהן סתמיות, כשאומרים – בגלל החלטות של גורמי ביטחון וגורמי השב"כ, אנחנו לא יודעים באיזו מדינה אנחנו חיים. יכול להיות שאנחנו חיים במדינת שב"כ, שבה השב"כ אומר את הכול והשב"כ עושה את הכול. אם אדם הגיש בקשה לאיחוד משפחות, דוחים את בקשתו. למה? משיקולי ביטחון. מי קבע? – גורמי ביטחון. מי אלה? – אף אחד לא יודע מי הם. באיזה חדר אפל, חשוך, מתנהלים דברים ללא בקרה וללא פיקוח. לכן, העדר הבקרה, העדר הפיקוח והחשאיות המוגזמת הם אשר גורמים לעיוותי דין ולשקרים. הרבה אנשים, כמו נאפסו ואחרים, היו קורבן לעלילות שווא. אנחנו רואים את ניסיונות החיפוי, בהתאמת ראיות. כל זה בגלל החשאיות המוגזמת, המיותרת והמסוכנת.

היו"ר ד' טל:

אני מבקש לסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הגיע הזמן שהבקרה הציבורית תגיע לכל פינה ופינה חשוכה בפעילות של גורמי הביטחון הכלליים, על מנת למנוע את ההתאמות ותיאומי הגרסאות שגורמים לעיוותי דין רבים.

היו"ר ד' טל:

תודה. אני מודה לך מאוד. אדוני השר, יעלה ויבוא.

נסים דהן (ש"ס):

אין צורך. נעבור להצבעה. חבל על הזמן.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהן, עם כל הכבוד הראוי, יש לשר זכות להשיב, והבמה עומדת לרשותו.

שר המשפטים צ' הנגבי:

יש לי חובה להשיב.

היו"ר ד' טל:

השר יכול לוותר על החובה הזאת.

שר המשפטים צ' הנגבי:

הרשות המחוקקת מפנה שאלות אל הרשות המבצעת, ומחובתנו להשיב.

היו"ר ד' טל:

כבר היו דברים בגו – ושרים גם לא השיבו. בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

לא עלתה אפילו שאלה רצינית אחת.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ראשית, אני מברך על כך שאכן בבית הזה, בסוגיה כזאת, חברו להן הקואליציה והאופוזיציה ברובה, ותיכף אעיר למה ברובה. זה לא מבחינת הרכב החברים. כרגע במליאה, אלא מה שהם מייצגים.

היו"ר ד' טל:

בתקווה שתבינו את הרמז.

שר המשפטים צ' הנגבי:

והם אותתו, שיוזמה כזאת, שמגיעה אל הבית, היא יוזמה ממלכתית והיא באה לעגן בחוק את מעמדו של ארגון ממלכתי, אולי הארגון הכי ממלכתי שהקימה לה מדינת ישראל.

מה שהדהים אותי הוא העובדה שחברי הכנסת הערבים מתנגדים לחוק הזה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

יש טעות. אני בירכתי על החוק. יש לי טענות על החקיקה, על התוכן.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

סבלנו מספיק.

שר המשפטים צ' הנגבי:

סליחה, אני שמעתי והקשבתי לכם רוב קשב.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אני רוצה להגיד לכם מדוע, ותיקחו את הדברים כמות שהם. זה לא במסגרת הפינג-פונג.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זה חשוב, אבל אמרתי שהתוכן רחב מדי.

שר המשפטים צ' הנגבי:

על התוכן אפשר להתווכח. אבל לא היה פה אף חבר כנסת מהסיעות הערביות שאמר שהוא יצביע בעד החוק.

אני רוצה להגיד לכם – ובאמת לא במסגרת הפינג-פונג הזה של קואליציה-אופוזיציה – שחברי הכנסת הערבים, לא פחות מחברי הכנסת היהודים, צריכים לברך ברכה אמיתית, להצדיע ולהתפלל להצלחת שירות הביטחון. זאת משום שאם חס וחלילה פעילותו היתה פחות אפקטיבית, אם חס וחלילה חיינו כאן היו הופכים לגיהנום של טרור, כפי שארגוני הטרור היו רוצים להמיט עלינו, אם היינו נקלעים לאותה אנדרלמוסיה, תוהו ובוהו ואנרכיה של פחד ואומללות, טירוף מערכות וקריסה של

מערכת החיים הנורמטיביים במדינה, הראשונים לשלם את המחיר היו אזרחי ישראל הערבים, ועל לא עוול בכפם, אלא כתוצאה מהכרח בל-יגונה, של סיטואציה שבה הפרנויה והחשדנות היו כאלה שהיו מופנים אל אלה ששלחו אתכם אל הכנסת. חברי כנסת ערבים, ולא רק אזרחים ערבים, לא היו יכולים לנוע בשום מקום, לא בקניון, לא בקולנוע, לא ברחוב ולא בשום מקום, כי כל אחד היה חושד שהנה הפצצה הבאה מתגנבת, מאמללת וממיטה אסון, דם ושכול.

אתם צריכים להיות מאושרים שיש בארץ הצלחה בלתי-תתואר בהיקפה, יחסית לאיום, לגודלו, להיקפו ולעוצמתו, כששירות הביטחון הפך את חיינו באמת לחיים נורמליים, ומיעוט של רבבות ומאות אלפי אנשים יכול להיות פה במדינה דמוקרטית, ואף אחד, חס וחלילה, לא מטיל בו דופי ולא חושד בו, למעט מקרים מצערים שמעת לעת מתרחשים. אבל בזכותם של האנשים האלה לא רק ניצלים חיים, אלא ניצלת החברה הישראלית ויש יכולת לשתי קהילות, יהודית וערבית, לחיות זו בצד זו, בתנאים שאין כמותם בשום מקום בעולם, ולחיות טוב.

לכן, לא הייתם צריכים להתנגד לחוק. להעיר הערה כזאת או אחרת לגבי סעיף, להביע ביקורת חריפה על סעיף כזה או אחר – זה בסדר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

למה אתה מביא אותו לדין אם אסור להתנגד?

שר המשפטים צ' הנגבי:

מאה אחוז. אני אומר שזכותכם להתנגד. אבל העובדה שכולכם מת"צבים ומגנים – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה זה? חייבים להצביע בעד, וזהו?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, זה לא נאמר. נאמר שהיה אפשר שיימצא מישהו מחברי הכנסת הערבים שיאמר שהוא בעד.

שר המשפטים צ' הנגבי:

רבותי, אני לא רוצה כרגע להמשיך בעניין הזה.

אני רוצה להודות לכנסת על הדברים שנאמרו כאן ולהצטרף לברכות לשירות הביטחון.

אומר עתה משפט אחרון, בהמשך הדברים שאמר חבר הכנסת פינס. אני בהחלט מסכים, שגם את פעילותו של המוסד לתפקידים מיוחדים יש להסדיר בחקיקה ראשית. הדברים שנאמרו כאן על-ידי הממשלה לגבי שירות הביטחון יפים גם לעניין שירות חשאי אחר, לאו דווקא בהקשר של הכותרות האקטואליות, אלא באופן עקרוני. אנחנו ניגשים גם בנושא הזה לפעולה, ונקיים בממשלה, וקודם לכן במשרד המשפטים, דיונים שמטרתם לגבש הצעת חוק המוסד. נביא גם אותה, כך אני מקווה, בפני הבית הזה. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק שירות הביטחון הכללי, התשנ"ח-1998, קריאה ראשונה. אם החוק יעבור, הוא יעבור לוועדה משותפת של ועדת החוץ והביטחון וועדת החוקה, חוק ומשפט. ועדת הכנסת תחליט על יושב-ראש הוועדה. היא בוודאי תביא בחשבון גם את המלצתו של שר המשפטים, שיושב-ראש הוועדה המשותפת יהיה יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעת החוק? מי נגד?

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 16

נגד – 5

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק שירות הביטחון הכללי, התשנ"ח-1998, לוועדה משותפת לוועדת החוץ והביטחון ולוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

בעד – 16, נגד – 5, אין נמנעים. הנושא יועבר, כאמור, לוועדה משותפת של ועדת החוץ והביטחון וועדת החוקה, חוק ומשפט.

מתקנים אותי פה שהיו הצעות אחרות. אף לא אחד מחברי הכנסת דרש זאת ממני, אבל אם תהיה עם זה בעיה, זה יעבור לוועדת הכנסת שתקבע ועדה. אני סבור שאין עם זה בעיה, אבל אם יהיה מישהו שיטען זאת – ועדת הכנסת תחליט בנושא הזה. אני לא רואה שום בעיה. תודה רבה, חברי הכנסת. אני מודה לכם מאוד.

נסים דהן (ש"ס):

הישיבה נעולה.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אני נועל את הישיבה. הישיבה הבאה תתקיים בעזרת השם מחר, ה' באדר התשנ"ח, בשעה 16:00. תודה רבה. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 19:51.